

Kaisa Holttinen & Sanna-Kaisa Hunnako

Vanhemmuus ja sen tukeminen päivähoitossa

Seinäjoen alueen vanhempien kokemuksia vanhemmuudesta ja saamastaan tuesta kunnallisessa päiväkodissa

Opinnäytetyö

Kevät 2016

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Sosionomi (AMK) Tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysala

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto:

Tekijät: Kaisa Holttinen & Sanna-Kaisa Hunnako

Työn nimi: Vanhemmuus ja sen tukeminen päivähoidossa: Seinäjoen alueen vanhempien kokemuksia vanhemmuudesta ja saamastaan tuesta kunnallisessa päiväkodissa

Ohjaaja: Helena Järvi

Vuosi: 2016

Sivumäärä: 92

Liitteiden lukumäärä: 6

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia vanhemmuuden tukemista Seinäjoen kunnallisissa päiväkodeissa vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyössä perehdyttiin siihen, mitä vanhemmuus on, mikä sitä haastaa ja miten sitä voidaan tukea päivähoidossa. Opinnäytetyön tavoitteena oli saada selville vanhempien kokemuksia päiväkodista saamastaan tuesta sekä jaksamisesta vanhempana. Lisäksi vanhemmilta pyrittiin saamaan kehitysehdotuksia perheiden tukemiseen.

Tutkimuksessa käytettiin määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Vanhempien kokemusten selvittämiseksi aineistonkeruumenetelmänä käytettiin strukturoitua kyselyä, joka toteutettiin verkkokyselyn muodossa. Tutkimustulosten analysoinnissa hyödynnettiin SPSS -menetelmää ja teemoittelua. Kysely lähetettiin noin 700 vanhemmalle ja vastauksia saatiin 168, joten vastausprosentti oli 24 prosenttia. Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa. Seinäjoella on kuusi päivähoitoaluetta, joista jokaisesta valikoitui tutkimukseen yksi päiväkotiosite otannalla. Tutkimuksella etsittiin vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin: Miten Seinäjoen päiväkotien asiakkaina olevat äidit ja isät kokevat vanhemmuutensa? Miten päiväkodit pystyvät vastaamaan perheiden tarpeisiin ja tukemaan paremmin vanhemmuutta?

Tutkimustulosten perusteella päiväkodit pystyvät pääosin tukemaan tähän tutkimukseen osallistuneita vanhempia ja vastaamaan heidän tarpeisiinsa. Lisäksi enemmistö vanhemmista oli tyytyväisiä Seinäjoen varhaiskasvatukseen. Tutkimuksesta selvisi, että suurin osa vanhemmista koki vanhemmuutensa enemmän antoisana kuin kuormittavana. Vanhemmuutta tuki eniten perhe ja parisuhde, kun taas sitä kuormitti eniten arjenhallinta ja kotityöt. Vanhempien mielestä päiväkodissa voisi paremmin tukea perhettä ja vanhemmuutta esimerkiksi keskustelemalla enemmän lapsen asioista sekä antamalla neuvoja kasvatuksesta. Lisäksi päiväkodissa tulisi vanhempien mukaan kiinnittää enemmän huomiota hoitajien vaihtuvuuteen, ajanpuutteeseen päiväkodin arjessa sekä joustamattomuuteen. Tämän opinnäytetyön jatkotutkimuksina voisi olla tutkimus kasvattajien näkemyksistä vanhemmuuden tukemisesta tai opas heille vanhemmuuden tukemiseen.

Avainsanat: vanhemmuus, päiväkotio, vanhemmuuden haasteet, sosiaalinen tuki

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Bachelor of Social Services

Specialisation:

Author/s: Kaisa Holttinen & Sanna-Kaisa Hunnako

Title of thesis: Parenting and supporting parenting in day care: Parents' experiences of parenting and the support received in kindergartens of Seinäjoki area

Supervisor(s): Helena Järvi

Year: 2016

Number of pages: 92

Number of appendices: 6

The purpose of this thesis was to research parenting support in municipal kindergartens of Seinäjoki from the point of view of parents. One objective of this thesis was to become familiar with what parenting is, the challenges involved and how it can be supported in kindergarten. Another objective of this thesis was to find out parents' experiences of the support from kindergarten and well-being of parenting. Furthermore, a third objective was to bring about development proposals from parents for supporting families.

In this survey, a quantitative method was used. To clarify parenting experiences, a structured inquiry was used as a data gathering method which was carried out in the web. The data were analyzed using the method of SPSS and resolution into themes. The inquiry was sent to about 700 parents and 168 answers were obtained, in other words the answer percentage was 24. The study was carried out in cooperation with the early childhood education of the town of Seinäjoki. There are six day care areas in Seinäjoki and one kindergarten was chosen from each area randomly. The research questions were: How do mothers and fathers of kindergarten children experience their parenting? How is kindergarten able to respond to the needs of families and to better support parenting?

On the basis of the research results, the kindergarten is mainly able to support the parents and is able to respond to their needs. Furthermore, the majority of the parents was satisfied with the early childhood education of Seinäjoki. The survey revealed that the majority of the parents experienced that parenting is more rewarding than stressful. Parenting was mainly supported by the family and the relationship between parents. The challenges were mostly regarding everyday control and housework. In parents' opinion, the kindergarten could support the family and parenting better by discussing the child's matters more and by providing advice on upbringing. Furthermore, according to parents, more attention should be paid to the staff's turnover, to the lack of time in the kindergarten and to inflexibility. Further research could be done on the day care staff's opinions of supporting parents, or a guide could be made about supporting parents for the staff.

Keywords: parenting, kindergarten, challenges of the parenting, social support

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluettelo.....	6
1 JOHDANTO	7
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA	9
2.1 Aiheen valinta	9
2.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	10
2.3 Aikaisemmat tutkimukset	10
3 PERHE JA MONIMUOTOINEN VANHEMMUUS	12
3.1 Perheen määrittely.....	12
3.2 Vanhemmuuden määrittely	14
3.2.1 Äitiys	15
3.2.2 Isyys.....	16
3.3 Vanhemmuuden roolit.....	17
3.4 Riittävän hyvä vanhemmuus.....	18
3.5 Vanhemmuuden haasteet.....	20
3.5.1 Kasvatus	20
3.5.2 Parisuhde.....	21
3.5.3 Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen	23
3.5.4 Talous	24
4 VANHEMMUUDEN TUKEMINEN PÄIVÄHOIDOSSA	26
4.1 Sosiaalinen tuki.....	26
4.2 Päivähoito	27
4.3 Kasvatuskumppanuus.....	29
4.4 Palveluohjaus.....	31
4.5 Päivähoidon perhetyö	32
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	34
5.1 Määrällinen tutkimusmenetelmä	34
5.1.1 Otanta	35

5.1.2 Kysely	36
5.2 Teemoittelu	38
5.3 Tutkimusprosessi	39
5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	41
6 TUTKIMUSTULOKSET	44
6.1 Tutkimustulosten tarkastelua	44
6.1.1 Taustatiedot	45
6.1.2 Vanhemmuuden kokeminen	47
6.1.3 Vanhemmuutta tukevat asiat	50
6.1.4 Vanhemmuutta kuormittavat asiat	52
6.1.5 Tuki kodin ulkopuolisilta henkilöiltä	55
6.1.6 Tuki päiväkodin henkilökunnalta	57
6.1.7 Vanhempien tyytyväisyys päiväkodin toimintaan	62
6.1.8 Avoimet vastaukset.....	64
6.2 Tutkimustulosten yhteenveto	66
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	72
8 POHDINTA	82
LÄHTEET	86
LIITTEET	92

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Perhemuodot	45
Kuvio 2. Alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärä	46
Kuvio 3. Vanhempia sekä naisia ja miehiä tukevat asia vanhemmuudessa	50
Kuvio 4. Eri perhemuotoja tukevat asiat vanhemmuudessa	51
Kuvio 5. Vanhemmuutta kuormittavat asiat, kaikkien vanhempien osuus.....	52
Kuvio 6. Lasten lukumäärä ja vanhempia kuormittavat asiat	53
Kuvio 7. Naisten ja miesten kodin ulkopuolelta saatu tuki.....	56
Kuvio 8. Vanhempien todennäköisyys hakea tukea päiväkodin henkilökunnalta ..	57
Kuvio 9. Ovatko vanhemmat saaneet tukea päiväkodin henkilökunnalta?.....	58
Kuvio 10. Päiväkodilta saatu tuki eri perhemuotojen kesken	60
Kuvio 11. Vanhempia eniten ja vähiten kuormittavat asiat.....	67
Kuvio 12. Asiat, joihin vanhemmat ovat saaneet eniten ja vähiten tukea päiväkodin henkilökunnalta	69
Kuvio 13. Perheiden tyytyväisyys päiväkodin toimintaan: Täysin samaa mieltä olleet vanhemmat	70
 Taulukko 1. Vanhemmuuden kokoeminen.....	47
Taulukko 2. Vanhempien saama tuki päiväkodin henkilökunnalta	59
Taulukko 3. Vanhempien tyytyväisyys päiväkodin toimintaan.....	62

1 JOHDANTO

Vanhemmuus on arvokasta ja antoisaa, mutta se myös kuormittaa (Vilén ym. 2010, 130). Järvisen ym. (2012, 125) mielestä vanhempana oleminen ei ole koskaan valmista, vaan siinä on mahdollista kasvaa ja kehittyä. Vanhemmuuteen kuuluu erilaisia haasteita, eikä niihin voi aina valmistautua etukäteen. Erilaiset elämäntilanteet, kuten lapsen syntymä muuttaa vanhempien elämää ja jaksamista sekä tuo mukanaan uuden vanhemmuuden roolin. Vanhemmat tarvitsevat mahdollisimman paljon tukea, jotta he voisivat tarjota lapselle hyvän perustan tulevalle. (Kaimola 2005, 14–15.) Vilén ym. (2006, 107) kertovat päivähoidolla olevan suuri merkitys vanhempien tukemisessa silloin, kun ongelmat eivät ole vielä kasvaneet liian suuriksi.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia vanhemmuuden tukemista Seinäjoen kunnallisissa päiväkodeissa vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoitteena on saada selville Seinäjoen kunnallisten päiväkotien asiakkaina olevien vanhempien kokemuksia päiväkodista saamastaan tuesta sekä jaksamisesta vanhempana. Lisäksi vanhemmilta pyritään saamaan kehitysehdotuksia perheiden tukemiseen. Tutkimuksessa käytetään määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää ja aineistonkeruumenetelmänä käytetään strukturoitua kyselyä. Tutkimus toteutetaan yhteistyössä Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa.

Työn alussa kerrotaan opinnäytetyön taustasta, jossa perustellaan aiheen valintaa sekä tuodaan esiin tavoitteet ja aikaisemmat tutkimukset. Luvussa kolme määritellään perhe ja vanhemmuus sekä käydään läpi vanhemmuuden haasteita. Määtän ja Rantalan (2010, 82) mukaan perheet voivat tarvita tukea vanhempien välisiin erimielisyyksiin, avioeroon, päihteidenkäyttöön sekä väkivalta- ja mielenterveysongelmiin. Tässä opinnäytetyössä vanhemmuuden haasteet kuitenkin rajattiin kasvatukseen, parisuhteeseen, työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen sekä talouteen, koska ne nousivat eniten esille kirjallisuudessa. Seuraavassa luvussa keskitytään vanhemmuuden tukemiseen ja sen eri muotoihin. Luvussa päiväkodin työntekijästä käytetään myös käsitettä kasvattaja. Sosiaalinen tuki voi olla kasvokkain tai internetissä tapahtuvaa, mutta tässä opinnäytetyössä se on rajattu vain kasvokkain tapahtuvaan vuorovaikutukseen, koska päiväkodissa se on lähinnä sitä. Yhtenä tukimuo-

tona haluttiin tuoda esiin päivähoidon perhetyö, koska opinnäytetyöntekijät ovat työkokemustensa kautta havainneet sen hyväksi keinoksi tukea vanhempia ja samalla koko perhettä. Luku viisi käsittelee tutkimuksen toteutusta ja luku kuusi tutkimustuloksia. Tämän jälkeen esitellään johtopäätöksiä, joissa käytetään termiä ”tässä tutkimuksessa”, kun puhutaan tämän opinnäytetyön tutkimuksesta. Tällä pyritään erottamaan tutkimukset toisistaan ja teoria omista johtopäätöksistä. Viimeisessä luvussa on pohdintaa opinnäytetyöstä.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

Tässä luvussa perustellaan aiheen valintaa sekä sen ajankohtaisuutta ja tarpeellisuutta. Sen jälkeen kerrotaan opinnäytetyön tavoitteista. Lisäksi luvun lopussa tuodaan esiin aikaisempia tutkimuksia aiheeseen liittyen.

2.1 Aiheen valinta

Tämän opinnäytetyön aihe valikoitui, koska se on ajankohtainen. Varhaiskasvatuslaissa (L 19.1.1973/36) 1 luvun 2 a §:ssä tuodaan esiin, että varhaiskasvatuksen tavoitteena on toimia yhteistyössä lapsen vanhemman tai huoltajan kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Lisäksi sen tavoitteena on tukea vanhempia tai huoltajia kasvatustehtävässä. Sosiaalihuoltolain (L 1301/2014) 2 luvun 10 §:ssä kerrotaan, että lapsiperheiden palvelujen tarkoituksena on tukea vanhempia, huoltajia tai muita lapsen kasvatuksesta vastuussa olevia henkilöitä. Lisäksi sen tarkoituksena on tunnistaa lapsiperheiden erityisen tuen tarve ja järjestää tarvittaessa sitä tukevaa toimintaa. Opinnäytetyön aihe on tärkeä, koska vanhempien ja huoltajien tukeminen on osa päivähoiton toimintaa ja tällöin voidaan tukea koko perheen hyvinvointia. Raijas ja Sailio (2012, 316) lisäävät, että lapsiperheiden hyvinvointia voidaan kuitenkin paremmin tukea, jos perheiden ongelmat havaittaisiin mahdollisimman varhain.

Aihe on hyödyllinen opinnäytetyöntekijöille, koska he aikovat työllistyä varhaiskasvatukseen ja työskennellä lasten sekä heidän vanhempiansa kanssa. Opinnäytetyön avulla he saavat lisää valmiuksia työskennellä yhteistyössä vanhempien kanssa ja oppia tukemaan heitä paremmin. Aihe on myös hyödyllinen ammatillisen kasvun näkökulmasta. Sosionomi (AMK):n on hyvä tiedostaa vanhemmuuden tukemisen tärkeys ja oppia tunnistamaan mahdollinen tuen tarve. Aihe valikoitui myös sen takia, koska se kiinnostaa molempia opinnäytetyöntekijöitä. Opinnäytetyöntekijät ovat kokemustensa kautta muodostaneet ennako-oletuksen siitä, että päivähoiton tuki ei ole sitä tarvitseville vanhemmille riittävää. Siihen vaikuttavat oleellisesti muun muassa päivähoiton arjen kiire ja kasvattajien vaihtuvuus.

2.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia vanhemmuuden tukemista Seinäjoen kunnallisissa päiväkodeissa vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyössä perehdytään, mitä vanhemmuus on, mikä sitä haastaa ja miten sitä voidaan tukea päivähoidossa. Opinnäytetyön tavoitteena on saada selville Seinäjoen kunnallisten päiväkotien asiakkaina olevien vanhempien kokemuksia päiväkodista saamastaan tuesta sekä jakamisesta vanhempana. Lisäksi vanhemmilta pyritään saamaan kehitysehdotuksia perheiden tukemiseen. Tutkimuksessa käytetään määrällistä tutkimusmenetelmää ja se toteutetaan verkkokyselynä, jonka tavoitteena on saada vähintään 100 vastausta. Tutkimuksella etsitään vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin: Miten Seinäjoen päiväkotien asiakkaina olevat äidit ja isät kokevat vanhemmuutensa? Miten päiväkodit pystyvät vastaamaan perheiden tarpeisiin ja tukemaan paremmin vanhemmuutta?

Tavoitteena on saada kattava aineisto, jota Seinäjoen varhaiskasvatus voi mahdollisesti hyödyntää. Tulosten avulla palveluita voidaan kehittää vastaamaan paremmin perheiden tarpeita. Vanhemmuus kuormittaa ja haastaa vanhempia, joten heidän tukemisensa on tärkeää. Jos ongelmiin puututaan jo varhain, ne eivät kasaannu ja kasva liian suuriksi. Jo päivähoidossa voidaan ennaltaehkäisevästi tukea vanhempia ja koko perhettä.

2.3 Aikaisemmat tutkimukset

Päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välisestä yhteistyöstä on tehty erilaisia kyselyitä ja pro gradu -tutkielmia. Seuraavaksi esitellään kolme erilaista tutkimusta, jotka liittyvät vanhempien ja päivähoidon yhteistyöhön. Lisäksi opinnäytetyössä tuodaan myöhemmin esiin muita aiheeseen liittyviä tutkimuksia.

Kekkonen (2009, 163–167) tuo esiin Stakesin valtakunnallisen Vaikuta vanhempi -kyselyn, jonka kohderyhmänä olivat varhaiskasvatuksen piirissä olevien alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmat. Aineisto koostui 685 vastauksesta. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää vanhempien mielipiteitä lapsensa varhaiskasvatuksesta. Vastauk-

sista selvisi, että vanhemmista 91 prosenttia oli tyytyväisiä henkilökunnan ammattitaitoon, 87 prosenttia oli tyytyväisiä tiedonsaantiin päivähoitopalveluista ja 86 prosenttia hoitoaikojen joustavuuteen. Vanhemmat ilmaisivat tyytymättömyyttä tiedonsaantiin ajankohtaisista varhaiskasvatusasioista sekä henkilöstön riittämättömyydestä. Lisäksi vanhemmat kokivat, että kasvatuskeskusteluja oli niukasti, yhteistyökäytännöt olivat puutteelliset, kasvatusyhteistyöstä puuttui keskustelutila sekä vuoropuhelut olivat yksipuolisia. Vanhemmat toivoivat enemmän tilanteita, joissa vanhemmat ja työntekijät voivat jakaa kokemuksiaan ja päivän tapahtumia. Kyselyyn vastanneista vanhemmista 22 prosenttia oli sitä mieltä, että kunnan päivähoitopalvelut eivät vastaa riittävästi perheiden tarpeisiin.

Iso-Kuusela (2008, 2, 61–63) selvitti pro gradu -tutkielmassaan vanhempien ja päivähoidon ammattilaisten tulkintoja kasvatuskumppanuudesta sekä sen aiheuttamia haasteita vanhempien ja päivähoidon yhteistyölle. Tutkielmasta selvisi, että vanhemmat ja päivähoidon työntekijät nostivat kasvatuskumppanuuden keskeisimmiksi asioiksi avoimuuden, luottamuksen, joustavuuden ja yhteistyön vastavuoroisuuden. Vanhemmat kokivat kasvatuskumppanuuden tukevan heitä kasvatustehtävässään. Kasvatuskumppanuuden toteutumista haastoi tutkielman mukaan vuoropäivähoito, koska vanhempien hakuajat ovat kirjavia ja lapsen hakija voi vaihtua. Nämä asiat vaikeuttivat tiedonkulkua. Lisäksi haastetta toi työaikojen yhteensovittaminen, mikä vaikeutti yhteisten keskusteluaikojen sopimista. Vanhemmat kuitenkin arvostivat päivähoidon ammattilaisten työtä ja luottivat heidän ammattitaitoonsa.

Lehtipää (2007) puolestaan kartoitti pro gradu -tutkielmassaan muun muassa vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välistä yhteistyötä. Tutkielmasta selvisi, että vanhemmat olivat yleisesti tyytyväisiä päivähoidon ja vanhempien väliseen yhteistyöhön sekä päivähoitoon. Vanhemmat kokivat päivähoidon henkilökunnan luottamuksen arvoisina, ystävällisinä ja kohtelevan heitä tasavertaisina kumppaneina. Vanhemmat olivat tyytyväisiä tiedonkulkuun ja jokapäiväisiin keskusteluihin sekä avoimeen vuorovaikutukseen. Vanhemmat kertoivat yhteistyön ongelmakohdiksi keskusteluiden puutteen ja lapsen yksilöllisen huomioimisen. Lisäksi vanhemmat eivät olleet tyytyväisiä päivähoidon henkilökunnan toimintaan vanhemmuuden tukemisessa.

3 PERHE JA MONIMUOTOINEN VANHEMMUUS

Ensimmäisessä alaluvussa määritellään perhe ja vanhemmuus sekä äitiys ja isyys. Lisäksi vanhemmuutta tarkastellaan erilaisten roolien kautta ja määritellään, mitä on riittävän hyvä vanhemmuus. Lopuksi käsitellään vanhemmuuden haasteita.

3.1 Perheen määrittely

Määtä ja Rantalan (2010, 67) mukaan perheen yksiselitteinen määrittely on hankalaa, koska määritelmiä on monia ja jokainen määrittelee sen omista lähtökohdistaan. Perhe merkitsee jokaiselle eri asioita ja käsitys siitä muokkautuu elämäkokemusten myötä. Scales, Potthast ja Oravecz (2010, 2-3) ovat samaa mieltä siitä, että perheen määrittely voi olla vaikeaa. Sanana perhe on jokaiselle tuttu, mutta määrittelyä vaikeuttavat erilaiset tekijät. Jokainen määrittelee perheen omien tuntemuksien näkökulmasta ja siihen vaikuttavat kokemukset lapsuuden perheestä, mutta myös kokemukset aikuisiällä rakennetusta perheestä. Edellä kerrottujen asioiden avulla jokainen tarkastelee ja määrittelee minkälainen perheen pitäisi olla. Vilén ym. (2010, 10) korostavat myös sitä, että perheelle ei ole olemassa määritelmää, joka kuvaisi sitä yksiselitteisesti. He tuovat esiin kulttuurin merkityksen perheen määrittelyssä. Länsimaalaisessa kulttuurissa sukulaiset erotetaan perheestä. Silloin perheeseen katsotaan kuuluvan vanhemmat ja lapset, jotka asuvat kotona. Scales ym. (2010, 3-4) antavat perheelle yhden tarkemman määritelmän, joka liittyy kotitalousjärjestelyihin. Perhe voidaan nähdä muodostuvan niistä henkilöistä, jotka asuvat saman katon alla.

Määtä ja Rantala (2010, 68–70) korostavat, että perhemuodot ovat moninaistuneet. Heidän mukaansa perhe kuitenkin jaotellaan tavallisesti ydin-, yksinhuoltaja- ja uusperheisiin. Ydinperheellä tarkoitetaan perhettä, jossa on kaksi biologista vanhempaa sekä yksi tai useampi lapsi. Ydinperhettä pidetään ihannemallina perheestä. Yksinhuoltaja perhe eroaa ydinperheestä siten, että siinä on vain yksi vanhempi. Uusperheessä on kaksi vanhempaa, joista ainakin toisella on edellisestä liitosta yksi tai useampi lapsi. Vilén ym. (2010, 15–23) tuovat esille myös erilaisia perhetyppejä

edellä mainittujen lisäksi. Näitä ovat sateenkaari-, adoptio-, monikulttuuriset- ja sijaisperheet. Samaa sukupuolta olevien vanhempien perheestä käytetään käsitettä sateenkaariperhe. Ei-heteroseksuaalista yksinhuoltajan muodostamaa perhettä voidaan myös kuvailla sateenkaariperheeksi. Adoptioperheessä lapsi on siirtynyt uuteen perheeseen ja samalla vanhemman oikeudet sekä velvollisuudet siirtyvät adoptiovanhemmille. Monikulttuurisessa perheessä toinen tai molemmat vanhemmat ovat taustaltaan maahanmuuttajia. On myös mahdollista, että toinen vanhempi on esimerkiksi suomalainen ja toinen vanhempi on syntyperältään toisesta maasta. Sijaisperhe muodostuu silloin, kun lapsi tulee lastensuojelun toimenpiteenä perheeseen. Tähän syynä voi olla esimerkiksi se, että lapsi ei voi enää asua vanhempiensa luona.

Vilénin ym. (2010, 11–12) mukaan toimivan perheen määrittely on hankalaa, koska perheen jokaisen jäsenen yksilöllinen hyvinvointi vaikuttaa koko perheeseen. Perhe voidaan nähdä muodostuvan talouden, kommunikaation, tunteiden ja tuen systemistä. Toimiva perhe osaa säädellä tätä edellä kuvattua systeemiä muuttuvissa tilanteissa ja löytää niihin ratkaisuja. Toimivassa perheessä voidaan jakaa kokemuksia ja tunteita sekä asioista pystytään keskustelemaan. Jokaisen perheenjäsenen tarpeiden huomioiminen ja tukeminen saa koko perheen voimaan paremmin. Toimivatkin perheet saattavat jossain kohtaa elämää kohdata kriisejä ja isoja muutoksia. Silloin korostuu perheen tukiverkoston tärkeys. Määttä ja Rantala (2010, 91) ottavat esille käsitteen moniongelmaperheet. Tällaisissa perheissä voidaan tarvita apua ja tukea arjenhallintaan sekä keinoja selviytymiseen. Ongelmat ovat voineet jatkua jopa yli sukupolvien ja kasaantua hallitsemattomiksi. Silloin on oleellista pystyä katkaisemaan ongelmien kierre. Perheen ongelmat voivat heijastua lapsen käytökseen ja siihen voidaan puuttua esimerkiksi päivähoidossa. Perheen ongelmat eivät ratkea pelkästään lapsen tukemisella, vaan tilannetta tulisi tarkastella koko perheen näkökulmasta.

Tilastokeskuksen (28.5.2015) mukaan Suomessa oli vuoden 2014 lopussa noin 1,5 miljoonaa perhettä. Lapsiperheitä koko väestöstä oli 574 000 eli 40 prosenttia. Lapsiperheeksi määritellään sellainen perhe, johon kuuluu ainakin yksi alle 18-vuotias kotona asuva lapsi. Perhemuodoista yleisin oli avioparin muodostama perhe (60 %), toiseksi yleisin oli avoparin muodostama perhe (19 %) ja kolmanneksi yleisin oli

äidin ja lapsen muodostama yksinhuoltajaperhe (18 %). Isän ja lapsen muodostamia perheitä oli alle kolme prosenttia. Lapsiperheitä, joissa vanhemmat olivat samaa sukupuolta, oli alle 0,1 prosenttia. Uusperheitä oli 52 000. Lapsiperheiden keskimääräinen lapsiluku oli vuoden 2014 lopussa 1,84. Yksilapsisia perheitä oli eniten (43 %), kaksilapsisia perheitä oli toiseksi eniten (38 %) ja kolmilapsia perheitä oli kolmanneksi eniten (13 %). Vähiten oli nelilapsisia perheitä (5 %).

3.2 Vanhemmuuden määrittely

Vilénin ym. (2010, 10–11) mukaan vanhemmuus on moniselitteinen käsite. He tarkastelevat vanhemmuutta biologisen, juridisen, psyykkisen ja sosiaalisen vanhemmuuden näkökulmista. *Biologinen vanhemmuus* voidaan liittää vanhemman ja lapsen biologiseen suhteeseen. Siihen liittyy myös geeniperimä. *Juridisen vanhemmuuden* määrittelyyn vaikuttavat yhteiskunnan oikeudet ja velvollisuudet. Se määräytyy biologisen vanhemmuuden perusteella. Mies ei ole automaattisesti avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isä, vaan isyys tulee todeta verikokeella. *Psyykkinen vanhemmuus* näkyy lapsen luottamuksena aikuiseen. Psyykkisessä vanhemmuudessa on kyse aikuisesta, joka huolehtii lapsesta. Lapsi kokee aikuisen vanhemmakseen ja on kiintynyt häneen. *Sosiaalinen vanhemmuus* kuvaa lapsen arjessa elävää aikuista, joka huolehtii lapsen arjesta ja vie häntä esimerkiksi harrastuksiin. Määttä ja Rantala (2010, 74) puolestaan jakavat vanhemmuuden biologiseen, sosiaaliseen ja psykologiseen. Lapsen vanhempi voi olla kaikkia edellä mainittuja, mutta kyseessä voi olla eri henkilöitä. He mainitsevat myös käsitteen juridinen vanhemmuus, mutta liittävät sen enemmän vanhemmuuden oikeudellisiin kysymyksiin, eivätkä he ota sitä vanhemmuuden jaotteluun mukaan. Vilén ym. (2006, 86) pitävät juridista vanhemmuutta lähes samana kuin biologista vanhemmuutta. Yhtenä erona on kuitenkin se, että juridisessa vanhemmuudessa vanhemmasta käytetään käsitettä huoltaja.

Vanhemmuus on elinikäinen prosessi (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 36; Rönkkö & Rytönen 2010, 124). Kyrönlampi-Kylmänen (2010, 36) mukaan vanhemmuus on suhde, joka kestää koko elämän, eikä siitä voi irtautua. Hän myös määrittelee vanhemmuuden ihmisenä kasvamiseksi, johon yleensä kuuluu asioista luopumista ja

lapsen hyvinvoinnin laittamista aikuisen tarpeiden edelle. Milgrom ym. (2009, 38, 57) muistuttavat, että jokaisen matka vanhemmaksi on kuitenkin erilainen, koska siihen vaikuttavat erilaiset elämäkokemukset. Vanhemmilla voi olla epävarmuutta ja tiedonpuutetta kasvatuksessa. Monet ja varsinkin uudet vanhemmat voivat kohdata pelottavia tilanteita ja ne voivat uuvuttaa. Vanhempien tulee pyytää apua, jos asiat eivät ole kunnossa.

Lapsi muuttaa vanhempien elämää rikastuttaen, mutta myös haastaen sitä. Perhe-elämään ja vanhemmuuteen kuuluvat ilot ja murheet ovat osa jokapäiväistä elämää. Vanhemmuuteen kasvu tapahtuu osittain lapsen ja yhteisten kokemusten myötä sekä samalla rakentuu lapsen ja vanhemman suhde. Yhdessä koetut ilot auttavat selviytymään ja jaksamaan arjessa. (Lammi-Taskula & Bardy 2009, 60.) Vanhemmuus ja siihen kasvaminen tuovat muutoksia niin äidille kuin isällekin. Elämäntilanteen muutoksen vastaanottamiseen vaikuttaa esimerkiksi se, onko vanhemmuus suunniteltua. (Vilén ym. 2006, 93.) Seuraavaksi määritellään, mitä äitiys ja isyys ovat.

3.2.1 Äitiys

Juvakan (2000, 11, 18) mukaan äidiksi tuleminen on yksi merkittävimmistä muutoksista naisen elämässä. Uuden lapsen syntymä tuo mukanaan monia muutoksia ja uusia haasteita perheen elämään. Hyvästä äitiydestä on monia määritelmiä, mutta jokainen muodostaa itse hyvän äitiyden. Cacciatoren ja Janhusen (2008, 12) mukaan äitien kirjoituksista nousevat usein esiin heidän ajatuksensa ihanneäitiydestä. Epärealistiset tavoitteet omassa äitiydessä voivat saada aikaa itsesyytöksiä, turhautumista ja pettymyksiä, jos äiti ei koekaan olevansa omien ihanteidensa mukainen ”kiiltokuvaäiti”.

Äitiyttä luonnehditaan usein myönteisiä tunteita nostattavana asiana. Tällaisena monet äidit voivat nähdä sen, mutta eivät kuitenkaan kaikki heistä. (Kaimola 2008, 62.) Brinkin (2013, 171–172) mukaan erityisesti vauvan syntyessä äidin mielialat saattavat vaihdella. Hän saattaa tuntea onnellisuutta ja luottavaisuutta, mutta hetken kuluttua taas surua ja huolta. Juvakka (2000, 17–18) korostaa, että äitiyteen sisältyy oleellisena osana sekä kasvutilanteet että ristiriidatkin. Pienen lapsen äidin

arki, johon kuuluun oleellisena osana lastenhoito ja kotityöt, voi tuntua uuvuttavalta pidemmällä ajanjaksolla.

Juvakan (2000, 13) mukaan jokaiselle äidille sosiaalinen verkosto on tärkeä tuki, joka antaa äideille mahdollisuuden jakaa tuntemuksia ja kokemuksia vanhemmuudesta. Brink (2013,172) lisää, että äidin on tärkeää nähdä ystäviään, koska ajanvietto ystävien kanssa piristää. Myös vertaistuki muilta äideiltä on hyväksi, koska silloin heillä on mahdollista keskustella ja vaihtaa neuvoja lastenhoitoon liittyen.

3.2.2 Isyys

Järvinen ym. (2012, 43) toteavat, että vielä viime vuosikymmenillä isän roolina nähtiin perheen elättäjä ja auktoriteetti. Lisäksi isyyden ajateltiin olevan enemmänkin osittaista vanhemmuutta ja äidin avustajana olemista. Nykyään isät on alettu näkemään aktiivisina toimijoina ja jaetun vanhemmuuden osapuolena. Vahvana isyyden muotona voidaan pitää sitoutunutta, aktiivista sekä hoitavaa isää. Isyys voi vaikuttaa positiivisesti miehen terveyteen ja sosiaalisiin suhteisiin. Isien roolin ja tehtävän muutos voi kuitenkin aiheuttaa joissakin miehissä hämmennystä. Isyyslain (L 13.1.2015/11) tarkoituksena on todeta ja vahvistaa isyys, mutta sen avulla voidaan myös kumota se. Lain 1 luvun 2 §:n mukaan avioliiton aikana syntyneen lapsen isä on aviomies. Muissa tapauksissa isyyden vahvistaa maistraatti tai tuomioistuimien päätöksellään. Lain 2 luvun 4 §:n mukaan isyyden voi selvittää lastenvalvoja, jos isyys ei toteudu lain 2 §:n mukaan ja mies haluaa tunnustaa isyytensä.

Vilénin ym. (2006, 100–102) mukaan isäksi tuleminen laittaa miehet ajattelemaan isyyteen liittyviä luopumisia ja saamisia. Miehet käsittelevät usein isäksi tulemistä hitaammin kuin naiset äidiksi tulemistä. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteivätkö miehet työstäisi ajatusta isyydestä mielessään. Miehen omat kokemukset lapsuudesta ja omasta isästä vaikuttavat miehen ajatteluun omasta isyydestä ja siinä selviytymisestä. Isäksi tulemistä voi helpottaa, jos on kokemuksia lapsista ja ne ovat olleet positiivisia. Milgrom ym. (2009, 21–23) kertovat, että vanhemmuuden mukana tulleet muutokset voivat aiheuttaa isille stressiä ja varsinkin silloin, kun isät joutuvat tasapainottelemaan työn ja kodin välillä. Isien tulisi unohtaa odotukset itsestään ja

muistaa, että todellisuus ei usein vastaa isyyden odotuksia. Miehistä ei tule isiä yhdessä yössä vaan ajan kanssa. Isien tulee hyväksyä, että uuteen rooliin asettautuminen vie aikansa. Isät kaipaavat ja tarvitsevat tukea. Sitä voi saada puolisoilta, perheeltä, ystäviltä tai työkavereilta. Ei ole olemassa täydellistä isää, kuten ei ole täydellistä vanhempaakaan. Riittävän hyvästä vanhemmuudesta kerrotaan alaluvussa 3.4. Seuraavaksi tarkastellaan vanhemmuutta ja sen rooleja Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän laatiman vanhemmuuden roolikartan avulla.

3.3 Vanhemmuuden roolit

Ylitalo (2011, 9-13) liittää vanhemmuuteen erilaisia keskeisiä rooleja, jotka kypsyvät sekä kehittyvät ajan myötä. Rooleja voi omaksua ja kehittää jatkuvasti, joten vanhemmalla voi olla käytössään monta erilaista roolia. Vanhemmuuden roolit kehittyvät vanhemmuuden myötä ja vuorovaikutuksessa lapseen. Roolin valinnassa tulisi huomioida lapsen yksilölliset tarpeet. Vanhemmuuden roolit voidaan jakaa viiteen päärooliin. Niitä ovat huoltaja, rakkauden antaja, elämän opettaja, ihmissuhdeosaaja sekä rajojen asettaja. Näistä rooleista alle kouluikäisten lasten vanhemmilla korostuvat huoltajan ja rakkauden antajan roolit.

Sihvolan (2002, 74) mukaan *huoltajan* rooli on tekninen, jossa vanhemman tulee hallita elämän perustaitoja. Vilén ym. (2010, 142) nimittävät huoltajan roolia arjen ja perhe-elämän ylläpitäjäksi sekä rutiinien muodostajaksi. Ylitalo (2011, 44) puolestaan korostaa huoltajan roolin tehtävää huolehtia lapsen perustarpeiden tyydytyksestä. Vanhemman tulee huolehtia lapsen ravinnosta, vaatteista, monipuolisista virikkeistä ja riittävästä unesta.

Sihvola (2002, 75) nimittää *rakkauden antajan* roolia tunnerooliksi, joka on rooleista tärkein. Vilénin ym. (2010, 143) mukaan vanhemman ollessa rakkauden antaja, hän luo lapselle itsetunnon ja itseluottamuksen pohjaa esimerkiksi kannustuksen kautta. Ylitalo (2011, 45) puolestaan kertoo, että vanhemman kuuluu rakkauden antajana huolehtia muun muassa omasta jaksamisesta sekä avun vastaanottamisesta. Lisäksi vanhemman tulee osoittaa lapselle läheisyyttä, luoda turvallinen kasvuympäristö, tunnetyöskennellä lapsen kanssa sekä antaa lapselle positiivista palautetta.

Sihvola (2002, 80) nimittää *elämän opettajan* roolia kokonaisuuksien ymmärtäjäksi. Vilén ym. (2010, 146) vastaavasti kertovat, että elämän opettajan roolissa opetetaan sosiaalisia taitoja ja tapoja. Ylitalon (2011, 48–49) mukaan elämän opettajan roolissa vanhemman kuuluu opettaa lapselle käytöstapoja, oikean ja väärän eroa, sekä sosiaalisia taitoja. Vanhemman tulee opettaa lapselle pettymystensietoa ja yleisiä sääntöjä.

Sihvolan (2002, 79) mukaan *ihmissuhdeosaajan* rooli on viisauden rooli, jota vanhempi tarvitsee erityisesti lapsen kasvaessa. Vilén ym. (2010, 145) ovat sitä mieltä, että ihmissuhdeosaajan rooli on tärkeä lapsen tunteiden ilmaisun ja positiivisen minäkäsityksen syntymisessä. Ylitalo (2011, 47) toteaa, että ihmissuhdeosaajana vanhempi on vuorovaikutuksessa lapsen kanssa sekä kuuntelee häntä. Vanhempi auttaa sanoittamaan lapsen tunteita, kestää lapsen ilmaisut ja tukee lapsen päätöksiä.

Viimeinen vanhemmuuden rooli on *rajojen asettaja*. Sihvolan (2002, 77) mielestä rajojen asettajan rooli merkitsee vahvuuden roolia, jota ilman vanhempi ei pärjää. Vilén ym. (2010, 146) puolestaan lähestyvät rajojen asettajan roolia enemmän lapsen näkökulmasta. Heidän mielestään rajojen asettaminen auttaa tekemään lapsen elämästä turvallisen. Ylitalon (2011, 46) mukaan rajojen asettajana vanhempi kontrolloi omaa ja muiden käyttäytymistä. Vanhempi ei lupaa lapselle liikoja, toimii johdonmukaisesti ja tunnistaa omat voimavarat.

3.4 Riittävän hyvä vanhemmuus

Lapsen syntyminen vaikuttaa suuresti vanhempien elämään, jolloin uusi elämäntilanne tuo uusia haasteita. Silloin vanhemman on osattava olla sensitiivinen ja vastata lapsen tarpeisiin. Lapsen tarpeiden ymmärtämistä helpottaa se, jos vanhempi osaa erottaa omat mielikuvansa lapsen mielikuvista sekä asettautua lapsen tarpeiden tasolle. (Vilén ym. 2010, 126–127.) Kyrönlampi-Kylmäsen (2010, 155) mukaan selkeät arkiset rytmit, ulkoilu, leikkiminen ja vanhempien kanssa vietetty yhdessäolo riittävät turvaamaan lapselle rakkauden täyttämän kodin. Arjen pienet teot ja lapsen tarpeisiin vastaaminen auttavat luomaan lapselle perusturvallisuuden tunteen (Rönkkö & Rytönen 2010, 126–129).

Vuorovaikutus on olennainen osa riittävän hyvää vanhemmuutta, johon kuuluvat päivittäiset keskustelut lapsen kanssa ja lapsen mielipiteen huomioiminen (Juvakka 2005, 23). Kaimolan (2005, 12–15) mukaan lapsen minäkuva ja itsetunto alkavat kehittyä vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa, jotka toimivat lapselle peileinä. Riittävän hyvä vanhempi kykenee olemaan vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa lapsen kanssa sekä rakentamaan lapsen kehitykselle suotuisan ilmapiirin. Vanhemman tulee huolehtia omasta hyvinvoinnista ja parisuhteesta, jotta suotuisa ilmapiiri toteutuu. Juvakka (2005, 25–27) korostaa, että riittävän hyvä vanhempi osaa nauttia omasta elämästä ja siihen liittyvistä harrastuksista sekä ystävistä. Toimiva parisuhde edesauttaa itseensä uskomista ja luottamista. Nämä ovat merkittäviä edellytyksiä riittävän hyvälle vanhemmalle.

Riittävän hyvä vanhemmuus on Vilénin ym. (2010, 131) mukaan kykyä uuden oppimiseen sekä kasvamista yhdessä lapsen kanssa. Vilénin ym. (2006, 102) mielestä vanhemman tulee välillä pysähtyä ja tarkastella omaa vanhemmuuttaan. Tämä tietoinen oman vanhemmuuden työstäminen antaa vanhemmalle mahdollisuuden löytää sopivia keinoja arkeen. Juvakka (2005, 23–24) luettelee riittävän hyvän vanhemman osaavan lohduttaa, olla läsnä, auttaa sekä hän uskaltaa olla aikuinen ja tehdä päätöksiä. Milgrom ym. (2009, 130) toteavat vanhempaan olemiseen riittävän, kun lapselle varmistetaan lämmin, vastaanottavainen ja luotettava hoito. Jos vanhempi on lapsen hoidossa johdonmukainen ja omistautuva, silloin vanhemmuus on riittävän hyvää.

Oman vanhemmuuden löytämistä ja määrittelyä vaikeuttavat median ja myyttien määritelmät ihannevanhemmuudesta. Vanhempien olisi tärkeä muistaa, että jokaisen vanhemman tulisi saada olla oma itsensä ja toteuttaa vanhemmuutta omalla tavallaan, mutta samalla lapsen etu huomioiden. (Juvakka 2005, 28.) Järvinen ym. (2012, 125) ja Milgrom ym. (2009, 130) painottavat, että täydellistä vanhemmuutta ei ole olemassa. Juvakan (2005, 23) mukaan täydellisyyteen tavoittelevat vanhemmat voivat olla haitaksi lapsen kehitykselle, koska vanhempien inhimillisyyden ja vikojen puuttuessa lapselle kasvaa paineet tulla myös itse täydelliseksi.

Rönkä ym. (2009, 282) lohduttavat vanhempia tiedolla, että kaikilla perheillä on huonoja päiviä. Milgromin ym. (2009, 130) mukaan vanhemmuuteen kuuluu onnistumisia ja epäonnistumisia. Juvakka (2005, 23) toteaa jokaiselle vanhemmalle tulevan

päiviä, jolloin omat voimavarat ja keinot eivät tunnu riittävän. Vilén ym. (2010, 131) lisäävät virheiden olevan osa elämää ja niistä oppiminen kuuluu vanhemmuuteen. He korostavat, että kaikki tekevät virheitä, myös vanhemmat. Kaimola (2005, 14) toteaa, että onnistunut vanhemmuus vaatii siihen paneutumista, sen arvostamista sekä lähiverkoston tukea.

3.5 Vanhemmuuden haasteet

Lapsiperheiden arkeen voi kuulua erilaisia haasteita. Määttä ja Rantala (2010, 82) luettelevat ihmissuhteiden, kasvatusvastuun, avuttomuuden ja liiallisen kuormituksen liittyvän perheiden ongelmiin. Seuraavassa alaluvussa käsitellään kuitenkin tavallisempia vanhemmuuteen liittyviä haasteita.

3.5.1 Kasvatus

Uusi elämäntilanne voi tuntua epävarmalta ja pelottavalta, jos vanhemmilla ei ole paljoa kokemusta lapsista. Vanhemman omat kokemukset lapsuudesta vaikuttavat tuntemuksiin omasta lapsesta. Vanhempi pystyy helpommin vastaamaan ja ymmärtämään lapsen tarpeita, jos vanhemman tarpeisiin on lapsuudessa vastattu. (Vilén ym. 2010, 126–130.) Järvinen ym. (2012, 124) toteavat myös vanhempien lapsuudenkokemusten vaikuttavan vanhemmuuteen. Jos aikuinen ei kykene käsittelemään lapsuudessa koettuja traumoja, heijastuvat ne käytökseen vanhempana.

Rönkä ym. (2009, 275–276) tuovat esiin, että vanhemmuuteen liittyvät haasteet vaikuttavat vanhempien hyvinvointiin ja jaksamiseen. Myös lasten kasvatus voi tuntua haastavalta, kun vanhempi on esimerkiksi väsynyt ja kiireinen. Vanhemmat voivat vaatia itseltään liikaa ja omata huonon omantunnon siitä, että he eivät koe suorittavansa tarpeeksi hyvin kasvatustehtävässään. Vilén ym. (2010, 130) korostavat epäjohdonmukaisuuden kasvatuksessa olevan yhteydessä vanhemman jaksamiseen. Malinen ja Kumpula (2005, 43–49) lisäävät, että onnettomassa parisuhteessa eläminen vaikeuttaa lasten kasvattamista. Silloin vanhemmat eivät toimi johdonmukaisesti ja tekevät huonoja valintoja kasvatuksen suhteen.

Järvisen ym. (2012, 129–130) mukaan vanhempien epävarmuus ja -tietoisuus vanhempana on lisääntynyt. Joillakin vanhemmilla ongelmien ratkaisuun ei löydy sopivia keinoja. Jokila (2013) lisää, että heille pitää konkretisoida ja mallintaa, miten tulisi toimia, eivätkä pelkät sanalliset ohjeet aina riitä. Vilén ym. (2010, 153) toteavat vanhempien tarvitsevan tukea kasvatuksessa varsinkin silloin, kun lapsi käyttäytyy haastavasti. Tukea tarvitaan arkisiin asioihin, kuten päivärytmiin, rajojen asettamiseen ja siirtymätilanteiden hallintaan.

3.5.2 Parisuhde

Parisuhteessa voidaan nähdä kolme kehitysvaihetta (Vilén ym. 2010, 112–115; Järvinen ym. 2012, 120). Ensimmäinen vaihe on symbioosi, jolloin rakastumisen tunne on voimakas. Silloin ihmisen havainnointikyky on heikentynyt ja parisuhteessa on läsnä riippuvuus. Seuraavaa vaihetta voi kuvata erillisyydeksi tai irtautumiseksi. Tässä vaiheessa huomataan puolisoitten tarpeiden eroavaisuus ja pelästytään suhteen arkipäiväistymistä. Silloin olisi tärkeää keskustella parisuhteesta, koska vaiheeseen liittyy riski erota. Parisuhteen viimeistä kehitysvaihetta voi kutsua sitoutumis- tai turvallisen kumppanuuden vaiheeksi. Vaihe saavutetaan, jos parilta löytyy rakkauden lisäksi tahtoa sitoutua yhteiseen prosessiin. Vaiheeseen liittyvät toisen kunnioitus, arvostus, luottamus sekä tasapaino yksilöllisyyden ja yhteyden välillä.

Rönkkö ja Rytönen (2010, 120–121) toteavat parisuhteen olevan niin kuin monet muut ihmissuhteet, sillä ne muuttuvat ajan myötä. Parisuhteeseen kuuluu intohimoa, läheisyyttä, avointa vuorovaikutusta sekä tahtoa pysyä yhdessä. Se vaatii keskustelua molempien toiveista ja tarpeista. Malisen ja Kumpulan (2005, 45–48) mukaan perheen toimivuus perustuu pitkälti vanhempien vuorovaikutukseen. Parisuhteen voidaan nähdä muodostuvan muun muassa ystävydestä, luottamuksesta ja huolenpidosta. Parisuhde vaatii onnistuakseen sitoutumista, toisen itsemääräämisoikeuden kunnioittamista sekä omien ja kumppanin hyvien sekä huonojen puolien tiedostamista. On muistettava, että hyväänkin parisuhteeseen kuuluu sekä hyviä että huonoja aikoja. Järvinen ym. (2012, 124) mainitsevat parisuhteen toimivuuden olevan yhteydessä hyvään vanhemmuuteen. He jakavat vanhemmuuteen vaikuttavat tekijät seuraavasti: parisuhde, elämäntilanne sekä perheen sisäiset ja ulkoiset

voimavarat. Sisäisiin voimavaroihin voi liittää tietämyksen lapsen kehityksestä ja tarpeista sekä kyvyn vuorovaikutukseen. Ulkoisia voimavaroja ovat puolestaan tukiverkosto ja mahdollisuus ammattiauttajan tukeen.

Vilénin ym. (2010, 115) mukaan lapsen saaminen voi muuttaa vanhempien parisuhdetta. Jos vanhemmat huolehtivat oman jaksamisen sijaan vain lapsen jaksamisesta, parisuhde voi kärsiä. Malinen ja Kumpula (2005, 43–49) tuovat esille, että vanhempien parisuhteen ongelmat voivat vaikuttaa kielteisesti lapsen tulevaisuuteen, koska lapset tarkkailevat vanhempien käytöstä ja ottavat siitä mallia. Parisuhde nähdään kuitenkin toimivan tukena vanhemmuudessa. Toimiva parisuhde ja sen hoitaminen auttavat turvaamaan lasten kehitystä ja ennaltaehkäisemään ongelmia. Vanhempien lämpimät välit ja molemminpuolinen tuki auttavat lasta myöhemmin ilmaisemaan niitä omassa parisuhteessa (Malinen & Kumpula 2005, 43).

Vilén ym. (2010, 15) korostavat, että vanhempien tulisi hoitaa keskinäistä yhteyttään, koska muuten he voivat ajautua siihen, etteivät he tunne toisiaan. Tämä puolestaan voi johtaa eroon. Vanhempien tehtävänä on hoitaa parisuhdetta, jotta näin ei kävisi. Malinen ja Sevón (2009, 150–153) käyttävät myös sanaa parisuhteen hoitaminen, mutta sitä voisi kutsua ylläpitämiseksi tai huoltamiseksi. He ovat samaa mieltä siitä, että lapsen syntymä vaikuttaa parisuhteen tilaan. Ennen lapsen syntymää vanhempien välillä on heidän elämän keskeisin ihmissuhde. Lapsen tultua perheeseen sitä suhdetta jakaa kolmas osapuoli, eikä aikaa välttämättä jää parisuhteen hoitamiselle. Lapsen tarpeiden laittaminen puolison tarpeiden edelle ja puolisoiden erilaiset näkemykset parisuhteesta voivat aiheuttaa riitoja.

Malinen ja Sevón (2009, 173–176) toteavat, että arki mittaa parisuhteen kestävyysden. Varsinkin lapsiperheissä arjen kiire ja erilaiset tilanteet rasittavat vanhempia ja vievät voimia. Ne vievät huomion pois parisuhteelta, eikä esimerkiksi fyysiselle läheisyydelle löydy aikaa ja mahdollisuuksia. Malinen ja Rönkä (2009, 200–202) tuovat esiin, että vanhempien aika kuluu lastenhoitoon, kotitöihin ja töistä mukana tuotuihin tehtäviin, mitkä vievät aikaa parisuhteelta. Malisen ja Kumpulan (2005, 48) mukaan yhteisen ajan löytymiseen on lapsiperheissä käytettävä mielikuvitusta. Vanhemmat voivat pyytää apua esimerkiksi isovanhemmilta ja kummeilta saadakseen kahdenkeskeistä aikaa.

3.5.3 Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen

Salmi ja Lammi-Taskula (2014, 38–42) toteavat, että perhe ja työ muodostavat elämän keskeisen alueen. Työn ja perhe-elämän yhteensovittamisesta on kuitenkin tullut haastavampaa (Kinnunen, Malinen & Sevon 2009, 126–129; Sihvola 2002, 115; Malinen & Rönkä 2009, 200–202). Sihvolan (2002, 115) mielestä perhe-elämä kärsii työnteosta. Kinnunen ym. (2009, 126–129) lisäävät, että työn ja perheen välinen raja on tullut häilyvämmäksi. Siihen ovat johtaneet muun muassa teknologian kehitys, joka mahdollistaa työn tekemisen kellon ympäri sekä globalisaatio, joka on lisännyt vuorotöitä ja epäsäännöllisiä työaikoja. Töitä on nykyään helpompi tuoda kotiin, mikä saattaa vaikuttaa siihen, että töitä tehdään myöhään illalla. Lisäksi vanhempien aika kuluu Malisen ja Rönkän (2009, 200–202) mukaan kotitöihin ja lastenhoitoon. Kaikki edellä mainitut vievät aikaa perheeltä, mutta kuitenkin kaikki käytettävissä oleva aika vietetään perheen kanssa. Vanhemmat voivat tinkiä kotitöistä, harrastuksista, omien ystävien tapaamisesta sekä mahdollisesti parisuhteesta, mutta eivät yleensä lapsen tarpeista.

Kinnusen ym. (2009, 17, 23, 126–129) tekemässä Paletti -tutkimuksessa haluttiin saada tietoa nykyajan lapsiperheistä sekä heidän arjestaan vanhempien ja lasten näkökulmasta. Tutkimuksessa melkein puolet vanhemmista koki onnistuvansa perheen ja työn yhteensovittamisessa. Perhe-elämän ja työn yhteensopimattomuuden syitä olivat muun muassa väsymys, työajat sekä päivähoito- ja työaikojen yhteensopimattomuus. Lammi-Taskula ja Salmi (2009, 39–43) hyödynsivät analyysissään Stakesin Hyvinvointi ja palvelut (HYPA) -hankkeen osana tehtyä lapsiperhekyselyä ja siitä saatuja tuloksia. HYPA -lapsiperhekyselyssä vuonna 2006 selvisi, että 40 prosenttia vanhemmista laiminlöi kotitöitä työn takia. Työ kuormitti perhe-elämää, mutta ei vienyt kaikkia voimia. Työ kuitenkin nähtiin pienten lasten äitien keskuudessa vastapainona kotitöille ja samalla se tuki parisuhteen toimivuutta.

Kinnusen ym. (2009, 138–139) mukaan Paletti -tutkimuksessa havaittiin työaikojen stressaavan vanhempia eniten. Pitkät työajat ja väsymys vaikuttivat vanhemman jaksamiseen ja perheelle löytyvän ajan vähyyteen. Kiire oli läsnä monen perheen arjessa. Työelämän vaativuus ja ajanpuute ovat yhteydessä vanhempien huoleen omasta jaksamisesta sekä kotitöiden laiminlyöntiin (Salmi & Lammi-Taskula 2014, 38–42). HYPA -lapsiperhekyselystä selvisi, että noin 30 prosenttia vanhemmista

koki viettävänsä lasten kanssa vähemmän aikaa kuin haluaisi (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 40–43). Malinen ja Rönkä (2009, 193) korostavat, että vanhemmilla on arkena vähemmän aikaa olla perheen kanssa kuin viikonloppuisin, jolloin perheen kanssa vietetty aika on noin kaksinkertainen suhteessa arkipäiviin. Kaikissa perheissä ei näin kuitenkaan ole. Kuten edellä mainitaan, yhä useammalla vanhemmalla on vuorotöitä ja viikonlopputöitä, mitkä vähentävät perheen yhteistä aikaa.

3.5.4 Talous

Lapsen syntymä perheeseen muuttaa perheen taloudellisia resursseja (Raijas 2014). Ijäs (2009, 110–111) luettelee arkisten asioiden, kuten ruuan ja harrastusten kuluttavan lapsiperheiden varoja. Perheiden kulutustottumuksissa on kuitenkin eroja. Lapsen syntymä voi Raijaksen ja Sailion (2012, 327) mukaan aiheuttaa odottamattomia muutoksia perheiden arkeen sekä talouteen ja ne voivat aiheuttaa vanhempien välille erimielisyyksiä. Raijas (2014) muistuttaa, että silloin vanhempien tulisi pystyä keskustelemaan perheen yhteisistä menoista ja saada niistä yhteinen näkemys. Jos puolisoiden kulutustottumukset ovat erilaisia ja yhteistä näkemystä ei löydy, perheeseen voi ilmaantua ristiriitoja.

Törrösen (2012, 58–60) mukaan ansiotyö on iso osa vanhempien arkea ja välttämätöntä perheen riittävälle toimeentulolle. Jos vanhempi jää kotiin lapsen kanssa, se voi aiheuttaa perheelle taloudellisia vaikeuksia. Jokainen perhe kuitenkin valitsee heidän elämäntilanteeseensa sopivat ratkaisut ja toimivat sen mukaan. Erityisesti taloudelliset vaikeudet korostuvat yksinhuoltajilla. Pienituloisten lapsiperheiden perherakenne muodostuu usein yksinhuoltajien lisäksi myös monilapsisista perheistä sekä perheistä, joissa on pieniä lapsia (Sauli, Salmi & Lammi-Taskula 2011, 539; Lapsiköyhyys on Suomessa kasvussa, 2015). Sauli ym. (2011, 539) lisäävät edellä mainittujen perherakenteisiin kuuluvien perheiden elämässä usein korostuvan sosiaaliturva ja tulosiirrot. Raijas ja Sailio (2012, 317–318) toteavat perheiden arjen toiminnan keskiössä olevan perheenjäsenten tarpeiden tyydyttäminen sekä erityisesti lasten hyvinvoinnin turvaaminen. Tähän tarvitaan jokaisen perheenjäsenen voimavaroja sekä yhteiskunnan tuottamia hyödykkeitä.

Lammi-Taskula ja Salmi (2009, 44) muistuttavat, että moni äiti jää kotiin lapsen kanssa ja joutuu tällöin jäämään pois ansiotyöstään. Tämä tarkoittaa usein sitä, että perheen isä käy töissä ja vastaa pitkälti yksin perheen toimeentulosta. Äidin jäädessä perhevapaalle, hän saa erilaisia tukia, kuten vanhempainpäivärahaa ja kotihoidontukea. Aina toisen vanhemman tuet ja toisen ansiotyöstä saatu palkka eivät riitä kattamaan kaikkia perheen kuluja (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 44; Lapsiköyhyys on Suomessa kasvussa 2015). Törrönen (2012, 102–103) sekä Sauli ym. (2011, 538–539) huomauttavat, että pienituloisuuden ja köyhyyden taustalla voi olla työttömyyden lisäksi myös pätkätöitä sekä matalapalkkaisuutta. Osa näistä tekijöistä selittyvät työelämän ja työhön kohdistuvilla muutoksilla sekä alhaisella koulutustasolla. Yhtä selittävää tekijää on kuitenkin mahdotonta löytää.

Perheen elintason aleneminen muuttaa perheen kulutustottumuksia, kun ei ole enää varaa samoihin asioihin. Se vaikuttaa vanhempien ja koko perheen hyvinvointiin. Perheen varojen väheneminen aiheuttaa monenlaisia tunteita ja se voi aiheuttaa perheen sisällä riitoja. (Ijäs 2009, 101–102.) Törrönen (2012, 105–106) huomauttaa perheen taloudellisen niukkuuden lisäävän arjen ongelmien kasaantumista, mikä vaikuttaa vanhempien jaksamiseen. Vanhemmat laittavat yleensä lapset etusijalle ja tinkivät omista menoistaan, kuten vaatehankinnoista ja vapaa-ajan harrastuksista. Varaa voi olla vain välttämättömiin hankintoihin, jotka kohdistuvat usein halvimpiin vaihtoehtoihin. Ijäs (2009, 101–102) muistuttaa vanhempien rahahuolien voivan vaikuttaa itsetuntoon ja uskoon selviytyä, mikä voi pahimmassa tapauksessa aiheuttaa mielenterveysongelmia.

Perheen taloudellinen tilanne ja jatkuvat rahahuolet uuvuttavat vanhempia ja vievät ajatukset pois perhe-elämästä (Lapsiköyhyys on Suomessa kasvussa 2015). Työ ja perheen toimeentulo aiheuttavat Lammi-Taskulan ja Salmen (2009, 38) mukaan vanhemmille stressiä varsinkin silloin, kun he joutuvat pohtimaan riittävätkö varat elättämään koko perheen. Raijaksen (2014) mielestä perheiden elämäntilannetta ja arkea helpottaisi se, jos he ymmärtävät taloudellisen tilanteen väliaikaisuuden. Lammi-Taskula ja Salmi (2009, 47) lohduttavat vanhempia ja toteavat rahahuolien usein helpottavan, kun ansiotyö jatkuu.

4 VANHEMMUUDEN TUKEMINEN PÄIVÄHOIDOSSA

Vanhemmuuden tukeminen tulisi kuulua osaksi päiväkodin arkea, koska esimerkiksi varhaiskasvatuslaissa (L 19.1.1973/36) määritellään yhdeksi varhaiskasvatuksen tavoitteeksi tukea vanhempia. Ensimmäiseksi tarkastellaan sosiaalisen tuen käsitettä ja päivähoitoa. Lisäksi kerrotaan esimerkkejä, miten päivähoidossa voidaan tukea vanhemmuutta ja samalla koko perhettä.

4.1 Sosiaalinen tuki

Monet vanhemmista pärjäävät suurimman osan ajasta arjessaan moitteettomasti. Kaikilla vanhemmilla on kuitenkin ajanjaksoja, jolloin heillä on tarve saada apua ja neuvoja lapsiperheen arkeen. (Miller 2010, 55.) Sosiaalinen tuki määritellään ihmisten keskinäiseksi vuorovaikutukseksi. Se voidaan jakaa *aineelliseksi, toiminnalliseksi, tiedolliseksi, emotionaaliseksi ja henkiseksi tueksi*. *Aineellisella tuella* tarkoitetaan esimerkiksi rahaa tai apuvälinettä ja *toiminnallisella tuella* esimerkiksi kuntoutusta tai palvelua. *Tiedollinen tuki* voi olla neuvonantamista ja *emotionaalinen tuki* kannustamista sekä empatiaa toista ihmistä kohtaan. *Henkisellä tuella* tarkoitetaan esimerkiksi uskoa ja yhteistä aatetta. Ihmisen ongelmasta riippuen tuki kohdistetaan sosiaalisen, fyysisen tai psyykkisen selviytymisen tukemiseen. (Kumpusalo 1991, 14–16.)

Kumpusalo (1991, 17) kertoo, että tuen vaikuttavuuteen ja tehokkuuteen vaikuttaa merkittävästi tuen antamisen ajoitus. Tukea tulisi olla tarjolla silloin, kun ihmisen omat voimavarat ovat vähissä. Ongelman aikaisessa vaiheessa annettu tuki ennaltaehkäisee ongelmien kasautumista ja monimutkaistumista. Järvinen, Laine ja Hellman-Suominen (2009, 15) huomauttavat, että vanhempien ei kuitenkaan välttämättä ole helppoa myöntää tuen tarvetta ja vastaanottaa sitä. Syynä tähän nähdään olevan se, että yhteiskunnassamme perheeseen ja vanhemmuuteen liittyviä asioita pidetään yksityisinä asioina. Milgrom ym. (2009, 52) korostavat, että avun tarvitseminen ei kuitenkaan ole merkki vanhemman kyvyttömyydestä, vaan se tarkoittaa vanhemman tietämystä omista ja perheen tarpeista.

Varhaiskasvatustilain (L 19.1.1973/36) 1 luvun 2 a §:n mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on toimia yhdessä lapsen ja hänen vanhemman tai huoltajan kanssa lapsen hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen parhaaksi. Lisäksi varhaiskasvatuksen tulee tukea lapsen vanhempaa tai huoltajaa kasvatuksessa. Myös Seinäjoen varhaiskasvatussuunnitelmassa (Meirän vasu 2012, 8) määritellään yhdeksi kasvattajan tehtäväksi tukea vanhemmuutta ja kasvatuksellista. Lisäksi kasvattajan tulee tarvittaessa ohjata perheitä eri palveluihin sekä neuvoa ja tiedottaa eri tukimahdollisuuksista. Vilén ym. (2006, 86) toteavat, että vanhempien tuen tarve voi liittyä tavallisiin arkipäivän asioihin, mutta myös erilaisiin kriisitilanteisiin. Jotkut vanhemmat voivat tarvita tietoa lapsen kehityksestä, koska tieto ei välttämättä ole siirtynyt sukupolvelta toiselle. Millerin (2010, 55) mukaan vanhempien tukeminen päivähoitossa voi olla neuvon antamista ja keskustelua kasvatuksella tai arjen sujumisesta. Järvinen ym. (2009, 16) lisäävät, että keskusteluissa vanhempien kanssa voidaan käyttää apuna vanhemmuuden roolikarttaa. Sen avulla kasvattaja voi ottaa vanhemmuuden ja siihen liittyvät tehtävät puheeksi esimerkiksi kasvatuskeskusteluissa. Vanhemmuuden roolikarttaa käsiteltiin alaluvussa 3.3.

Vanhemmuus on vaativaa, joten tukiverkoston kartoittaminen on hyödyllistä ja tarpeellista vanhempiä tukeessa. Tukea voi saada esimerkiksi omilta vanhemmilta, sukulaisilta, sisaruksilta tai naapureilta. (Milgrom ym. 2009, 52.) Vilénin ym. (2006, 86) mukaan vanhemmat saavat nykyään tietoa ja tukea erilaisten palveluiden sekä viranomaisten kautta ja niillä voi olla merkittävä rooli perheille. Vilén ym. (2010, 11–12) lisäävät, että niin sanottujen luonnollisten tukiverkostojen puuttuessa, voi viranomaisverkostoista löytyä tarvittavaa tukea.

4.2 Päivähoito

Varhaiskasvatusta toteutetaan varhaiskasvatustilainissa, joita ovat päiväkotihoido, perhepäivähoito, esiopetus ja avoin varhaiskasvatus. Palveluita tuottavat kunnat, yksityiset yritykset, järjestöt ja seurakunnat. (Heikkilä, Välimäki & Ihalainen 2007, 11.) Varhaiskasvatustilain (L 19.1.1973/36) 1 luvun 2 a §:ssä luetellaan kym-

menen varhaiskasvatuksen tavoitetta. Sen tavoitteena on muun muassa lisätä lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä taata lapsen osallisuuden toteutuminen esimerkiksi mahdollisuudella vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Koivusen (2009, 11–12) mukaan päivähoidon perustehtävän voi tulkita suppeasti tai laajasti. Suppeassa tulkinnassa päivähoidon perustehtävinä nähdään hoito, kasvatust ja opetus, joita pidetään päivähoidon ydintehtävinä. Lastenhoito pitää sisällään lapsen perustarpeiden huolehtimisen sekä hoivan. Päivähoidon perustehtävän laajassa tulkinnassa näiden kolmen perustehtävän lisäksi päivähoidon tehtäviin kuuluvat muun muassa verkostotyö ja lastensuojelun tukitoimet. Heikkilä ym. (2007,11) lisäävät laadukkaan varhaiskasvatuksen kokonaisuuteen vanhempien ja kasvattajien yhteistyön, kasvatuskumppanuuden sekä ammattitaitoisen henkilöstön. Koivunen (2009, 13) korostaa verkostotyön merkitystä päivähoidossa. Hänen mielestä se on tärkeää lapsen kehityksen ongelmatilanteissa. Päivähoidon tyypillisiä yhteistyötahoja ovat muun muassa neuvolat, sosiaalityö, lastensuojelu, perhetyöntekijät, erityisopettajat sekä koulut. Vanhemmat ovat kuitenkin kasvattajien tärkeimpiä yhteistyökumppaneita.

Kunnan tehtävänä on huolehtia, että perheet saavat tarpeensa mukaista varhaiskasvatusta (Opetus- ja kulttuuriministeriö, [viitattu 20.2.2016]). Varhaiskasvatustlain 1 luvun 2 §:n mukaan päivähoitoa järjestäessä lapselle tulee saada sopiva hoitopaikka. Hoitoa on pyrittävä tarjoamaan vuorokauden ajasta riippumatta. (L 19.1.1973/36.) Päivähoitoa järjestetään osa- ja kokopäivähoitona. Osapäivähoidossa lastenhoitoajan kesto on enintään viisi tuntia ja kokopäivähoidossa kymmenen tuntia vuorokaudessa. Varhaiskasvatusta järjestetään tarvittaessa myös iltaisin ja öisin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, [viitattu 20.2.2016].) Säkkinen (2010, 7) mukaan ilta- ja vuorohoito on päivähoitoa, jota järjestetään kello 17.30–05.30 välisenä aikana arkisin sekä viikonloppuisin että pyhäpäivinä. Vuorohoitoa saavat lapset, joiden vanhemmat työskentelevät vuorotyössä tai opiskelevat epätyypillisinä kellon aikoina. Kunnat päättävät ilta- ja vuorohoitoon liittyvät käytännöt itse.

Peruspalvelujen tila -raportin (2014, 3-7) mukaan vuosien 2005 ja 2012 välillä päivähoidossa olevien lasten määrä on noussut tasaisesti. Päivähoidossa oli 228 981 lasta vuonna 2012. Päivähoidossa olevista lapsista 8 prosenttia oli yksityisessä päi-

vähoidossa ja 92 prosenttia heistä oli kunnallisessa päivähoidossa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana kunnallisessa päivähoidossa olevien lasten määrä on lisääntynyt. Päivähoidossa olleiden lasten määrissä oli nähtävillä merkittäviä eroja ikäryhmittäin katsottuna. Tilastoista nähdään, että päivähoitoon osallistumisen määrä oli suurempi, mitä vanhempia lapset olivat. Alle yksivuotiaista lapsista alle prosentti oli ollut päivähoidossa vuonna 2012. Tämän perusteella vastaavan ikäiset lapset hoidetaan tavallisimmin kotona. Kokopäivähoidossa olleista lapsista lähes 80 prosenttia ja osapäivähoidossa olleista noin 70 prosenttia oli vuonna 2010 säännöllisesti päivähoidossa viisi päivää viikossa. Vuorohoidossa oli vuonna 2010 vähän yli seitsemän prosenttia.

4.3 Kasvatuskumppanuus

Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa Heikkilä ym. (2007, 31) kutsuvat vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välistä yhteistyötä kasvatuskumppanuudeksi, jonka tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä. Lähtökohtana kasvatuskumppanuuden toteutumiselle on lapsen etu ja tarpeet, mitkä turvataan yhdistämällä vanhempien ja kasvattajien tiedot. Kaskelan (2005, 17) mukaan yhteinen näkemys muodostuu vanhempien ja kasvattajien välisissä avoimissa keskusteluissa, joissa kuunteleminen ja kuulluksi tuleminen ovat oleellisia asioita. Kaskela ja Kekkonen (2006, 47) korostavat, että säännöllinen keskustelu lapsen arjesta ja varhaiskasvatuksesta kuuluvat kasvatuskumppanuuteen. Kun luottamus perheen ja kasvattajan välillä on syntynyt, on helpompi ottaa arkojakin asioita puheeksi. Miller (2010, 56) lisää, että kasvattajien sitoutuminen työhön on edellytys suhteen rakentumiseen ja luottamuksen saavuttamiseen vanhempien kanssa. Järvinen ym. (2009, 16) toteavat, että kasvattajalla tulee olla tietoa perheen kehitysvaiheista ja elämäntilanteista, jotta hän pystyy tukemaan perhettä heidän tarvitsemallaan tavalla.

Kaskela ja Kekkonen (2006, 20) kuvaavat kasvatuskumppanuutta toisen rinnalla kulkemisena. Poikonen ja Lehtipää (2009, 73–74) mainitsevat kasvatuskumppanuuden edellyttävän tasavertaisuutta sekä vanhempien ja kasvattajien tietojen arvosta-

mista. Heikkilän ym. (2007, 31) mukaan kasvattajien tehtävänä on luoda mahdollisuudet yhteistyölle perheiden kanssa. Yhteistyön rakentuminen edellyttää vanhemmilta ja kasvattajilta sitoutumista sekä yhteisistä toimintatavoista sopimista. Poikonen ja Lehtipää (2009, 81) lisäävät, että kasvatuskumppanuudessa on kyse vanhempien ja kasvattajien jaetusta kasvatustehtävästä. Vanhemmat vastaavat kotona tapahtuvasta kasvatuksesta ja kasvattajat päivähoidossa tapahtuvasta kasvatuksesta. Molemmilla on oma asiantuntemus ja niiden yhdistyessä voidaan nähdä lapsi kokonaisvaltaisesti.

Kasvatuskumppanuudessa on oleellista löytää tapoja, joilla vanhempia voidaan aktivoida mukaan lapsensa päivähoidon toteuttamiseen (Kaskela 2005, 17–18). Vanhempien on saatava osallistua niin oman lapsensa, päiväkodin kuin kunnan varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Tämä vahvistaa vanhempien osallisuutta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.) Heikkilä ym. (2007, 32) ovat samaa mieltä siitä, että vanhemmille on annettava mahdollisuus vaikuttaa varhaiskasvatuksen sisältöön ja arviointiin. Kaskela ja Kekkonen (2006, 26) huomauttavat, että vanhemmat voivat olla mukana päivähoidon toiminnassa eri tavoin, esimerkiksi kasvatustilaisuuksissa, vanhempainilloissa sekä tapahtumien järjestämisessä.

Kasvatuskumppanuus muodostuu päivähoidon arjessa eri tilanteiden myötä. Se alkaa rakentua tutustumiskäynnin avulla, joka tehdään yleensä perheen kotona tai päivähoidossa. Tutustumiskäynnin yhteydessä käydään aloituskeskustelu, jossa käydään läpi lapsen päivähoitoon liittyviä asioita. Kasvatuskumppanuus syvenee ja rakentuu päivittäisissä kohtaamisissa sekä esimerkiksi kasvatustilaisuuksissa. Päivittäisten asioiden jakaminen antaa mahdollisuuden tuoda esiin huolia. Kasvatustilaisuuksien ovat yksi keskeinen kasvatuskumppanuuden toteuttamisen väline. Ne antavat mahdollisuuden palata aikaisemmin keskusteltuihin ja sovittuihin asioihin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41–46.) Jokaiselle lapselle tehdään henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä kasvattajien ja vanhempien kanssa ja siinä sovitaan esimerkiksi yhteistyön toimintatavoista sekä otetaan huomioon vanhempien näkemykset (Heikkilä ym. 2007, 32–33).

4.4 Palveluohjaus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2015) mukaan palveluohjaus käsitteenä kuvaa asiakastyön menetelmää (case management) ja organisaatioiden tasolla palveluiden yhteensovittamista (service coordination). Palveluohjauksella tarkoitetaan toimintamallia, jossa tehdään työtä suunnitellusti ja jäsentyneesti niin, että asiakkaalle mahdollistetaan hänen tarpeitaan vastaava tuki ja palvelut (Pietiläinen & Seppälä 2003, 10). Hänninen (2007, 11) lisää tämän tuen muodostuvan asiakkaan verkostoista ja voimavaroista sekä palveluohjaajan ja muiden palvelutahojen yhteistyöstä. Palveluohjaus on työtapa, jonka lähtökohtana ovat asiakkaan ja hänen läheistensä voimavarat sekä asiakkaan kokonaisvaltainen huomiointi ja tukeminen itsenäiseen elämään (Pietiläinen & Seppälä 2003, 10).

Kallandin, Hiila-O'Brienin ja Kurttilan (2012) mukaan varhaiskasvatuksen palveluissa esiin nousseet ongelmat tulee käsitellä ensisijaisesti palveluohjauksella. Palveluohjauksen avulla voidaan huomata lapsen tai perheen mahdolliset erityisen tuen tarpeet ja ohjata heidät tarvittaessa erityiskasvatuksen piiriin. Pietiläinen ja Seppälä (2003, 60) huomauttavat, että vanhemmat ovat ensisijainen yhteistyötaho lapsen ja perheen asioissa, koska heillä on paras ja kokonaisvaltaisin tieto lapsesta. Vanhemmilla täytyy olla tarpeeksi tietoa kunnan varhaiskasvatuspalveluista sekä mahdollisuus selvittää ammattilaisen kanssa lapsen ja perheen tarpeisiin sopiva varhaiskasvatuspalvelu (Varhaiskasvatuspalveluiden linjaukset 2009, 8-9).

Lapsen tasapainoisen elämän takaamiseksi vanhempien kasvatustyön tukeminen päivähoidossa on merkittävässä asemassa etenkin perheiden erilaisissa kriisitilanteissa. Varhainen tuki päivähoidossa on ennaltaehkäisevää työtä ja se ohjaa perheitä tarvittaessa muiden palvelujen piiriin, kuten erityispäivähoitoon tai kasvatus- ja perheneuvolaan. (Varhaiskasvatuspalveluiden linjaukset 2009, 8-9.) Lapsiperheitä voi ohjata erilaisiin palveluihin, joita määritellään esimerkiksi sosiaalihuolto-laissa. Sosiaalihuoltolain (L 1301/2014) 2 luvun 13 §:n mukaan lapsen terveys ja kehitys on turvattava välttämättömillä sosiaalipalveluilla. Lisäksi näiden palveluiden on tuettava lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia aikuisia. Kunnan on järjestettävä lain 2 luvun 14 §:n mukaan sosiaalipalveluita kuten perhetyötä, kotipalvelua, kasvatus- ja perheneuvontaa sekä lisäksi muita asukkaiden hyvinvoinnin turvaa-

miseksi tarkoitettuja palveluita. Lain 4 luvun 33 §:n mukaan kunnan yleiset sosiaalipalvelut tulee järjestää kaikille ihmisille soveltuviksi. Henkilö, joka on avun ja tuen tarpeessa tulee ohjata tarvittaessa erityispalveluihin. Sosiaalipalvelut tulee pyrkiä järjestämään peruspalveluiden yhteyteen sekä niistä tulee tiedottaa helposti ja ymmärrettävällä tavalla.

4.5 Päivähoidon perhetyö

Järvinen ym. (2012, 12–15) määrittelevät perhetyön tavoitteelliseksi arjen tukemistyöksi, jonka lähtökohtana on varhainen tuki. Perhetyön luonne muodostuu jokaisen perheen tilanteen ja tavoitteen mukaan. Yksi yhtenäinen luonne on perheen tukeminen muutoksessa, jonka lähtökohtana ovat perheen tarpeet. Sen takia esimerkiksi jokaisen perheen tavoitteet ja työskentelyn kesto ovat tilannekohtaisia. Perhetyö pyrkii löytämään perheen voimavaroja ja auttamaan heitä selviytymään arjessa. Rönkkö ja Rytönen (2010, 40–41) korostavat perheen kokonaisvaltaisen tukemisen olevan yksi perhetyön ominainen piirre. Tavoitteena on tukea koko perhettä, mutta samalla tunnistaa perheenjäsenten yksilölliset tarpeet. Järvinen ym. (2012, 73–78) jakavat perhetyön ennaltaehkäisevään perhetyöhön, lastensuojelun perhetyöhön ja vaativaan perhetyöhön. Yksi ennaltaehkäisevän perhetyön muoto on päivähoidon perhetyö, johon seuraavaksi keskitytään.

Jokilan (2013) mukaan päivähoidon perhetyötä ei suoraan määritellä laissa, mutta esimerkiksi lastensuojelulaki ohjaa työtä. Lastensuojelulain (L 13.4.2007/417) 1 luvun 3 a §:n mukaan ennaltaehkäisevän lastensuojelun järjestämisvastuu on kunnilla. Sitä tulee järjestää silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ennaltaehkäisevällä lastensuojelulla tuetaan lapsen kehitystä ja vanhemmuutta. Lasten hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmien ehkäisy sekä lasten kehitystä vaarantavien tekijöiden poistaminen ovat ennaltaehkäisevän lastensuojelun tavoitteita. Varhaiskasvatuspalvelut ovat yksi keskeinen ennaltaehkäisevää lastensuojelua toteuttava peruspalvelu. Päivähoidossa voi työskennellä perhetyöntekijä -nimikkeellä toimiva henkilö tai oman työn ohella perhetyötä toteuttava kasvattaja (Järvinen ym. 2012, 78–80). Perhetyöntekijöinä toimivat yleensä sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet sosionomit (Vilén ym. 2010, 24–26). Jokila

(2013) toteaa päivähoidon perhetyöntekijäksi soveltuvan henkilö, jolla on sosiaalialan laajaa osaamista.

Jokila (2013) korostaa, että työskentely perheiden kanssa on lyhytkestoista ja luotamuksellista. Järvisen ym. (2012, 80) mukaan perheet tulevat asiakkaaksi yleensä kasvattajien aloitteesta, mutta voivat hakea asiakkuutta myös itse. Perhetyöntekijän on oltava perheiden saatavilla ja usein hän on tavoitettavissa päivähoidon läheisyydessä. Kun perhetyöntekijä on tavoitettavissa lapsen päivähoidon läheisyydessä, perheillä on pienempi kynnys hakeutua asiakkaaksi. Jokila (2013) lisää, että päivähoidon perhetyö ei vaadi lastensuojelun asiakkuutta, eikä siitä jää merkintää asiakastietoihin. Päivähoidon perhetyössä perheiden kanssa yhdessä mietitään työn tarve ja tavoitteet. Jokaisen perheen tilanne on ainutlaatuinen, joten valmiita ratkaisuja ei ole. Perheiden tukemiseen käytetään erilaisia menetelmiä ja toimintamuita. Niitä ovat esimerkiksi erilaiset ryhmät, teemaillat, kotikäynnit ja keskustelut. Lisäksi keskusteluiden tukena voidaan käyttää vanhemmuuden roolikarttaa.

Järvinen ym. (2012, 78–80) kertovat perheiden hakevan apua päivähoidon perhetyöstä ensisijaisesti lasten kasvatukseen ja arjen hallintaan, mutta myös esimerkiksi vanhempien jaksamiseen ja parisuhteeseen. Vilén ym. (2010, 153) korostavat vanhempien tukemisen kasvatustehtävässä olevan yksi perhetyön perustehtävä. Jokila (2013) luettelee perhetyöntekijän työksi vanhempien auttamisen ja tukemisen lasten perushoidossa, huolenpidossa, arkielämäntaidoissa sekä vuorovaikutuksessa. Asioiden näkyväksi tekeminen auttaa perheitä ymmärtämään omat muutostarpeensa. Välillä perheiden tilanteisiin tarvitaan muiden tahojen apua tai perheitä on ohjattava eteenpäin. Verkostotyöllä on suuri merkitys perhetyössä. Päivähoidon perhetyön tärkeitä yhteistyötahoja ovat muun muassa päivähoidon henkilökunta, neuvolat, terveyskeskusten psykologit sekä lastensuojelu.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen toteutukseen liittyviä asioita. Aluksi tarkastellaan tutkimusmenetelmiä ja niihin liittyviä keskeisiä käsitteitä. Lisäksi luvussa perehdytään tutkimusprosessiin sekä tutkimuksen luotettavuuteen ja eettisyyteen. Tutkimuksella etsitään vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin: *Miten Seinäjoen päiväkotien asiakkaina olevat äidit ja isät kokevat vanhemmuutensa? Miten päiväkodit pystyvät vastaamaan perheiden tarpeisiin ja tukemaan paremmin vanhemmuutta?*

5.1 Määrällinen tutkimusmenetelmä

Tässä opinnäytetyössä käytetään määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Vilkan (2007, 13–14) mukaan määrällisessä tutkimusmenetelmässä tietoa käsitellään numeerisesti, joka tarkoittaa sitä, että tutkittavia ja niiden ominaisuuksia tarkastellaan numeroiden avulla. Tutkimusmenetelmä vastaa kysymyksiin, miten usein ja kuinka paljon. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2009, 140) tuovat esille, että määrällisessä tutkimuksessa on keskeistä muun muassa aiemmat teoriat, johtopäätökset edellisistä tutkimuksista, käsitteiden määrittely ja hypoteesit eli ennakoidut selitykset tai ratkaisut. Vilka (2007, 13–14) lisää, että määrällisen tutkimuksen ominaispiirteisiin kuuluvat mittaaminen, tiedon strukturointi, tutkimuksen objektiivisuus ja tiedon esitys numeroin sekä vastaajien suuri määrä. Tutkimustuloksista esitetään keskeiset numeeriset tulokset sanallisesti ja havainnollistetaan, mitä yhteyksiä tai eroavaisuuksia eri asioiden välillä on.

Hirsjärven ym. (2009,193) mukaan määrällisessä tutkimuksessa käytetään aineistonkeruuvälineenä yleensä tutkimuslomaketta eli surveyta. Termillä survey tarkoitetaan kyselyn, havainnoinnin ja haastattelun tyyliä, jolloin aineistoa kootaan standardoidusti ja kohdehenkilöt luovat näytteen tai otoksen tietystä perusjoukosta. Standardoimisen tarkoituksena on esittää kysymys jokaiselle vastaajalle täysin samalla tavalla. Kananen (2015, 197–200) korostaa, että oikeiden kysymyksien tekeminen edellyttää teorian ja ilmiön tuntemista. Ilmiön tekijät ja niiden väliset suhteet tulee

tiedostaa voidakseen mitata niitä kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän keinoin. Tutkimukseen etsitään vastauksia tutkimuskysymysten avulla, joihin saadaan vastaukset aineiston avulla. Tutkimuskysymykset tulee kuitenkin pitää erossa tutkimuslomakkeen yksityiskohtaisista kysymyksistä, sillä asetettua tutkimuskysymystä ei sellaisenaan voi kuvata vastaajille. Määrällinen tutkimus ei anna vastaajilleen mahdollisuutta selittää tarkemmin vastauksiaan, vaan heidän tulee antaa vastaus tutkijan esittämillä vaihtoehdoilla.

5.1.1 Otanta

Määrällinen tutkimus suunnataan perusjoukkoon eli kohderyhmään, joka liittyy tutkittavaan asiaan. Otantamenetelmällä tästä perusjoukosta valikoituu otanta eli osajoukko. Otantamenetelmiä voi olla todennäköisyys- ja ei-todennäköisyysotanta. Todennäköisyysotanta tuottaa tilastollisesti luotettavaa tietoa, koska se suuntautuu perusjoukkoon. Ei-todennäköisyysotannassa tutkimus ei puolestaan kohdistu perusjoukkoon, joten luotettavuudesta ei ole varmuutta. Tutkimuksesta saatuja tuloksia voidaan yleistää koskemaan koko perusjoukkoa. Otantaan kuuluvat yksiköt ovat otoksia. Tutkimuksen otokseen valikoituneista henkilöistä jää usein osa tavoittamatta, jolloin muodostuu katoa. Tämä voi johtua siitä, että kyseisiä henkilöitä ei saada tavoitettua, he kieltäytyvät vastaamasta tai he eivät vastaa kyselyyn huolellisesti. Näiden tavoittamatta jääneiden kohdalla mittaukset jätetään tekemättä, jolloin myös tulosten virhemahdollisuudet lisääntyvät. (Kananen 2015, 265–277.) Tässä tutkimuksessa voi olla, että kyselyyn eivät vastanneet ne vanhemmat, jotka tarvitsisivat tukea enemmän kuin muut. Tämä voi vääristää tutkimustuloksia. Kysely ei välttämättä tavoittanut perheen kaikkia aikuisia.

Tämän tutkimuksen perusjoukko eli kohderyhmä oli Seinäjoen päiväkotien asiakaina olevat vanhemmat. Kananen (2015, 275) mukaan ositettu otanta on sellainen, jossa alkiot jaotellaan ominaisuuksien mukaan osajoukkoihin ja näistä valikoituu satunnaisotannalla otos. Tässä tutkimuksessa käytettiin ositettua otantaa. Seinäjoella päivähoitoalueita on kuusi ja yhteensä noin 30 kunnallista päiväkotia. Jokaisesta alueesta valikoitui yksi päiväkotia. Valikoituneissa päiväkodeissa oli pääosin 6- 8 lap-

siryhmää. Suurin osa päiväkodeista sijaitsi Kanta-Seinäjoen alueella. Tutkimus kohdistui vain kunnallisen päiväkodin asiakkaisiin. Tutkimuksesta rajattiin pois yksityiset päiväkodit, perhepäivähoidot, ryhmäperhepäivähoidot ja avoimet leikkitoiminnot. Tähän päädyttiin, koska suurin osa pienten lasten perheistä käyttää kunnallista päiväkotihoidoa. Kunnallisissa päiväkodeissa on pääosin yhteiset linjat, kun taas yksityisillä päiväkodeilla voi olla mahdollisuus toteuttaa toimintaansa vapaammin. Myös määrällisesti kunnallisia päiväkoteja on Seinäjoen alueella enemmän. Lisäksi peruspalvelujen tila -raportissa (2014, 3-7) oli nähtävissä, että päivähoidossa olevista lapsista 8 prosenttia oli yksityisessä päivähoidossa ja 92 prosenttia heistä oli kunnallisessa päivähoidossa.

5.1.2 Kysely

Hirsjärven ym. (2009, 195) mukaan kyselytutkimuksella voidaan saada laaja tutkimusaineisto, koska vastaajilta voidaan kysyä monista asioista ja osallistujamäärä voi olla suuri. Kysely on menetelmänä tehokas, sillä sen avulla tutkija säästää aikaa ja vaivaa. Tutkija voi käsitellä aineiston nopeasti, jos hän on laatinut tutkimuslomakkeen huolellisesti. Hyvän lomakkeen suunnittelemisen vie aikaa, sekä vaatii tutkijalta monipuolista tietoa ja taitoa tutkittavasta asiasta. Vilka (2007, 28) toteaa, että kysely on hyvä aineistonkeruutapa tilanteissa, jolloin tutkittavat ovat hajallaan ja heitä on määrällisesti paljon. Kyselylomaketta hyödynnetään tilanteissa, joissa henkilö ja häneen liittyvät asiat ovat havaintoyksikkönä, esimerkiksi asenteet ja mielipiteet. Tässä aineistonkeruutavassa on tärkeää huomioida kyselyiden lähettämisen ajoitus. Aikataulu on hyvä suunnitella huolellisesti, ettei vastausprosentti jää siitä syystä vähäiseksi. Kyselyn voi toteuttaa sekä postitse että verkkokyselyn muodossa.

Kanasen (2008, 25) mukaan kyselytutkimuksen onnistuminen edellyttää kolmen ehdon täyttymistä. Kysymykset tulee olla esitetty selkeästi ja siten, että vastaaja ymmärtää ne oikein. Vastaajan tulee sopia kohderyhmään ja hänellä on tarvittavaa tietoa sekä kokemusta vastata kysymyksiin. Lisäksi vastaajalla tulee olla motivaatiota vastata kysymyksiin. Hirsjärvi ym. (2009, 195) tuovat esiin, että tähän menetelmään

liittyy myös heikkouksia. Aineistoa pidetään useimmiten vain pintapuolisena ja tutkimuksia teoreettisesti niukkana. Kyselyyn osallistuvien huolellisuudesta ja rehellisyydestä vastauksissa ei voida myöskään varmistua.

Kanasen (2015, 235–236) mukaan monivalintakysymykset ja erilaiset asteikkokysymykset ovat strukturoituja kysymyksiä. Strukturoiduissa kysymyksissä vastaajalle on annettu valmiiksi vastausvaihtoehdot, joista hän valitsee itseään parhaiten koskevat vaihtoehdot. Hirsjärvi ym. (2009, 199–201) tuovat esiin, että monivalintakysymyksissä on valmiiksi numeroidut vastausvaihtoehdot, joista vastaaja valitsee yhden tai useamman vaihtoehdon. Monivalintakysymysten etuna on vastausten helpompi vertailu ja analysointi sekä helppo vastaaminen. Tällöin vastaukset eivät ole liian kirjavia. Monivalintakysymysten käytöstä on kuitenkin tullut kritiikkiä siitä, että ne rajaavat vastaajien vastauksia. Asteikkokysymyksissä vastaajalle esitetään väittämiä, joihin hän valitsee omaa mielipidettä lähimpänä olevan vaihtoehdon. Kananen (2015, 235–236) korostaa, että saadakseensa mahdollisimman kattavan kyselyn, yhdeksi vastausvaihtoehdoksi lisätään usein vaihtoehto ”jokin muu, mikä”.

Avoimien kysymysten käyttö voi tuottaa vastauksia, joista ei ole tutkimukselle hyötyä. Onnistunut kysymysten rajaaminen auttaa puolestaan lisäämään vastausten hyödynnettävyyttä. Avoimia kysymyksiä voi käyttää silloin, kun halutaan selvittää vastaajien ideoita ja ajatuksia. Avoimista kysymyksistä saatujen vastausten käsittely on haastavaa, mutta ne voivat tuottaa arvokasta tietoa. (Kananen 2008, 25–26.) Avoimessa kysymyksessä vastaajalla on mahdollisuus kirjoittaa tyhjään kohtaan haluamansa vastaus. Avoimien kysymyksien etuna on vastaajan mahdollisuus kertoa oma mielipiteensä sekä tehdä näkyväksi keskeinen näkemys aiheesta. Avointen kysymysten heikkoutena voidaan nähdä vastausten kirjavuus, mikä vaikeuttaa tulosten analysointia. (Hirsjärvi ym. 2009, 198–201.)

Tämän tutkimuksen kyselyssä käytettiin avoimia ja strukturoituja kysymyksiä. Strukturoidut kysymykset pitivät sisällään monivalinta- sekä asteikkokysymyksiä. Asteikkokysymyksissä käytettiin esimerkiksi vaihtoehtoja: täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä. Kyselystä jätettiin pois vaihtoehdot: ”en osaa sanoa” ja ”ei samaa eikä eri mieltä”, koska vanhemmilta haluttiin saada asioista jokin mielipide. Opinnäytetyöntekijöiden mielestä vastaajat saattavat helpommin valita tällaiset vastausvaihtoehdot, koska silloin vastaajan ei tarvitse

miettiä niin paljoa vastaustaan. Kyselyn laatimisessa hyödynnettiin teoriasta nousseita keskeisiä teemoja, esimerkiksi vanhemmuuden haasteita. Kyselyssä oli useita vastausvaihtoehtoja, koska niiden uskottiin lisäävän vanhempien kiinnostusta. Lisäksi kysymykset ja vastausvaihtoehdot pyrittiin laittamaan sellaiseen järjestykseen, jossa neutraalit vaihtoehdot olivat ensimmäisinä. Tavoitteena oli, että vastausvaihtoehdot ovat helposti lähestyttäviä ja vanhempien sen hetkistä elämäntilannetta koskevia. Vanhemmilla oli mahdollisuus valita joissain kysymyksissä monta vastausvaihtoehtoa, koska vanhempien vastauksia ei haluttu rajata liikaa. Kyselyssä käytettiin useassa kysymyksessä myös vaihtoehtoa ”jokin muu, mikä”, koska valmiit vastausvaihtoehdot eivät välttämättä sopineet kaikkien vanhempien vastauksiin.

Verkossa toteutettava kysely sopii parhaiten erityisesti silloin, kun tarvitaan paljon vastaajia, tutkittava alue on laaja maantieteellisesti tai osoitetiedot ovat saatavilla. Jos tutkimus on kiireellinen ja toistuva sekä se halutaan järjestää kustannustehokkaasti, se kannattaa toteuttaa verkkokyselynä. Verkkokyselyä voidaan pitää luotettavampana keinona esimerkiksi tilanteissa, jolloin tutkittavan aikaisemmalla vastauksella on vaikutuksia uuteen kysymykseen. Vastaaja pääsee verkkokysely-ohjelmassa vastaamaan ainoastaan häntä koskeviin kysymyksiin. Paperisessa kyselyssä taas kaikki kysymykset ovat vastaajan nähtävillä, jolloin kysymykset voivat ohjata vastaajaa. (Kananen 2015, 211–212.)

Tämän opinnäytetyön tutkimus suoritettiin verkkokyselynä, koska se oli tehokkain tapa tavoittaa suuri määrä vastaajia. Näin pystyttiin minimoimaan tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset. Kysely tehtiin Webropol -ohjelmalla. Verkkokyselyn avulla pystyttiin säätelemään kyselyn pituutta ja kysymyksiä vanhempien vastauksien mukaisesti. Verkkokyselyn teko mahdollisti myös tehokkaamman kyselyn analysoinnin. Webropol -ohjelman kautta pystyttiin siirtämään tulokset suoraan SPSS -ohjelmaan.

5.2 Teemoittelu

Tämän tutkimuksen aineiston avointen vastausten analysoinnissa käytettiin teemoittelua. Tuomen ja Sarajärven (2009, 93) mukaan teemoittelussa ryhmitellään laadullinen aineisto eri aihepiirien mukaisesti. Teemoittelun tarkoituksena on etsiä

aineistosta eri näkemyksiä kuvaavia teemoja, jolloin on myös mahdollista vertailla eri teemojen esiintymistä tutkimusaineistossa. Ennen keskeisten teemojen etsimistä, aineisto voidaan ryhmitellä esimerkiksi sukupuolen ja iän mukaan. Ensimmäisenä tässä tutkimuksessa vastaukset jaoteltiin kehitysehdotusten ja muiden kyselystä esiin nousseiden ajatusten mukaan. Sen jälkeen vastauksista etsittiin yhtäläisyyksiä ja niistä muodostui viisi keskeistä teemaa. Teemat liittyivät toiveisiin keskustella enemmän lapsen asioista sekä lapsen kasvatukseen liittyvien neuvojen lisäämiseen. Teemoina oli myös hoitajien vaihtuvuus, ajanpuute päiväkodin arjessa sekä joustamattomuus. Näiden teemojen lisäksi vastauksista nousi esiin myös muita kehitysehdotuksia sekä ajatuksia.

5.3 Tutkimusprosessi

Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa. Tutkimuslupa lähetettiin Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatusjohtajalle, joka hyväksyi sen 29.9.2015 (LIITE 1). Pääosin yhteistyötä tehtiin päiväkodin johtajien kanssa, joiden rooli oli merkittävä opinnäytetyön onnistumisen kannalta.

Ositettua otantaa tehdessä selvitettiin, mitkä päiväkodit kuuluvat eri päivähoitoalueisiin. Sen jälkeen päiväkotien nimet kirjoitettiin lapuille ja suoritettiin otanta. Jokaisesta päivähoitoalueesta valikoitui yksi päiväkotikoti. Päiväkotien nimiä ei paljasteta, koska vanhempien ja päiväkotien anonymiteetti halutaan turvata. Päiväkotien valinnan jälkeen päiväkodin johtajiin oltiin yhteydessä ja heiltä kysyttiin mahdollisuutta osallistua tutkimukseen. Päiväkodin johtajien rooli tutkimuksessa oli välittää kysely vanhemmille ja muistuttaa heitä vastaamisesta. Muutama päiväkodeista kieltäytyi, jolloin tehtiin uusi ositettu otanta. Päiväkoteihin oltiin ensimmäisen kerran yhteydessä marraskuussa 2015 ja toisen kerran helmikuussa 2016. Tällöin tiedotettiin kyselyn toteutuksesta ja päiväkodin johtajien roolista. Seinäjoen varhaiskasvatusjohtajaa pidettiin ajan tasalla sähköpostitse.

Tutkimuksessa käytettiin määrällistä tutkimusmenetelmää ja se toteutettiin verkkokyselynä, joka tehtiin Webropol -ohjelmalla. Ennen kyselyn varsinaista toteuttamista tehtiin testikysely, joka lähetettiin vanhemmille, joilla tiedettiin olevan kokemusta

päivähoidon asiakkuudesta. Kysely näytettiin myös opinnäytetyönseminaarissa. Kyselyn laatimisessa hyödynnettiin muilta tulleita kommentteja ja parannusehdotuksia. Kyselyn mukana lähetettiin saatekirje (LIITE 2), jossa kerrottiin lyhyesti tutkimuksen tekijöistä sekä tavoitteista. Lisäksi siinä oli tietoa kyselyyn vastaamisesta sekä sen anonyymiuudesta ja luottamuksellisuudesta. Päiväkoteihin vietiin vanhempien nähtäville mainos, jossa oli tietoa kyselystä. Tämän toivottiin lisäävän vanhempien kiinnostusta kyselyä kohtaan.

Kysely ja saatekirje lähetettiin valittujen päiväkodin johtajille, jotka välittivät ne vanhemmille. Kyselyyn oli suora linkki, joka helpotti vanhempien vastaamista. Kysely oli avoinna 8.2.–18.2.2016. Kysely lähetettiin noin 700 vanhemmalle ja vastauksia saatiin 168 eli vastausprosentti oli noin 24 prosenttia. Kyselyyn tuli eniten vastauksia ensimmäisten päivien aikana. Kyselyn loppuvaiheessa päiväkodin johtajille lähetettiin sähköposti, jossa heitä pyydettiin muistuttamaan vanhempia kyselyyn vastaamisesta. Tämä lisäsi vastausprosenttia. Kyselyn vastaajien kesken arvottiin neljä lahjakorttia Seinäjoen Touhutaloon. Kyselyyn haluttiin arvonta, koska sen uskottiin lisäävään vastausprosenttia. Arvonta suoritettiin Excel -ohjelman satunnaispoiminnan avulla, joka arpoi neljä nimeä. Voittajille ilmoitettiin henkilökohtaisesti ja lahjakortit lähetettiin postitse.

Tutkimusaineiston analysointi aloitettiin kyselyn suljettua. Aluksi vastaukset siirrettiin Excel -ohjelmaan, jossa niitä muokattiin sopivaan muotoon. Sen jälkeen ne syötettiin SPSS -ohjelmaan. Seuraavaksi tehtiin ajosuunnitelma, jossa pohdittiin, millaisia frekvenssi- ja ristiintaulukoita tutkimustuloksista halutaan tehdä. Ajosuunnitelman jälkeen tehtiin tarvittavat taulukot, joiden avulla pystyttiin aloittamaan tutkimustulosten analysointi. Taulukot helpottivat tulosten keskinäistä vertaamista. Avointen vastauksien analysoinnissa hyödynnettiin teemoittelua. Tuloksista poimittiin keskeiset tutkimustulokset eettisiä periaatteita noudattaen. Joissain vastauksissa vastaajien sukupuoli, perhemuoto tai lasten lukumäärä ei eronnut kaikkien vanhempien osuudesta, joten niitä ei tuotu esiin. Keskeisistä ja selkeästi muista erottuvista tuloksista tehtiin johtopäätöksiä.

5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Kananen (2008, 79) korostaa, että tutkimuksen on tuotettava tietoa, joka on mahdollisimman luotettavaa. Hän ottaa esiin luotettavuutta tarkoittavat käsitteet reliabiliteetti ja validiteetti, jotka liittyvät luotettavuuden arviointiin. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten pysyvyyttä. Validiteetti puolestaan tarkoittaa sitä, että tutkitaan oikeita asioita. Määrällisessä tutkimuksessa luotettavuuden arviointi on oleellinen osa tutkimusta. Reliabiliteetin ja validiteetin huomioiminen auttavat tekemään tutkimuksesta luotettavamman.

Reliabiliteetin avulla on mahdollista saada samat tulokset, jos tutkimus toistettaisiin. Eri mittauskerroilla käytetty mittari tuottaa samoja tuloksia, joten ne eivät johdu sattumasta. Mittari voi tuottaa aina samat tulokset, mutta silti mittari voi olla väärä. Reliabiliteetti ei siis ole validiteetin takaaja. (Kananen 2008, 79.) Hirsjärvi ym. (2009, 231) käyttävät tulosten toistettavuudesta käsitettä reliabiliteetti. He havainnollistavat toistettavuus -käsitettä siten, että reliabiliteetti voidaan todeta, jos kaksi henkilöä saa samankaltaiset tulokset tai sama tulos saadaan eri tutkimuskerroilla samasta henkilöstä.

Validiteetissa on kysymys siitä, että mitattaako käytettävissä oleva mittari oikeaa asiaa. Validiteetin varmistamisessa auttaa oikean tutkimusmenetelmän ja mittarin käyttö. Ulkoinen validiteetti kertoo tulosten yleistettävyydestä, joka täyttyy silloin, jos tutkimukseen osallistuva otos vastaa muuta populaatiota. Tuloksia ei kuitenkaan voi yleistää koskemaan koko valtaväestöä. (Kananen 2008, 81–83.) Sisäisellä validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen oikeaa syy-seuraussuhdetta. Tutkijan tulee pystyä todistamaan esiin tuomansa väitteet oikeiksi ja perustelemaan tekemänsä ratkaisut. (Kananen 2015, 347.)

Tutkimuksen tekemiseen sisältyy useita eettisiä kysymyksiä, jotka tutkijan tulee huomioida. Tutkimuseettiset periaatteet tiedonhankinnasta ja julkistamisesta ovat yleisesti hyväksytyjä. Tutkijan vastuulle kuuluu näiden periaatteiden mukaan toimiminen. Edellytyksenä eettisesti hyvälle tutkimukselle on, että tutkimuksessa on noudatettu hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimuksen perustana on ihmisarvon kunnioitus. Myös itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa, esimerkiksi ihmisille tulee antaa mahdollisuus päättää osallistumisestaan kyselyyn. Tutkimuksen eettisyyteen liittyy

tietyt keskeiset periaatteet. Toisten kirjoittajien tekstiä ei saa plagioida. Lisäksi tutkimustuloksia ei saa yleistää ilman kriittistä arviointia, eikä tuloksia saa kaunistella. Tutkimuksen raportointi ei saa olla puutteellinen tai harhaanjohtava. Työssä käytetyt menetelmät tulee kertoa huolellisesti ja alkuperäisiä havaintoja ei saa muokata siten, että tutkimustulokset muuttuvat tai vääristyvät. Tutkimuksessa ei saa väheksyä muiden tutkijoiden panosta, esimerkiksi tutkimusta ei saa julkaista ainoastaan omalla nimellä, vaan siinä tulee mainita kaikki tutkimuksen työstämiseen kuuluneet jäsenet. (Hirsjärvi ym. 2009, 23–27.)

Tässä tutkimuksessa on pyritty huomioimaan edellä mainitut luotettavuuden ja eettisyyden periaatteet. Kyselyyn vastaaminen oli vanhemmille vapaaehtoista ja he vastasivat siihen anonyymisti. Luotettavuutta ja eettisyyttä lisää se, että päiväkotien asiakkaina olevien vanhempien yhteystiedot pysyivät vain päiväkodin henkilökunnan tiedossa, koska päiväkodin johtajat välittivät kyselyn vanhemmille. Lisäksi tutkimuksessa huolehdittiin, että osallistuneet päiväkodit pysyvät anonyymeinä. Tutkimustuloksia käytettiin vain tässä opinnäytetyössä, eikä niitä luovutettu ulkopuoliselle henkilölle. Opinnäytetyön valmistuttua tutkimusaineistot hävitetään. Opinnäytetyössä lähteitä on käytetty plagioimatta ja teosten alkuperäisiä tekijöitä kunnioittaen. Tutkimustulokset on esitetty rehellisesti ja huolellisesti. Tutkimukseen osallistuneiden päiväkotien ja lahjakorttien arvontaa seurasi opinnäytetyöntekijöiden lisäksi yksi ulkopuolinen ja puolueeton henkilö. Lisäksi tutkimuksen eri vaiheet ja tulokset ovat kerrottu mahdollisimman tarkasti. Tutkimuksessa tehtyjä ratkaisuja ja rajoituksia on perusteltu hyvin. Tulokset ovat suuntaa-antavia eikä niitä voi myöskään yleistää koskemaan koko Seinäjoen varhaiskasvatusta, koska vastausprosentti jäi noin 24 prosenttiin. Tutkimustuloksia voi vääristää se, että kyselyyn eivät vastanneet ne vanhemmat, jotka tarvitsisivat tukea enemmän kuin muut. Nämä asiat tulee huomioida luotettavuutta ja eettisyyttä tarkasteltaessa.

Tutkimuksen luotettavuutta voi vähentää Hirsjärven ym. (2009, 195) mukaan se, että kyselyyn osallistuvien rehellisyydestä ja väärinymmärrysten mahdollisuuksista ei voida olla varmoja. Lisäksi he mainitsevat, että vastaajien on helppo jättää vastaamatta joihinkin kysymyksiin. Tässä tutkimuksessa ei voida varmistua vanhempien vastausten todenmukaisuudesta. Kysymysten laatimisessa hyödynnettiin testikyselyä, jonka avulla pyrittiin tekemään kyselystä vanhemmille ymmärrettävämpi.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että kyselyssä ei ollut mahdollista jättää vastaamatta joihinkin kysymyksiin, koska lähes kaikki kysymykset olivat pakollisia. Lisäksi tulosten analysoinnissa on otettu huomioon vastaajan sukupuolen, perhemuodon ja lasten lukumäärien väliset erot.

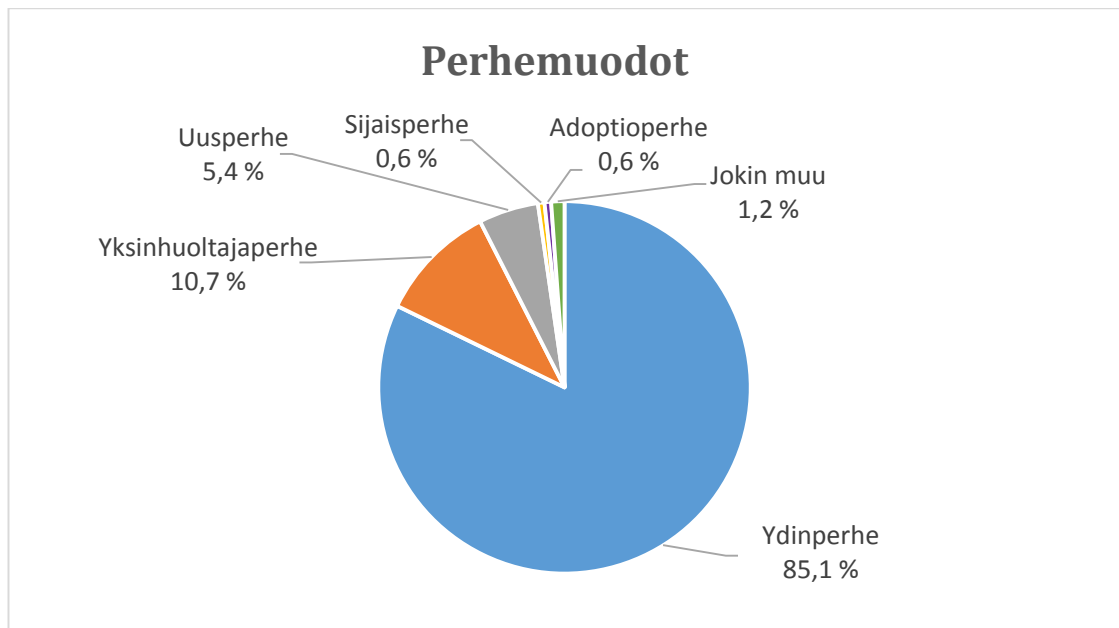
6 TUTKIMUSTULOKSET

Tämän luvun alussa perustellaan tutkimustulosten analysointiin liittyviä ratkaisuja. Sen jälkeen esitellään tutkimustuloksia, joista on myös tehty yhteenveto helpottamaan keskeisten tulosten tarkastelua. Lopussa vertaillaan tutkimustuloksia teoriaan ja aikaisempiin tutkimuksiin sekä tehdään johtopäätöksiä tuloksista.

6.1 Tutkimustulosten tarkastelua

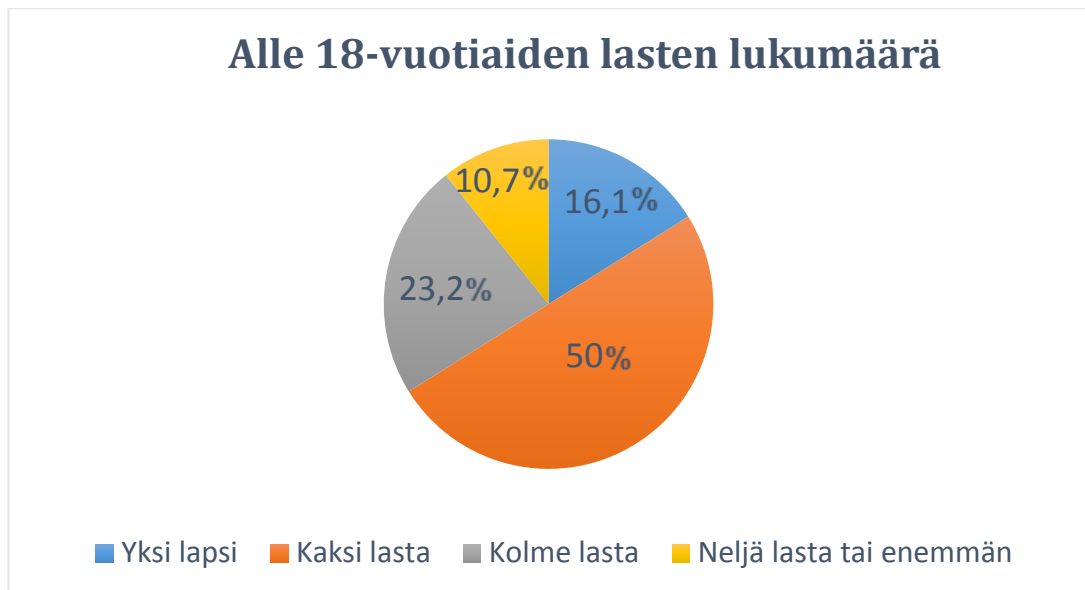
Tutkimustulokset on jaettu kahdeksaan eri aihealueeseen kyselyssä olleiden teemojen perusteella helpottamaan tulosten lukemista. Tutkimustulosten esittämisessä on mukailtu kyselyn järjestystä. Tutkimustuloksia esitetään kirjallisessa muodossa sekä kuvioin että taulukoin. Kysely (LIITE 3) lähetettiin noin 700 vanhemmalle ja vastauksia saatiin 168 eli vastausprosentti oli noin 24 prosenttia. Vanhemmat ovat voineet valita useammassa kohdassa yhden tai useamman vaihtoehdon. Sen takia kaikkien vastausten yhteenlaskettu prosenttiosuus ei aina ole 100 prosenttia. Vastauksia on vertailtu vastaajan sukupuolen, perhemuodon ja lasten lukumäärän kesken. Kaikissa vastauksissa ei kuitenkaan ollut nähtävissä eroja näiden kesken, joten niitä ei tuotu esille tuloksissa. Adoptio- ja sijaisperheitä osallistui tutkimukseen vähän, joten niitä ei ole otettu huomioon kaavioissa, koska ne olisivat voineet johtaa lukijaa harhaan.

6.1.1 Taustatiedot

Kuvio 1. Perhemuodot.

Kyselyyn vastasi 168 vanhempaa, joista naisia oli 134 (79,8 %) ja miehiä 34 (20,2 %). Vanhemmilta kysyttiin kyselyn alussa, millainen perhemuoto heillä on (Kuvio 1). Kyselyyn vastanneiden yleisin (85,1 %) perhemuoto oli ydinperhe ja toiseksi yleisin (10,7 %) oli yksinhuoltajaperhe. Kaikki yksinhuoltajaperheistä oli äidin ja yhden tai useamman lapsen muodostamia perheitä. Kolmanneksi yleisin (5,4 %) perhemuoto oli uusperhe. Lisäksi oli perheitä, joissa oli sijais- tai adoptiolapsi. Lisäksi jotkut vanhemmista selvensivät ”jokin muu, mikä” -vastausvaihtoehdossa perhemuotoaan, esimerkiksi he kertoivat yhteishuoltajuudesta. Kukaan vanhemmista ei valinnut vaihtoehtoja: ”kaksi samaa sukupuolta olevaa aikuista ja lapsi/lapsia” tai ”puhutaan useampaa kuin yhtä kieltä”.

Kuvio 2. Alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärä.

Seuraavaksi vanhemmilta selvitettiin, kuinka monta alle 18-vuotiasta lasta perheessä on (Kuvio 2). Puolet (50 %) vanhemmista vastasi, että perheessä oli kaksi alle 18-vuotiasta lasta. Toiseksi eniten oli kolmilapsisia perheitä (23,2 %), kolmanneksi eniten oli yksilapsisia perheitä (16,1 %) ja vähiten oli perheitä, joissa oli neljä lasta tai enemmän (10,7 %). Vanhemmilta kysyttiin, kuinka moni heidän lapsistaan on tällä hetkellä päivähoitossa. Yli puolella (58,3 %) vanhemmista oli yksi lapsi ja noin kolmasosalla (36,9 %) heistä oli kaksi lasta päivähoitossa. Vanhemmista 4,2 prosentilla oli kolme lasta ja 0,6 prosentilla oli neljä lasta tai enemmän päivähoitossa.

6.1.2 Vanhemmuuden kokeminen

Taulukko 1. Vanhemmuuden kokeminen.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Koen vanhemmuuden antoisana	77,4 %	21,4 %	1,2 %	0 %
Koen onnistuvani vanhemmuudessa	38,1 %	55,4 %	6,5 %	0 %
Koen jaksavani hyvin vanhempana	35,7 %	51,8 %	12,5 %	0 %
Koen vanhemmuudessa epävarmuutta	5,4 %	28,6 %	35,7 %	30,4 %
Koen vanhemmuuden haasteellisena	13,7 %	57,1 %	17,9 %	11,3 %
Koen vanhemmuuden kuormittavana	4,8 %	33,9 %	36,3 %	25,0 %

Vanhemmilta kysyttiin, kuinka he kuvailevat vanhemmuuttaan tällä hetkellä (Taulukko 1). Kaikista vanhemmista suurin osa (77,4 %) oli täysin samaa mieltä siitä, että vanhemmuus on antoisaa. Täysin samaa mieltä vanhemmuudessa onnistumisesta oli 38,1 prosenttia vanhemmista ja yli puolet (55,4 %) heistä oli jokseenkin samaa mieltä tästä. Vanhemmista noin kolmasosa (35,7 %) oli täysin samaa mieltä ja heistä noin puolet (51,8 %) oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että kokee jaksavansa hyvin vanhempana. Vanhemmista 5,4 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että he kokevat epävarmuutta vanhemmuudessa ja heistä noin kolmasosa (30,4 %) ei kokenut siinä ollenkaan epävarmuutta. Vanhemmista 13,7 prosenttia oli täysin

samaa mieltä vanhemmuuden kokemisesta haasteellisena. Heistä yli puolet (57,1 %) oli tästä asiasta jokseenkin samaa mieltä. Vanhemmuutta ei kokenut ollenkaan haasteellisena 11,3 prosenttia vanhemmista. Täysin samaa mieltä vanhemmuuden kuormittavuudesta oli 4,8 prosenttia vanhemmista ja sitä ei kokenut ollenkaan kuormittavaksi heistä neljäsosa (25 %).

Vanhemmilta kysyttiin, kuinka antoisana he kokevat vanhemmuutensa. Suurin osa naisista (78,4 %) ja miehistä (73,5 %) oli täysin samaa mieltä siitä, että vanhemmuus on antoisaa. Vanhemmilta kysyttiin, kokevatko he onnistuvansa vanhemmuudessa. Naisista 35,8 prosenttia ja miehistä 47,1 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että he kokivat onnistuvansa vanhemmuudessa. Eniten naisista (57,5 %) ja lähes puolet miehistä (47,1 %) oli jokseenkin samaa mieltä tästä. Täysin samaa mieltä vanhemmuudessa onnistumisesta oli lähes puolet (48,1 %) yksilapsisten perheiden vanhemmista sekä yli kolmasosa kaksilapsisten perheiden (36,9 %) ja kolmilapsisten perheiden vanhemmista (35,9 %) sekä perheiden vanhemmista, joilla oli neljä lasta tai enemmän (33,3 %).

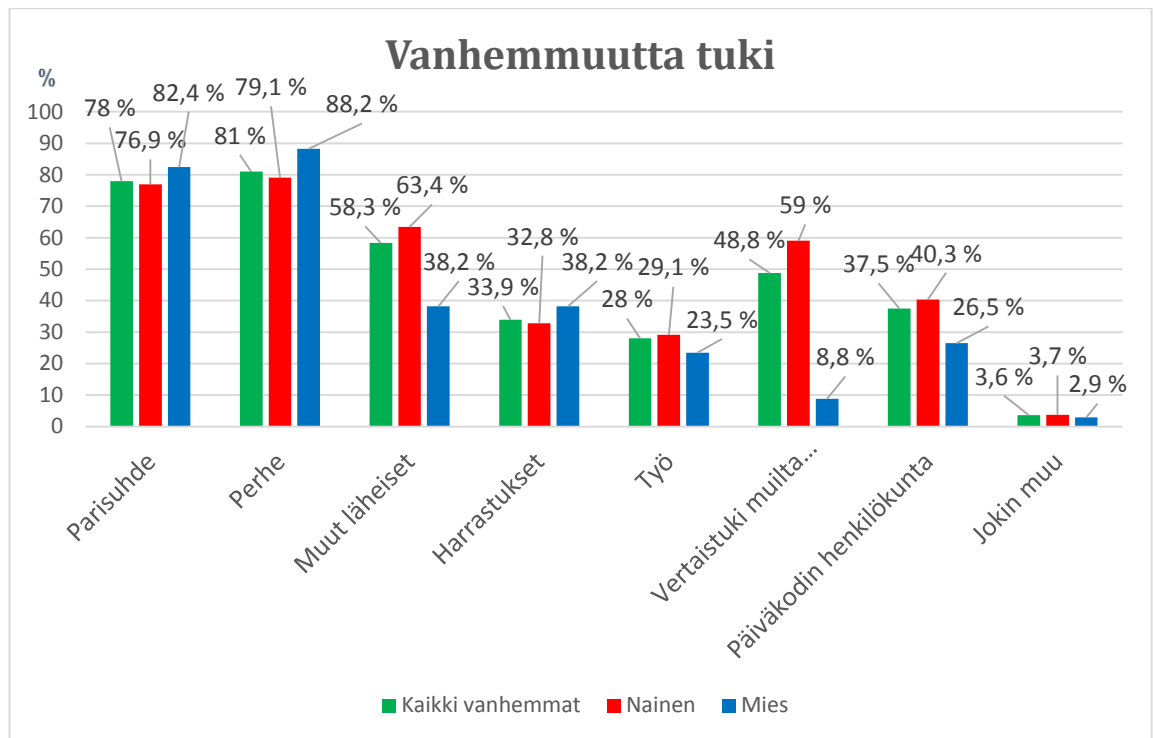
Vanhemmilta kysyttiin kokevatko he jaksavansa hyvin vanhempana. Naisista 34,3 prosenttia ja miehistä 41,2 prosenttia oli asiasta täysin samaa mieltä. Noin puolet naisista (53 %) ja miehistä (47,1 %) koki jaksavansa jokseenkin hyvin vanhempana. Täysin samaa mieltä vanhempana hyvin jaksamisesta oli lähes puolet (48,1 %) yksilapsisten perheiden vanhemmista sekä noin kolmasosa kaksilapsisten perheiden (32,1 %) ja kolmilapsisten perheiden vanhemmista (33,3 %) sekä perheiden vanhemmista, joilla oli neljä lasta tai enemmän (38,9 %).

Kyselyssä vanhemmilta otettiin selvää, kokevatko he vanhempana olemisessa epävarmuutta. Naisista 3,7 prosenttia ja miehistä 11,8 prosenttia oli asiasta täysin samaa mieltä. Noin kolmasosa naisista (29,1 %) ja miehistä (35,3 %) ei kokenut vanhemmuudessa ollenkaan epävarmuutta. Pieni osa yksilapsisten perheiden vanhemmista (3,7 %), kaksilapsisten perheiden vanhemmista (7,1 %) ja kolmilapsisten perheiden vanhemmista (5,1 %) oli täysin samaa mieltä epävarmuuden kokemisesta vanhemmuudessa. Noin kolmasosa yksilapsisten perheiden vanhemmista (33,3 %), kaksilapsisten perheiden vanhemmista (25 %), kolmilapsisten perheiden vanhemmista (38,5 %) ja perheiden vanhemmista, joilla oli neljä lasta tai enemmän (33,3 %) ei kokenut vanhemmuudessa ollenkaan epävarmuutta.

Vanhemmilta selvitettiin, kokevatko he vanhemmuuden haasteellisena. Täysin samaa mieltä vanhemmuuden haasteellisuudesta oli lähes saman verran naisista (13,4 %) ja miehistä (14,7 %). Yli puolet naisista (58,2 %) ja miehistä (52,9 %) koki vanhemmuuden olevan jokseenkin haasteellista. Lähes saman verran naisista (11,2 %) ja miehistä (11,8 %) ei kokenut vanhemmuutta ollenkaan haasteelliseksi. Eniten yksilapsisten- (33,3 %), kaksilapsisten- (63,1 %) ja kolmilapsisten perheiden vanhemmat (64,1 %) sekä perheiden vanhemmat, joilla oli neljä lasta tai enemmän (50 %) olivat jokseenkin samaa mieltä vanhemmuuden haasteellisuudesta. Vanhemmuutta ei kokenut ollenkaan haasteellisena yli neljäsosa (25,9 %) yksilapsisten perheiden vanhemmista sekä osa kaksilapsisten perheiden vanhemmista (7,1 %), kolmilapsisten perheiden vanhemmista (7,7 %) ja perheiden vanhemmista, joilla oli neljä lasta tai enemmän (16,7 %).

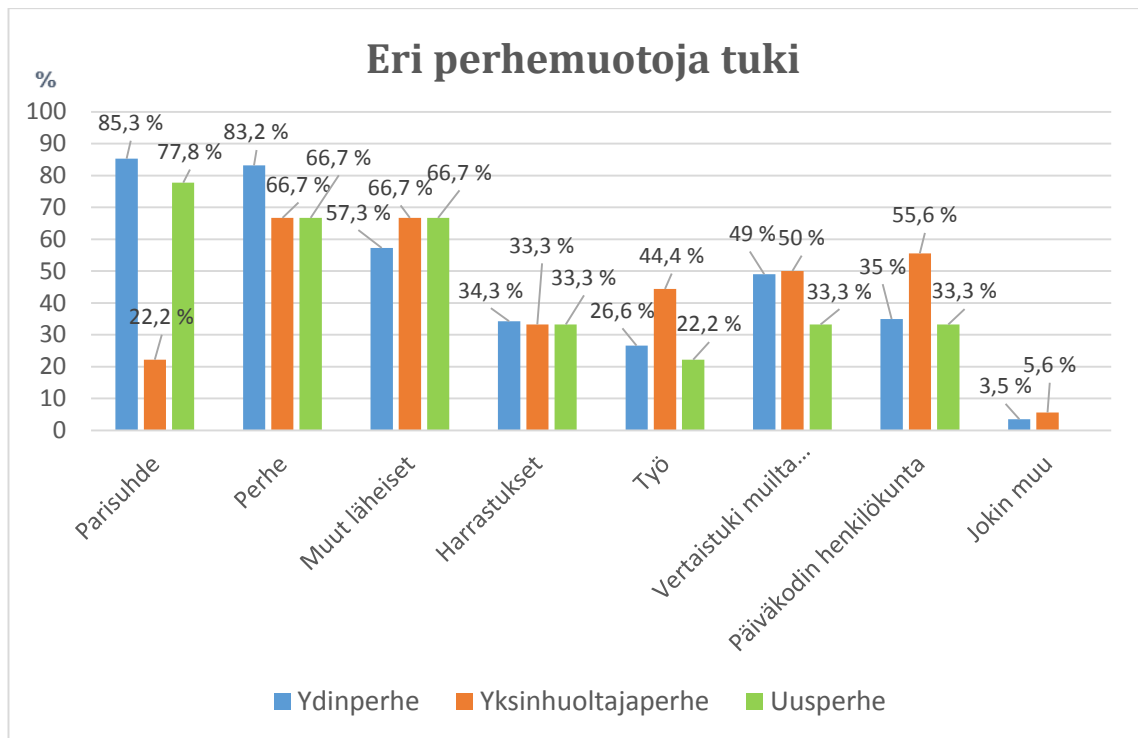
Vanhemmilta kysyttiin, kokevatko he vanhemmuutensa kuormittavana. Naisista kolme prosenttia ja miehistä 11,8 prosenttia oli vanhemmuuden kuormittavuudesta täysin samaa mieltä. Vanhemmuutta ei kokenut ollenkaan kuormittavana noin neljäsosa naisista (25,4 %) ja miehistä (23,5 %). Täysin samaa mieltä vanhemmuuden kuormittavuudesta oli pieni osa kaksilapsisten perheiden vanhemmista (8,3 %) ja perheiden vanhemmista, joilla oli neljä lasta tai enemmän (5,6 %). Kukaan yksilapsisten tai kolmilapsisten perheiden vanhemmista ei ollut täysin samaa mieltä vanhemmuuden kuormittavuudesta. Yksilapsisten perheiden vanhemmista lähes puolet (48,1 %), kaksilapsisten perheiden vanhemmista noin viidesosa (17,9 %) sekä noin neljäsosa kolmilapsisten perheiden vanhemmista (23,1 %) ja perheiden vanhemmista, joilla oli neljä lasta tai enemmän (27,8 %) ei kokenut vanhemmuutta ollenkaan kuormittavana.

6.1.3 Vanhemmuutta tukevat asiat

Kuvio 3. Vanhempia sekä naisia ja miehiä tukevat asiat vanhemmuudessa.

Kyselyssä selvitettiin, mitkä asiat tukevat vanhemmuutta (Kuvio 3). Monen vanhemman mielestä vanhemmuutta tuki eniten perhe (81 %) ja parisuhde (78 %). Perheen valitsi naisista 79,1 prosenttia ja miehistä 88,2 prosenttia, sekä parisuhteen valitsi naisista 76,9 prosenttia ja miehistä 82,4 prosenttia. Kolmanneksi eniten (63,4 %) naisia tuki muut läheiset ja neljänneksi eniten (59 %) vertaistuki muilta lapsiperheiltä. Miehiä tuki yhtä paljon (38,2 %) harrastukset ja muut läheiset. Päiväkodin henkilökunta tuki enemmän naisia (40,3 %) kuin miehiä (26,5 %). Vähiten vanhempia tuki työ (28 %) ja harrastukset (33,9 %). Naisia tuki vähiten työ (29,1 %) ja miehiä vertaistuki muita lapsiperheiltä (8,8 %).

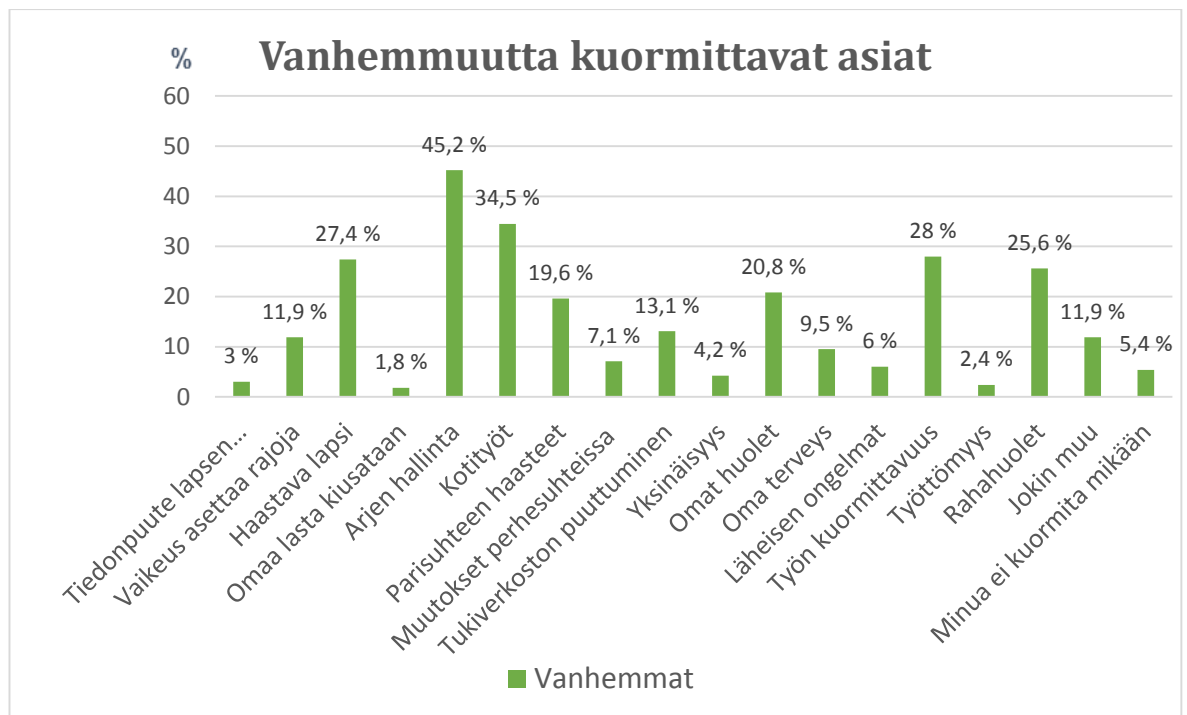

Kuvio 4. Eri perhemuotoja tukevat asiat vanhemmuudessa.

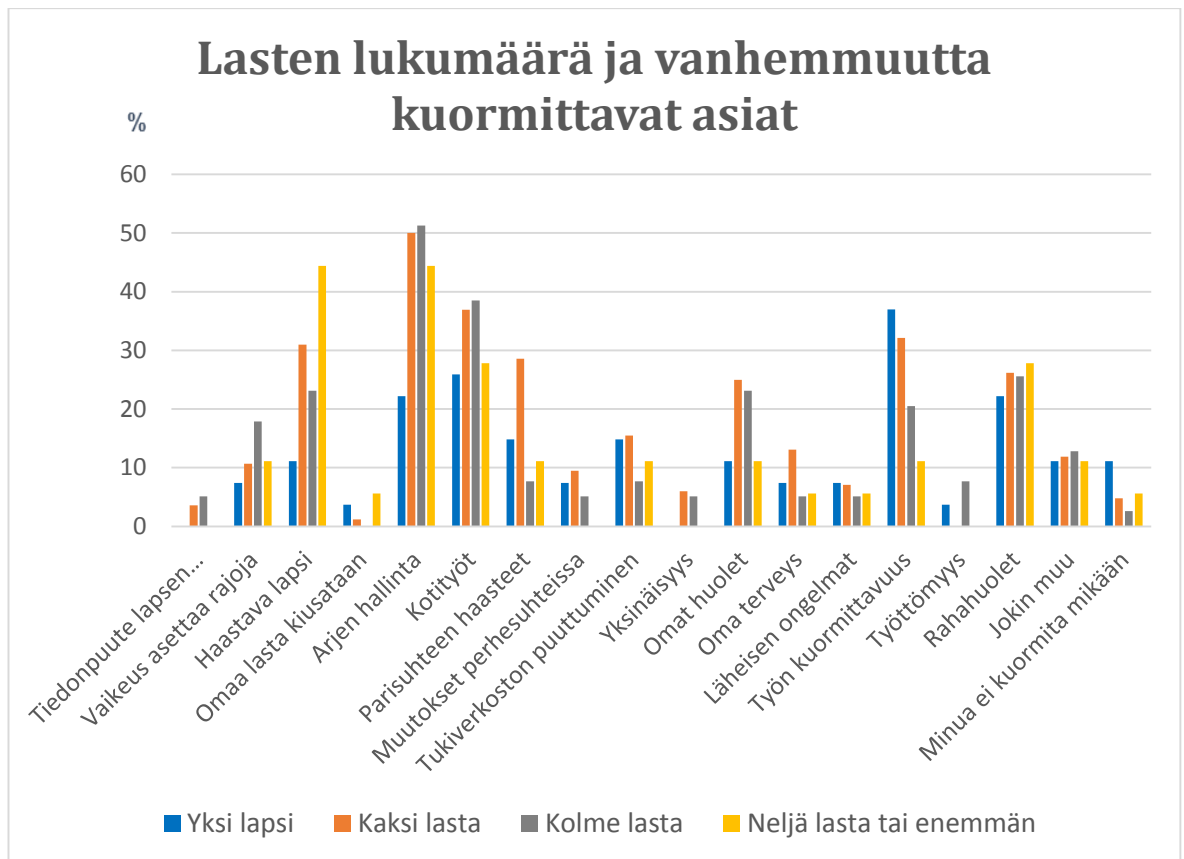
Perhemuodoissa oli eroja siinä, mitkä asiat tukevat vanhempia eniten (Kuvio 4). Eri perhemuotojen vanhempien vastauksissa nousi samoja asioita kuin naisten ja miesten vastauksissa. Ydinperheiden vanhempia tuki eniten parisuhde (85,3 %) ja perhe (83,2 %). Lisäksi muut läheiset (57,3 %) ja vertaistuki muilta lapsiperheiltä (49 %) tuki myös melko paljon ydinperheiden vanhempia. Yksinhuoltajaperheiden vanhempia tuki yhtä paljon (66,7 %) perhe ja muut läheiset. Yksinhuoltajaperheiden vanhemmilla nousi esille päiväkodin henkilökunnalta saadun tuen (55,6 %) ja vertaistuen (50 %) tärkeys vanhemmuuden tukemisessa. Uusperheissä parisuhde (77,8 %), perhe (66,7 %) sekä muut läheiset (66,7 %) tuki vanhempia eniten. Kaikkia adoptioperheiden vanhempia tuki perhe, parisuhde, muut läheiset, harrastukset, työ ja vertaistuki muilta lapsiperheiltä. Kaikkia sijaisperheiden vanhempia tuki parisuhde, perhe, vertaistuki muilta lapsiperheiltä sekä päiväkodin henkilökunta. Ydin- (26,6 %) ja uusperheiden (22,2 %) vanhempia tuki vähiten työ. Yksinhuoltajaperheiden vanhempia tuki vähiten (22,2 %) parisuhde. Adoptioperheiden vanhempia ei tukenut ollenkaan päiväkodin henkilökunta. Sijaisperheiden vanhempia ei tukenut ollenkaan muut läheiset, harrastukset tai työ. Edellä mainittujen vastausten lisäksi viisi vanhempaa oli vastannut ”jokin muu, mikä” -vastausvaihtoehtoon. Vanhemmat

kertoivat, että heitä tuki vanhempana koulun henkilökunta, isovanhemmat sekä toimintaterapeutti, lapsen psykiatri ja psykologi. Lisäksi yhtä vanhempaa tuki usko ja toista omat lapset.

6.1.4 Vanhemmuutta kuormittavat asiat

Kuvio 5. Vanhemmuutta kuormittavat asiat, kaikkien vanhempien osuus.

Kuvio 6. Lasten lukumäärä ja vanhemmuutta kuormittavat asiat.

Vanhemmilta selvitettiin, mitkä asiat kuormittavat heitä vanhemmuudessa (Kuvio 5). Vastauksista nousi keskeisimmät heitä kuormittavat asiat. Perhemuoto ja perheessä olevien lasten lukumäärä (Kuvio 6) vaikuttivat kuormittavuuden kokemiseen. Lähes puolet (45,2 %) vanhemmista piti arjenhallintaa eniten vanhemmuutta kuormittavana asiana. Tämä näkyi niin naisten (46,3 %) kuin miestenkin (41,2 %) vastauksissa. Lähes puolet kaksilapsisten ja kolmilapsisten perheiden vanhemmista sekä perheiden vanhemmista, joilla oli neljä lasta tai enemmän sekä ydin- ja yksinhuoltajaperheiden vanhemmista piti arjenhallintaa kuormittavimpana asiana. Verraten edellä mainittuihin, arjenhallinta kuormitti yksilapsisten perheiden vanhemmista 22,2 prosenttia ja uusperheiden vanhemmista 33,3 prosenttia. Lisäksi kaikki sijaisperheet pitivät arjenhallintaa kuormittavana.

Yli kolmasosa (34,5 %) vanhemmista koki kotitöiden kuormittavan heitä. Tämä näkyi kaikkien vanhempien vastauksissa vastaajan sukupuolesta, perhemuodosta ja lasten lukumäärästä riippumatta. Noin kolmasosa naisista (35,8 %) ja miehistä (29,4 %) koki kotitöiden kuormittavan. Vähiten se kuormitti perheiden vanhempia, joilla oli

neljä lasta tai enemmän (27,8 %) sekä yksilapsisten perheiden (25,9 %) ja yksinhuoltajaperheiden vanhempia (23,5 %).

Vanhemmista lähes kolmasosa (28 %) koki heitä kuormittavan myös työ. Vastaa-
vasti naisista 26,9 prosenttia ja miehistä 32,4 prosenttia piti työtä vanhemmuutta
kuormittavana. Haastava lapsi kuormitti lähes kolmasosaa (27,4 %) vanhemmista.
Noin kolmasosa (30,4 %) ydinperheiden vanhemmista ja lähes puolet (44,4 %) per-
heiden vanhemmista, joilla oli neljä lasta tai enemmän koki haastavan lapsen kuor-
mittavana. Kaikki adoptio- ja sijaisperheiden vanhemmat koki haastavan lapsen
kuormittavana. Myös rahahuolet kuormittivat osaa (25,6 %) vanhemmista. Noin nel-
jäsosa naisista (24,6 %) ja lähes kolmasosa (29,4 %) miehistä koki sen kuormitta-
vana. Yksinhuoltajaperheiden vanhemmista vähän alle puolet (47,1 %) pitivät raha-
huolia vanhemmuutta kuormittavana tekijänä. Lisäksi noin neljäsosaa ydinperhei-
den- (25,9 %) ja uusperheiden (22,2 %) vanhemmista kuormitti rahahuolet. Lähes
viidesosaa (19,6 %) vanhemmista kuormitti parisuhteen haasteet. Lisäksi se kuor-
mitti lähes viidesosaa (15,7 %) naisista ja yli kolmasosaa (35,3 %) miehistä.

Osaa (20,8 %) vanhemmista kuormitti omat huolet. Noin viidesosa naisista (21,6 %) ja miehistä (17,6 %) koki sen kuormittavana. Omat huolet kuormitti myös yksinhuol-
taja- (35,3 %) ja uusperheiden (33,3 %) vanhempia. Muutokset perhesuhteissa
kuormitti pientä osaa vanhemmista (7,1 %) sekä naisista (6,7 %) ja miehistä (8,8
%). Yli kolmasosa yksinhuoltaja- (41,2 %) ja uusperheiden (33,3 %) vanhemmista
koki muutosten perhesuhteissa kuormittavan heitä. Se kuormitti vain vähän ydinper-
heiden vanhempia (1,5 %) ja perheiden vanhempia, joilla oli neljä lasta tai enemmän
se ei kuormittanut ollenkaan.

Kyselystä selvisi myös vähiten vanhempia kuormittavat asiat. Oman lapsen kiusaa-
minen kuormitti vain vähän (1,8 %) heitä. Yksinhuoltaja- ja uusperheiden vanhem-
mat sekä kolmilapsisten perheiden vanhemmat kokivat, ettei oman lapsen kiusaa-
minen kuormittanut heitä ollenkaan. Toiseksi vähiten (2,4 %) vanhempia kuormitti
työttömyys. Miehet sekä uusperheiden vanhemmat sekä niiden perheiden vanhem-
mat, joilla oli neljä lasta tai enemmän koki, ettei työttömyys kuormita heitä ollenkaan.
Vanhemmista pieni osa (3 %) koki, että tiedonpuute lapsen kasvusta ja kehityksestä

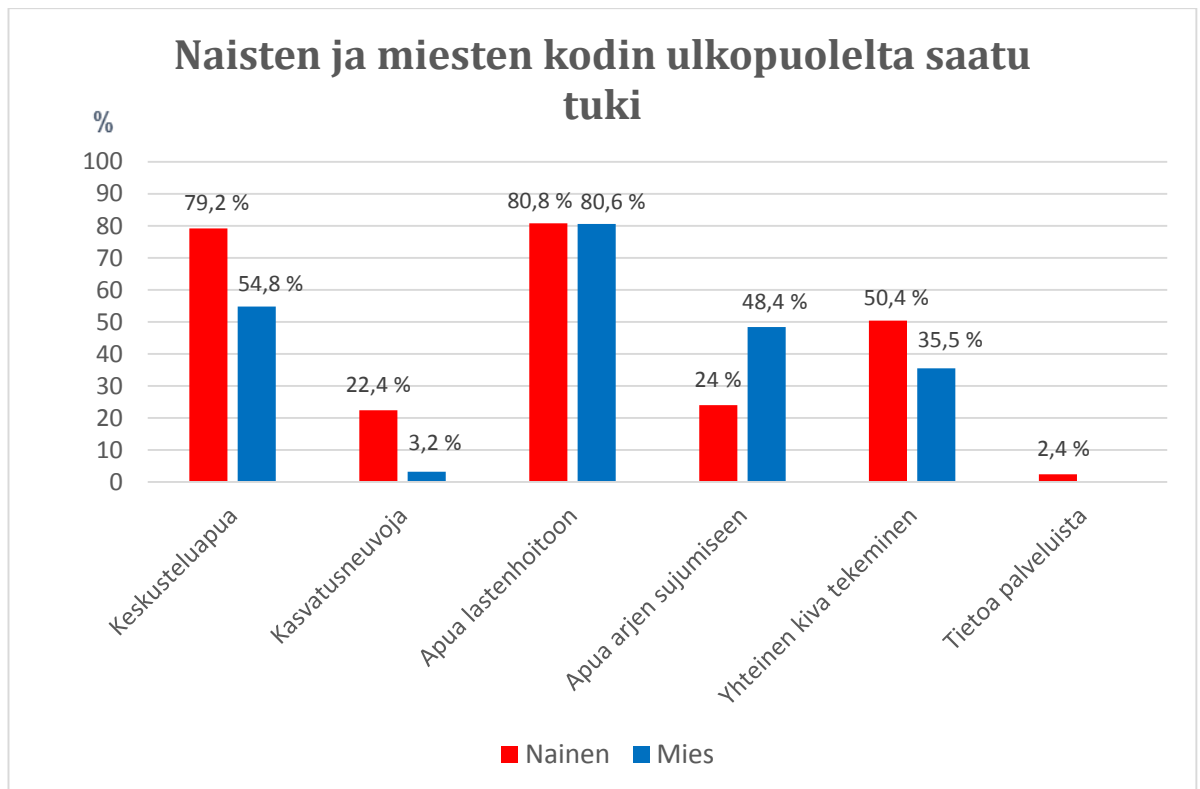
kuormitti vain vähän heitä. Yksinhuoltajaperheiden ja yksilapsisten perheiden vanhempia sekä perheiden vanhempia, joilla oli neljä lasta tai enemmän ei kuormittanut ollenkaan tiedonpuute lapsen kasvusta ja kehityksestä.

Lisäksi yksinäisyys oli vain vähän (4,2 %) vanhempia kuormittava asia. Yksinäisyys kuormitti pientä osaa (2,2 %) ydinperheiden ja yksilapsisten perheiden vanhempia. Perheiden vanhempia, joilla oli neljä lasta tai enemmän ei kuormittanut ollenkaan yksinäisyys. Yksinhuoltajaperheiden vanhempia se kuormitti lähes viidesosaa (17,6 %). Läheisen ongelmat olivat vain vähän (6 %) vanhemmuutta kuormittava asia. Yksinhuoltajaperheiden vanhempia se ei kuormittanut ollenkaan. Vanhemmista pieni osa (5,4 %) koki, ettei heitä kuormita mikään. Lisäksi naisista 3,7 prosenttia ja miehistä 11,8 prosenttia koki, ettei heitä kuormita mikään.

Vanhemmat toivat esiin ”jokin muu, mikä” -vastausvaihtoehdossa muita heitä kuormittavia asioita. Kaksi heistä koki, että kaiken yhteensovittaminen ja haasteet arjessa oli kuormittavaa. Kiire ja ajanpuute nähtiin haastavan vanhemmuutta, mutta arkea pidettiin kuitenkin antoisana. Muutamaa vanhempaa kuormitti opiskelu ja päiväkotit. Yhden vanhemman kohdalla tukiverkosto oli suppea ja hän koki selviävänsä arjen haasteista oman perheen kesken. Muutto uudelle paikkakunnalle oli ollut yhtä vanhempaa kuormittava asia. Yksi vanhempi kertoi häntä kuormittavan vanhemman ja lapsen temperamenttierot. Muutama vanhemmista toi esille, että heitä kuormitti lapsen sairaus.

6.1.5 Tuki kodin ulkopuolisilta henkilöiltä

Vanhemmilta kysyttiin, saavatko he tukea kodin ulkopuolisilta henkilöiltä. Suurin osa vanhemmista (92,9 %), naisista (93,3 %) ja miehistä (91,2 %) oli saanut tukea kodin ulkopuolisilta henkilöiltä. Vanhemmista osa (7,1 %) ei ollut saanut tukea kodin ulkopuolisilta henkilöiltä. Vanhemmista suurin osa (84,6 %) koki kodin ulkopuolelta saadun tuen olleen riittävää ja loput heistä (15,4 %) koki tuen olleen riittämätöntä. Suurin osa naisista (82,4 %) ja miehistä (93,5 %) piti kodin ulkopuolelta saatua tukea riittävänä.

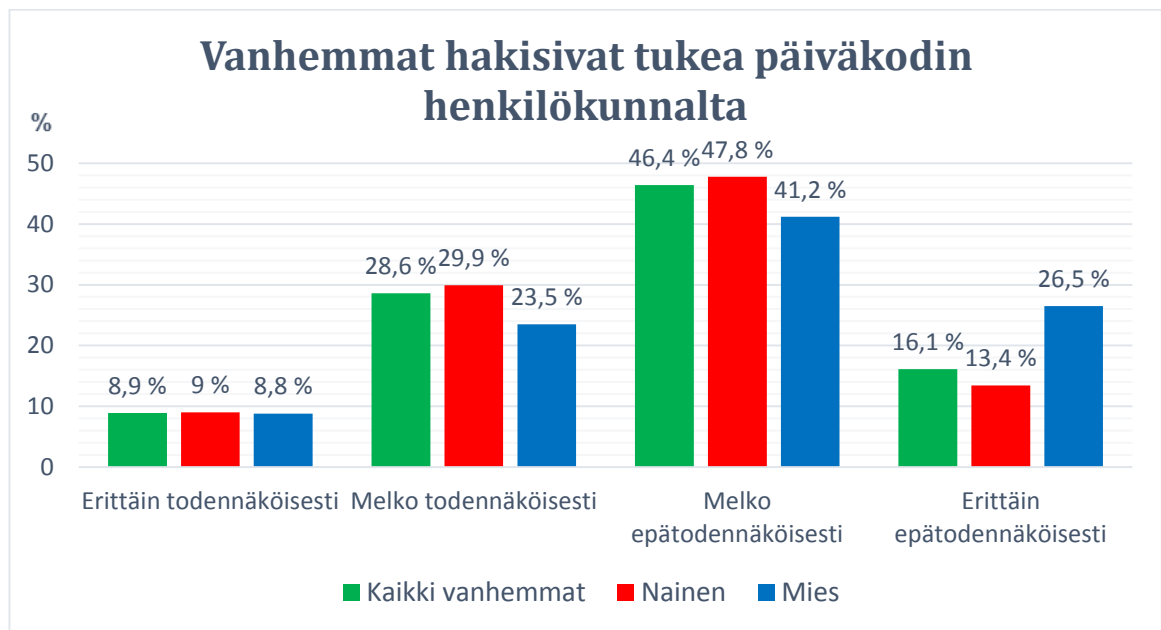
Kuvio 7. Naisten ja miesten kodin ulkopuolelta saatu tuki.

Vanhemmilta kysyttiin, millaista tukea he saavat kodin ulkopuolisilta henkilöiltä. Suurin osa (80,8 %) vanhemmista kertoi kodin ulkopuolelta saadun tuen olleen eniten lastenhoitoapua. Vastaavasti lähes saman verran naisista (80,8 %) ja miehistä (80,6 %) oli saanut tähän tukea. Myös ydin- (80,3 %) ja yksinhuoltajaperheiden (88,2 %) vanhempien saama tuki oli ollut eniten apua lastenhoitoon. Lisäksi kaikki adoptio- ja sijaisperheiden vanhemmat ja yli puolet (55,6 %) uusperheiden vanhemmista oli saanut apua lastenhoitoon.

Vanhemmista suurin osa (74,4 %) toi esiin, että kodin ulkopuolelta saatu tuki oli keskusteluapua. Suurin osa naisista (79,2 %) ja yli puolet miehistä (54,8 %) oli saanut keskusteluapua. Keskusteluapu nousi yleiseksi tuen muodoksi myös ydin- (74,2 %), yksinhuoltaja- (76,5 %) ja uusperheiden (77,8 %) vanhemmilla. Lähes puolet vanhemmista (47,4 %) ja yli puolet naisista (50,4 %) toi esiin, että kodin ulkopuolelta saatu tuki oli yhteistä kiva tekemistä. Lähes puolet (48,4 %) miehistä koki heitä tukevan apu arjen sujumiseen. Naisista 22,4 prosenttia oli saanut kasvatusneuvoja ja vastaavasti miehistä 3,2 prosenttia. Adoptio- ja sijaisperheitä tuki keskusteluapu ja yhteinen kiva tekeminen. Kaikista vanhemmista pieni osa (1,9 %) oli saanut tietoa palveluista kodin ulkopuolisilta henkilöiltä. Yksi vanhempi kuvasi ”jokin muu, mikä” -

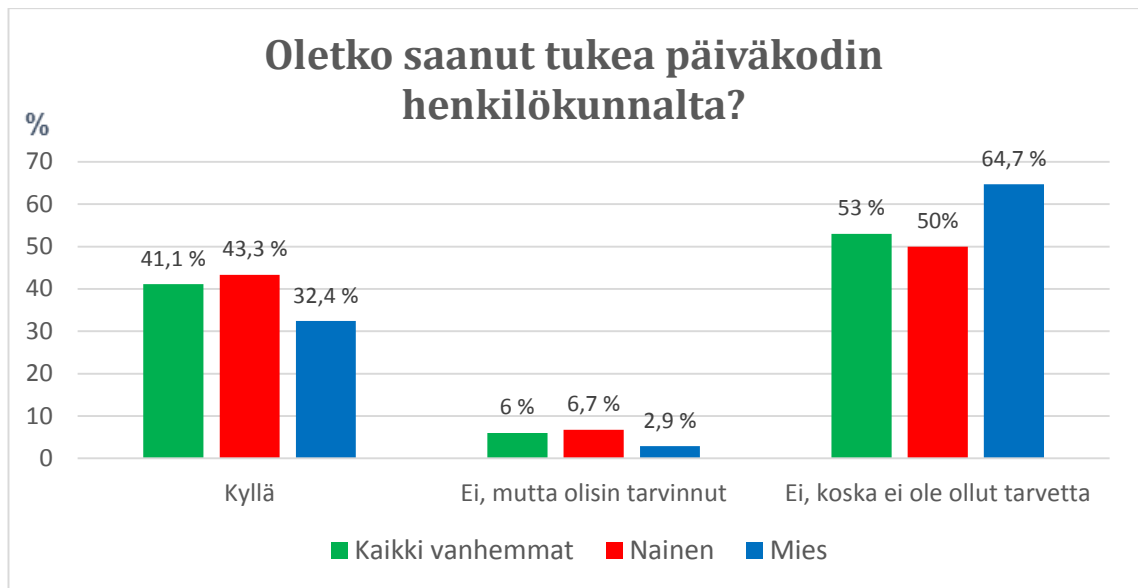
vastausvaihtoehdossa, että siivoojan käynti oli tuki, jota hän sai kodin ulkopuolelta. Lisäksi yksi vanhempi kertoi sukulaisten auttavan esimerkiksi hakemalla lapsen päivähoidosta.

6.1.6 Tuki päiväkodin henkilökunnalta

Kuvio 8. Vanhempien todennäköisyys hakea tukea päiväkodin henkilökunnalta.

Vanhemmilta kysyttiin, kuinka todennäköisesti he hakisivat tukea päiväkodin henkilökunnalta. Kaikista vanhemmista 8,9 prosenttia hakisi erittäin todennäköisesti tukea päiväkodin henkilökunnalta, sekä vastaavasti pieni osa naisista (9 %) ja miehistä (8,8 %). Vanhemmista melkein puolet (46,4 %) hakisi tukea melko epätodennäköisesti päiväkodin henkilökunnalta. Lähes puolet naisista (47,8 %) ja miehistä (41,2 %) hakisi tukea melko epätodennäköisesti. Vanhemmista erittäin epätodennäköisesti tukea hakisi 16,1 prosenttia, sekä vastaavasti naisista 13,4 prosenttia ja miehistä 26,5 prosenttia.

Kuvio 9. Ovatko vanhemmat saaneet tukea päiväkodin henkilökunnalta?

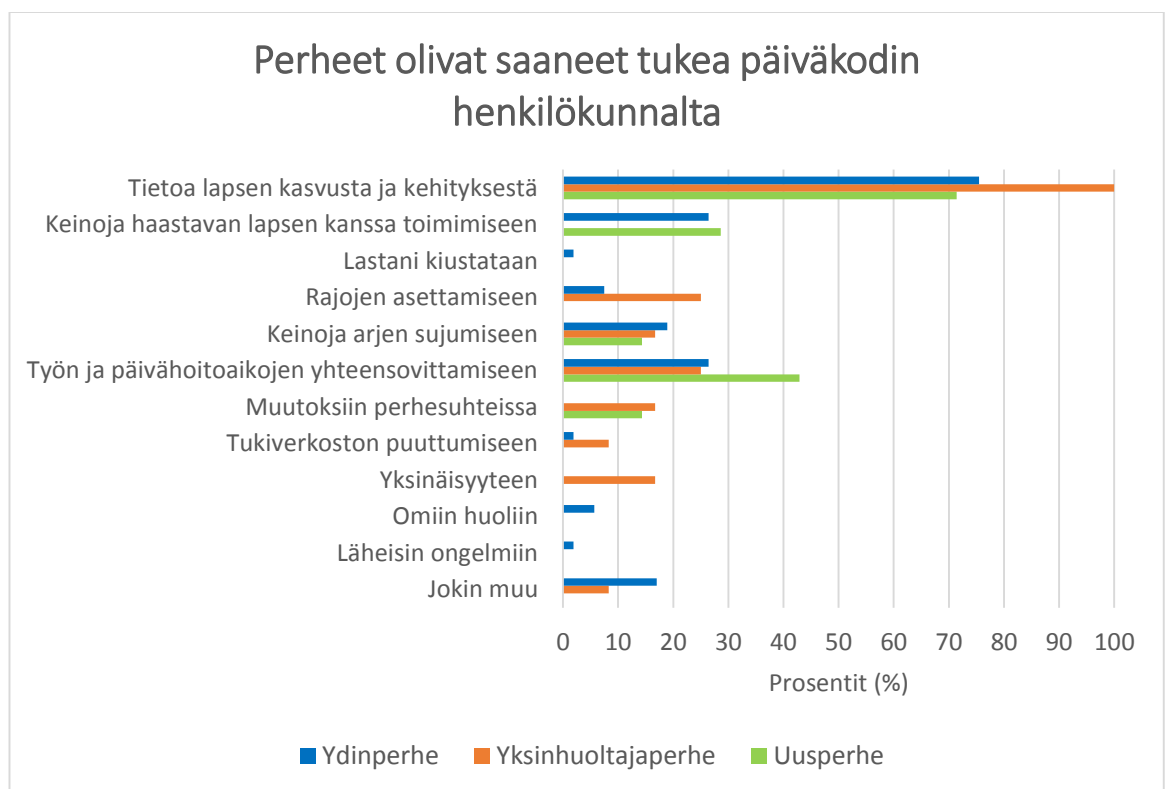
Vanhemmilta kysyttiin, ovatko he saaneet tukea päiväkodin henkilökunnalta. Lähes puolet (41,1 %) vanhemmista oli saanut tukea päiväkodin henkilökunnalta. Lähes puolet (43,3 %) naisista ja noin kolmasosa (32,4 %) miehistä oli saanut tukea. Vanhemmista yli puolella (53 %) ei ole ollut tarvetta tukeen, kun taas kuusi prosenttia vanhemmista ei ollut saanut tukea, vaikka olisi tarvinnut sitä. Puolet (50 %) naisista ja yli puolet (64,7 %) miehistä ei ollut tarvinnut tukea päiväkodin henkilökunnalta. Tukea olisi tarvinnut pieni osa naisista (6,7 %) ja miehistä (2,9 %), mutta ei ollut saanut sitä. Yksi vanhempi lisäsi, että: ”En ole kysynyt tukea, mutta en ole myöskään ollut tietoinen tuensaantimahdollisuuksista päiväkodista. En ole juurikaan ajatellut päiväkotia vanhempien henkilökohtaisena tukipaikkana.”

Taulukko 2. Vanhempien saama tuki päiväkodin henkilökunnalta.

	Vanhemmat
Tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä	78,3 %
Keinoja haastavan lapsen kanssa toimimiseen	21,7 %
Lastani kiusataan	1,4 %
Rajojen asettamiseen	10,1 %
Keinoja arjen sujumiseen	18,8 %
Työn ja päivähoitoaikojen yhteensovittamiseen	27,5 %
Parisuhteen haasteisiin	0 %
Muutoksiin perhesuhteissa	4,3 %
Tukiverkoston puuttumiseen	2,9 %
Yksinäisyyteen	2,9 %
Omiin huoliin	4,3 %
Läheisen ongelmiin	1,4 %
Jokin muu	14,5 %

Ne vanhemmat, jotka olivat saaneet tukea päiväkodin henkilökunnalta, saivat niitä seuraaviin asioihin. Eniten (78,3 %) vanhemmat olivat saaneet tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä. Toiseksi eniten (27,5 %) tukea oli saatu työn ja päivähoitoaikojen yhteensovittamiseen, kolmanneksi eniten (21,7 %) keinoja haastavan lapsen kanssa toimimiseen sekä neljänneksi eniten (18,8 %) keinoja arjen sujumiseen. Vähiten tukea oli saatu oman lapsen kiusaamiseen (1,4 %), läheisen ongelmiin (1,4 %), yksinäisyyteen (2,9 %) ja tukiverkoston puuttumiseen (2,9 %). Kukaan vanhempi ei ollut saanut tukea parisuhteen haasteisiin.

Suurin osa naisista (77,6 %) ja miehistä (81,8 %) oli saanut eniten tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä. Toiseksi eniten (29,3 %) naiset olivat saaneet tukea työn ja päivähoitoaikojen yhteensovittamiseen sekä kolmanneksi eniten (24,1 %) keinoja haastavan lapsen kanssa toimimiseen. Miehet olivat saaneet yhtä paljon (18,2 %) tukea työn ja päivähoitoaikojen yhteensovittamiseen sekä keinoja arjen sujumiseen. Naiset olivat saaneet vähiten (1,7 %) tukea läheisen ongelmiin ja oman lapsen kiusaamiseen. Miehistä kukaan ei ollut saanut tukea oman lapsen kiusaamiseen, muutoksiin perhesuhteissa, tukiverkoston puuttumiseen, yksinäisyyteen, omiin huoliin tai läheisen ongelmiin.

Kuvio 10. Päiväkodilta saatu tuki eri perhemuotojen kesken.

Ydinperheiden vanhemmista suurin osa (75,5 %) oli saanut päiväkodin henkilökunnalta tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä. Toiseksi eniten (26,4 %) ydinperheiden vanhemmat saivat keinoja haastavan lapsen kanssa toimimiseen sekä työn ja päivähoitoaikojen yhteensovittamiseen. Vähiten (1,9 %) ydinperheiden vanhemmat olivat saaneet tukea lapsen kiusaamiseen, tukiverkoston puuttumiseen ja läheisen ongelmiin. Kaikki yksinhuoltajaperheiden vanhemmista oli saanut tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä. Neljäsosa (25 %) yksinhuoltajaperheiden vanhemmista oli saanut

tukea rajojen asettamiseen sekä työn ja päivähoitoaikojen yhteensovittamiseen. Lisäksi he olivat saaneet yhtä paljon (16,7 %) tukea arjen sujumiseen, yksinäisyyteen sekä muutoksiin perhesuhteissa. Kukaan yksinhuoltajaperheiden vanhemmista ei ollut saanut tukea lapsen kiusaamiseen, omiin huoliin, läheisen ongelmiin ja keinoja haastavan lapsen kanssa toimimiseen. Uusperheiden vanhemmat saivat eniten tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä (71,4 %). Lisäksi uusperheiden vanhemmat olivat saaneet tukea työn ja päivähoitoaikojen yhteensovittamiseen (42,9 %) sekä keinoja haastavan lapsen kanssa toimimiseen (28,6 %). Uusperheiden vanhemmista kukaan ei ollut saanut tukea lapsen kiusaamiseen, rajojen asettamiseen, tukiverkoston puuttumiseen, yksinäisyyteen, omiin huoliin ja läheisen ongelmiin. Sijaisperheiden vanhemmat olivat saaneet ainoastaan tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä. Adoptioperheiden vanhemmista kukaan ei ollut saanut tukea päiväkodin henkilökunnalta.

Vanhemmat kuvailivat ”jokin muu, mikä” -vastausvaihtoehdossa, että päiväkodin henkilökunta oli kannustavaa sekä ystävällistä ja se oli tuonut heille turvallisuuden tunnetta. Yhtä vanhempaa oli auttanut se, että asioista oli saanut vain puhua jollekin. Lisäksi yksi vanhempi oli saanut keinoja lapsen hahmottamis- ja keskittymiskyvyn edistämiseen. Vanhemmista osa toi myös esille, että tuki päiväkodin henkilökunnalta oli ollut keskusteluapua ja yhteistyötä lapsen asioissa. Lisäksi muutama vanhempi kertoi, että he olivat saaneet tietoa palveluista sekä henkistä tukea.

Kyselyssä vanhemmilta selvitettiin, onko päiväkodin henkilökunnalta saatu tuki riittävää. Suurin osa (68,1 %) vanhemmista piti päiväkodin henkilökunnalta saatua tukea riittävänä ja heistä kolmasosa (30,4 %) piti saamaansa tukea melko riittävänä. Yksi vanhempi oli sitä mieltä, että tuki oli melko riittämätöntä. Hän mainitsi, että tuen riittämättömyyteen vaikuttivat työntekijöiden kiire ja se, että työntekijät eivät ottaneet asiaa todesta. Lisäksi vanhempi kuvaili ”jokin muu, mikä” -vastausvaihtoehdossa, että tuki oli melko ympäröivää ja hänestä myös tuntui, että asioihin ei aina paneuduta. Kukaan vanhempi ei pitänyt saamaansa tukea täysin riittämättömänä.

Vanhemmilta kysyttiin, ovatko he saaneet tarvittaessa tietoa muista vanhemmuutta tukevista palveluista päiväkodin henkilökunnalta. Noin kolmasosa (29,2 %) vanhem-

mista oli saanut tarvittaessa tietoa päiväkodin henkilökunnalta muista vanhemmuutta tukevista palveluista. Suurin osa (70,8 %) vanhemmista ei ollut saanut tarvittaessa tietoa.

6.1.7 Vanhempien tyytyväisyys päiväkodin toimintaan

Taulukko 3. Vanhempien tyytyväisyys päiväkodin toimintaan.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Päiväkodin ja perheemme yhteistyö on sujunut hyvin	77,4 %	20,8 %	1,2 %	0,6 %
Päiväkotitoiminta ottaa huomioon perheemme toiveet ja tarpeet	64,9 %	29,8 %	4,8 %	0,6 %
Pystyn ottamaan puheeksi vanhemmuuteen liittyviä haasteita päiväkodin henkilökunnan kanssa	45,8 %	38,1 %	14,9 %	1,2 %
Tiedonkulku päiväkodin ja perheeni välillä on ollut riittävää	57,1 %	35,7 %	6,5 %	0,6 %
Mielipiteeni otetaan huomioon päiväkodissa tehtävissä päätöksissä ja toiminnan kehittämisessä.	45,2 %	46,4 %	7,1 %	1,2 %
Päiväkodissa keskustellaan tarpeeksi lapsen kasvusta ja kehityksestä	56,5 %	31,5 %	10,7 %	1,2 %
Päivähoidon henkilökunnalla on riittävästi aikaa esim. keskustella lapseeni liittyvistä asioista	51,8 %	33,3 %	13,1 %	1,8 %

Vanhemmat saivat valita väittämistä parhaiten heidän mielipidettään kuvaavat vaihtoehdot. Ensimmäinen väittämä oli, että päiväkodin ja perheen välinen yhteistyö on sujunut hyvin. Suurin osa vanhemmista (77,4 %), sekä vastaavasti naisista (77,6 %) ja miehistä (76,5 %) oli täysin samaa mieltä siitä, että päiväkodin ja perheen välinen yhteistyö on sujunut hyvin. Vanhemmista alle prosentti (0,6 %) oli täysin eri mieltä tästä. Pieni osa naisista (0,7 %) koki, että yhteistyö ei ole sujunut ollenkaan, kun taas miehistä kukaan ei kokenut yhteistyön olevan sujumatonta.

Kyselyssä selvitettiin, otetaanko päiväkodissa huomioon perheen toiveet ja tarpeet. Yli puolet (64,9 %) vanhemmista koki, että päiväkodissa otetaan huomioon perheen toiveet ja tarpeet. Edellä mainitusta asiasta yli puolet naisista (66,4 %) ja miehistä (58,8 %) oli täysin samaa mieltä. Pieni osa vanhemmista (0,6 %) ja naisista (0,7 %) oli täysin eri mieltä tästä asiasta. Miehistä kukaan ei kokenut, ettei heidän toiveita ja tarpeita huomioida.

Vanhemmilta otettiin selvää, pystyvätkö he ottamaan vanhemmuuteen liittyviä haasteita puheeksi päiväkodin henkilökunnan kanssa. Lähes puolet (45,8 %) vanhemmista oli täysin samaa mieltä, että he pystyvät ottamaan vanhemmuuteen liittyvät haasteet puheeksi päiväkodin henkilökunnan kanssa. Lähes puolet naisista (47,8 %) ja yli kolmasosa miehistä (38,2 %) oli täysin samaa mieltä edellä mainitusta asiasta. Vanhemmista pieni osa (1,6 %) oli täysin eri mieltä ja he kokivat, etteivät he voi ottaa vanhemmuuden haasteita puheeksi. Pieni osa naisista (0,7 %) ja miehistä (2,9 %) oli täysin eri mieltä tästä asiasta.

Seuraava väittämä oli, onko tiedonkulku päiväkodin ja perheen välillä ollut riittävää. Yli puolet (57,1 %) vanhemmista oli täysin samaa mieltä siitä, että tiedonkulku on ollut riittävää. Vähän yli puolet naisista (57,5 %) ja miehistä (55,9 %) oli täysin samaa mieltä edellä mainitusta asiasta. Jokseenkin samaa mieltä tästä oli naisista noin kolmasosa (34,3 %) ja miehistä lähes puolet (41,2 %). Vanhemmista 0,6 prosenttia oli täysin eri mieltä ja he kokivat, ettei tiedonkulku ole ollut riittävää päiväkodissa. Naisista pieni osa (0,7 %) oli täysin eri mieltä tästä asiasta. Miehistä kukaan ei kokenut, ettei tiedonkulku ole ollut riittävää.

Vanhemmilta selvitettiin, onko heidän mielipide otettu huomioon päiväkodissa tehtävissä päätöksissä ja toiminnan kehittämisessä. Lähes puolet vanhemmista oli täysin samaa mieltä (45,2 %) ja jokseenkin samaa mieltä (46,4 %) siitä, että heidän mielipide huomioidaan päiväkodissa tehtävissä päätöksissä ja toiminnan kehittämisessä. Melkein puolet naisista (45,5 %) ja miehistä (44,1 %) oli täysin samaa mieltä edellä mainitusta asiasta. Jokseenkin samaa mieltä tästä oli lähes puolet naisista (46,3 %) ja miehistä (47,1 %). Vanhemmista pieni osa (1,2 %) oli täysin eri mieltä ja he kokivat, että heidän mielipiteitä ei huomioida päiväkodissa tehtävissä päätöksissä ja toiminnan kehittämisessä. Naisista 1,5 prosenttia oli täysin eri mieltä tästä. Miehistä kukaan ei kokenut, ettei heidän mielipidettä huomioida.

Kyselyssä otettiin selvää vanhempien kokemuksista siitä, että keskustellaanko päiväkodissa tarpeeksi lapsen kasvusta ja kehityksestä. Vähän yli puolet (56,5 %) vanhemmista oli täysin samaa mieltä, että päiväkodissa keskustellaan tarpeeksi lapsen kasvusta ja kehityksestä. Edellä mainitusta asiasta yli puolet naisista (56,7 %) ja miehistä (55,9 %) oli täysin samaa mieltä. Vanhemmista 1,2 prosenttia oli täysin eri mieltä siitä, että päiväkodissa keskustellaan tarpeeksi lapsen kasvusta ja kehityksestä. Naisista pieni osa (1,5 %) oli täysin eri mieltä tästä ja miehistä ei kukaan kokenut, ettei päiväkodissa keskustella tarpeeksi lapsen kasvusta ja kehityksestä.

Vanhemmilta kysyttiin, onko päiväkodin henkilökunnalla riittävästi aikaa esimerkiksi keskustella heidän lapseen liittyvistä asioista. Vanhemmista yli puolet (51,8 %) oli täysin samaa mieltä tästä. Edellä mainitusta asiasta noin puolet naisista (50,7 %) ja miehistä (55,9 %) oli täysin samaa mieltä. Vanhemmista 1,8 prosenttia koki, ettei päiväkodin henkilökunnalla ole riittävästi aikaa. Naisista pieni osa (2,2 %) oli täysin eri mieltä tästä ja miehistä ei kukaan kokenut, ettei päiväkodissa olisi riittävästi aikaa keskustella tarpeeksi lapsen asioista.

6.1.8 Avoimet vastaukset

Vanhemmista 46 (27 %) vastasi viimeisenä olleeseen avoimeen kysymykseen. Avoimessa kohdassa vanhemmilta kysyttiin, kuinka päivähoido voisi paremmin tukea perheitä. Lisäksi heillä oli mahdollisuus tuoda muita esille nousseita ajatuksia. Vanhempien vastauksissa korostui viisi eri teemaa. Ensimmäinen teema liittyi toiveisiin keskustella enemmän lapsen asioista. Viisi vanhemmista toivoi enemmän keskusteluja lapseen liittyen, kuten arjen sujumisesta sekä kasvusta ja kehityksestä. Yksi vanhemmista vastasi esimerkiksi, että: ”Tuoda enemmän esille päivän kuulumisia, onko lapseni päässyt mukaan leikkeihin ja löytynyt kavereita. Nämä asiat välillä mietityttää.” Lisäksi kolmen vanhemman mielestä tiedonkulkuun sekä neljän vanhemman mielestä hakutilanteiden kohtaamisiin ja positiivisen palautteen antamiseen tulisi panostaa enemmän. Neljä vanhemmista toivoi lisää lapsen yksilöllistä huomiointia ja tasa-arvoisempaa kohtelua isiä kohtaan.

Toisena teemana nousi esille tarve lapsen kasvatukseen liittyvistä neuvoista. Kolme vanhemmista koki tarvitsevansa lisää neuvoja lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä

vinkkejä ongelmatilanteiden ratkaisuun. Yksi vanhemmista koki, että: ”Lasten kehitykseen liittyvien ongelmien tukeminen ja ratkaisujen antaminen tai ohjaaminen miten voisi ongelmat ratketa.” Lisäksi palveluohjauksen tarve nousi yhden vanhemman vastauksesta. Kasvattajien vaihtuvuus oli kolmas teema. Kaksi vanhemmista koki kasvattajien vaihtuvuuden heikentävän päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välistä yhteistyötä. Uuteen kasvattajaan tutustuminen ja heidän vaihtuvuus hakutilanteissa koettiin vaikeuttavan sitä. Yksi vanhempi toi esiin, että: ”Hoitajien jatkuva vaihtuminen päiväkodissa vaikeuttaa huomattavasti yhteistyötä. Aina lähdettävä alusta saakka tutustumaan, samoja asioita ei haluaisi muutaman kuukauden välein lähteä alusta asti kertomaan.” Vanhemmat toivoivat myös, ettei henkilökuntaa vähennettäisi nykyisestä määrästä.

Neljäs teema liittyi ajanpuutteeseen päiväkodin arjessa. Viisi vanhemmista koki ajanpuutteen haittaavan yhteistyötä, koska päiväkodissa ei ole ollut tarpeeksi aikaa keskusteluille. Ajanpuutteen katsottiin vaikeuttavan päiväkodin ja koko perheen välisen suhteen muodostumista sekä perheen tukemista. Yksi vanhemmista oli sitä mieltä, että: ”Aikaa ja kiinnostusta kuulumisten vaihtamiseen voisi olla enemmän, usein tulee tunne, että henkilökunnalla on kiire. Myös lapsen huomion kiinnittäminen tuntuu melko vähäiseltä.” Viidentenä keskeisenä teemana nousi esille joustamattomuus päiväkodeissa. Kaksi vanhemmista koki, että päiväkodin toiminnan tulisi olla joustavampaa esimerkiksi hoitoajoissa ja hoitopäivävaihtoehtoisissa. Jotkut vanhemmista kuitenkin oli sitä mieltä, että päiväkotitoiminta on joutunut tarvittaessa ja ymmärrystä on löytynyt aina. Lisäksi vanhempien vastauksista nousi esille muita kehitysehdotuksia. Vanhemmilla oli toiveita pienemmästä hoitomaksusta, lyhyen varoitusaajan hoitomahdollisuudesta sekä päiväkodin yhteisten sääntöjen sopimisesta. Lisäksi vanhemmat toivoivat, että henkilökunta voisi auttaa hakutilanteissa pukemalla lasta. Osa kehitysehdotuksista oli sellaisia, joita ei ainakaan tällä hetkellä ole mahdollista toteuttaa, esimerkiksi resurssien vuoksi.

Vanhemmat saivat tuoda esiin myös muita kyselystä nousseita ajatuksia. Vanhemmat toivat esiin tyytyväisyyttään päiväkodin toimintaan ja yhteistyöhön, esimerkiksi nykyinen toiminta koettiin riittävänä. Yksi vanhemmista vastasi, että: ”Olen kiitollinen saamastani tuesta ja neuvoista vuosien varrella. Apua ja tukea on saanut riittävästi.

Kunpa olosuhteet pysyisivät tällaisina kaikille.” Joku vanhempi kuitenkin näki yhteistyön sujuvan vaihtelevasti. Päiväkodilta oli saatu palveluohjausta sekä tukea ja kannustusta eri tilanteissa. Yksi vanhemmista totesi, että: ”Koen, että päivähoidon henkilöstön ei tarvitse muuttua psykologeiksi tai perheterapeuteiksi. Riittää, että osataan ohjata ”oikealle luukulle”, mistä milloinkin tarpeellista apua voisi pyytää.” Kaksi vanhemmista toi esiin, että keskustelut ovat olleet antoisia ja ne ovat tuoneet uusia näkökulmia sekä lasta on huomioitu yksilöllisesti. Kaksi vanhemmista oli kokenut päiväkodin henkilökunnan olevan ammattitaitoista. Kuitenkin kaksi vanhempaa oli sitä mieltä, että esimiehen toiminnassa olisi parannettavaa esimerkiksi asioiden tiedottamisessa.

6.2 Tutkimustulosten yhteenveto

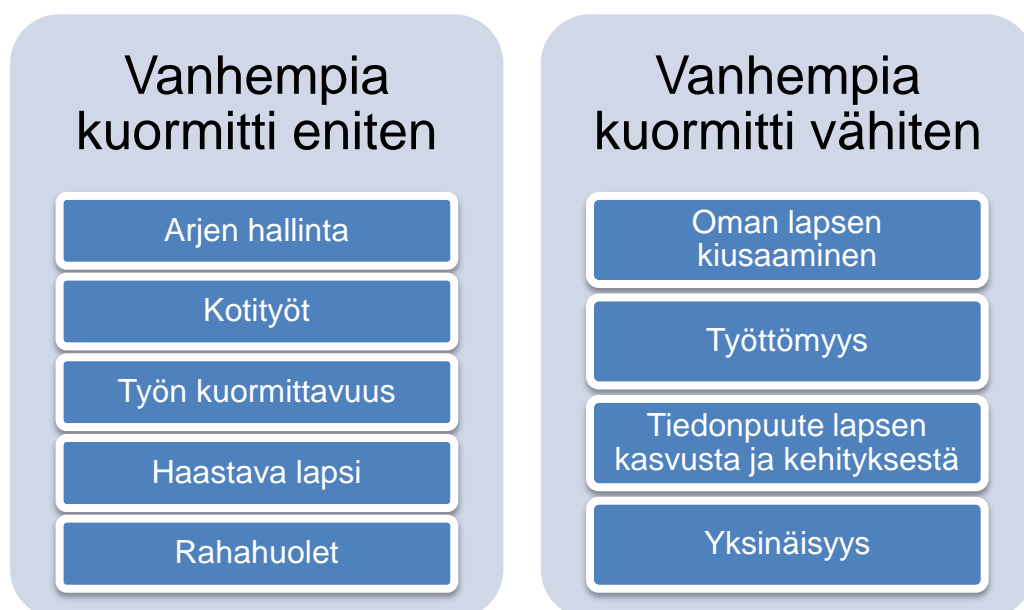
Tutkimukseen osallistui 168 vanhempaa, joista naisia oli 134 ja miehiä oli 34. Kaikista yleisin perhemuoto oli ydinperhe, toiseksi yleisin oli yksinhuoltajaperhe ja kolmanneksi yleisin oli uusperhe. Näiden perhemuotojen lisäksi kyselyyn osallistui sijais- ja adoptioperhe. Yleisin lapsimäärä oli kaksi, toiseksi yleisin oli kolme, kolmanneksi yleisin oli yksi ja neljänneksi yleisin oli neljä lasta tai enemmän. Yli puolella vanhemmista oli yksi lapsi päivähoidossa. Toiseksi eniten oli kaksi lasta, kolmanneksi eniten oli kolme lasta ja vähiten oli neljä lasta tai enemmän päivähoidossa.

Tutkimuksessa selvisi, että lähes kaikki vanhemmat kokivat vanhemmuutensa antoisana. Yli puolet vanhemmista oli jokseenkin samaa mieltä vanhemmuudessa onnistumisesta. Miehet kokivat onnistuvansa vanhemmuudessa paremmin kuin naiset. Vanhemmuudessa koki eniten onnistumista yksilapsisten perheiden vanhemmat. Noin kolmasosa vanhemmista koki jaksavansa hyvin vanhempana. Miehet kokivat jaksavansa paremmin vanhempana kuin naiset. Yksilapsisten perheiden vanhemmat kokivat jaksavansa paremmin kuin muut vanhemmat. Kukaan vanhempi ei ollut täysin eri mieltä siitä, että ei kokisi vanhemmuutta antoisana, ei kokisi siinä onnistumista tai ei jaksaisi ollenkaan vanhempana.

Pieni osa vanhemmista koki vanhemmuudessaan epävarmuutta ja noin kolmasosa heistä ei puolestaan kokenut vanhemmuudessa ollenkaan epävarmuutta. Miehet kokivat vanhemmuudessaan enemmän epävarmuutta kuin naiset. Yli kymmenen

prosenttia vanhemmista koki vanhemmuuden täysin haasteellisena. Lisäksi yli puolet vanhemmista koki vanhemmuuden olevan jokseenkin haasteellista ja heistä noin kymmenen prosenttia ei kokenut sitä ollenkaan haasteellisena. Yksilapsiset perheiden vanhemmat kokivat vanhemmuuden vähemmän haasteelliseksi kuin muut perheet. Vanhemmista pieni osa koki vanhemmuuden kuormittavana ja noin neljäsosa heistä ei kokenut sitä ollenkaan kuormittavana. Miehet kokivat vanhemmuuden kuormittavampana kuin naiset. Yksilapsisten perheiden vanhemmat kokivat vanhemmuuden vähemmän kuormittavana kuin muiden perheiden vanhemmat.

Tutkimuksesta selvisi, että vanhemmuutta tuki eniten perhe ja parisuhde. Vähiten vanhemmuutta tuki työ ja harrastukset. Nämä samat asiat nousivat esiin niin naisten kuin miestenkin vastauksista. Suurin ero naisten ja miesten välillä oli se, että naiset saivat enemmän tukea muilta läheisiltä ja päiväkodin henkilökunnalta sekä vertaistukea muilta lapsiperheiltä kuin miehet. Eri perhemuodoissa oli löydettävissä yhtäläisyyksiä, mutta myös eroja asioissa, jotka tukevat vanhemmuutta. Perhe ja muut läheiset tuki jokaista eri perhemuodon vanhempaa. Ydin- ja uusperheiden vanhempien vastaukset olivat melko samanlaisia ja heitä tuki paljon myös parisuhde. Yksinhuoltaperheiden vanhemmilla korostui vertaistuki muilta lapsiperheiltä sekä päiväkodin henkilökunnalta saatu tuki.

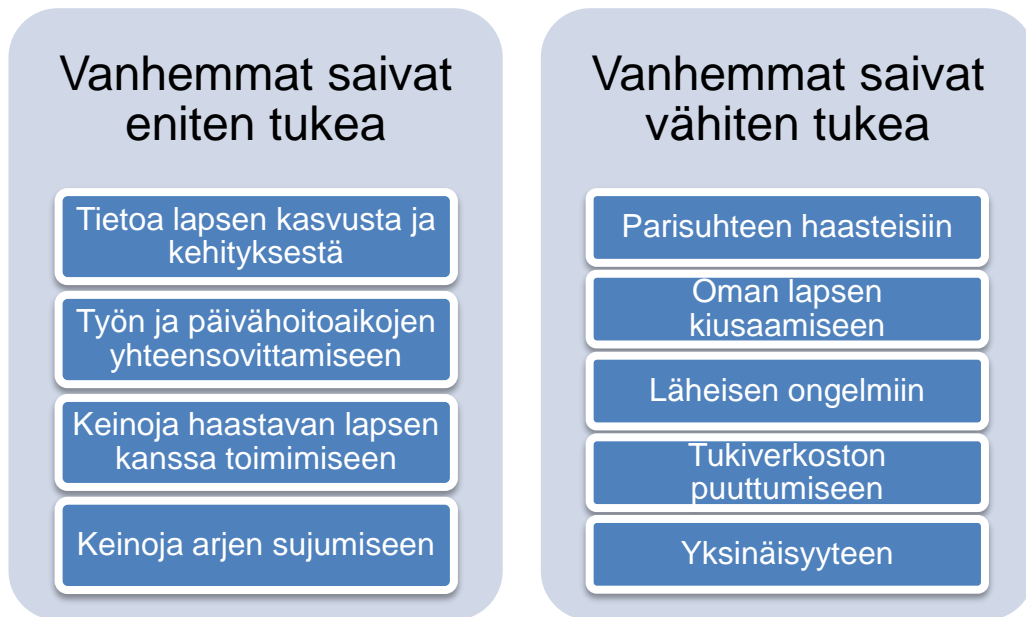

Kuvio 11. Vanhempia eniten ja vähiten kuormittavat asiat.

Lähes kaikki vanhemmat kokivat arjenhallinnan eniten vanhemmuutta kuormittavana asiana. Vanhemmat kokivat kotitöiden, työn, haastavan lapsen ja rahahuolien myös heitä kuormittavana asiana. Kotityöt olivat naisia eniten kuormittava asia, kun taas miehiä kuormitti parisuhteen haasteet. Tutkimuksesta nousi esille, että muihin perheisiin verrattuna kolmilapsisten perheiden vanhempia ja vanhempia, joilla oli neljä lasta tai enemmän kuormitti huomattavasti enemmän rahahuolet. Vähän alle puolet yksinhuoltajaperheiden vanhemmista koki rahahuolien ja muutosten perhe-suhteissa kuormittavana. Lisäksi yli kolmasosa yksinhuoltajaperheiden vanhemmista koki omat huolet kuormittavana. Vähiten kuormittavina asioina vanhemmat kokivat oman lapsen kiusaamisen, työttömyyden, tiedonpuutteen lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä yksinäisyyden. Pieni osa vanhemmista koki, ettei heitä kuormita mikään. Miehet kokivat naisia enemmän, että heitä ei kuormita mikään.

Lähes kaikki vanhemmat saivat tukea kodin ulkopuolisilta henkilöltä. Heistä suurin osa koki kodin ulkopuolelta saadun tuen olevan riittävää. Kaikista vanhemmista kodin ulkopuolelta saatu tuki oli eniten lastenhoitoapua. Lisäksi lähes kolmasosa vanhemmista sai keskusteluapua kodin ulkopuolisilta ihmisiltä. Naisten ja miesten kesken oli eniten eroja siinä, että naiset saivat enemmän keskusteluapua ja kasvatus-neuvoja kuin miehet. Lähes puolet naisista koki, että heitä tuki yhteinen kiva tekeminen ja miehiä apu arjen sujumiseen. Kaikista vanhemmista pieni osa oli saanut tietoa palveluista kodin ulkopuolisilta henkilöiltä.

Pieni osa vanhemmista hakisi tukea erittäin todennäköisesti ja melkein puolet heistä melko epätodennäköisesti hakisi sitä päiväkodin henkilökunnalta. Miehet hakisivat tukea epätodennäköisemmin kuin naiset. Vanhemmista alle puolet oli saanut tukea päiväkodin henkilökunnalta. Vanhemmista yli puolella ei ole ollut tarvetta tukeen, kun taas kuusi prosenttia vanhemmista ei ollut saanut tukea, vaikka olisi tarvinnut sitä.

Kuvio 12. Asiat, joihin vanhemmat ovat saaneet eniten ja vähiten tukea päiväkodin henkilökunnalta.

Ne vanhemmat, jotka olivat saaneet tukea päiväkodin henkilökunnalta, saivat eniten tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä tukea työn ja päivähoitoaikojen yhteensovittamiseen. Nämä kaksi asiaa korostuivat sekä naisten että miesten vastauksissa. Naiset olivat saaneet tukea useampaan asiaan kuin miehet. Naiset olivat saaneet paljon keinoja haastavan lapsen kanssa toimimiseen ja miehet puolestaan keinoja arjen sujumiseen. Kaikki eri perhemuotojen vanhemmat olivat saaneet eniten tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä. Yksinhuoltajaperheiden vanhempien vastaukset erosivat hieman muista ja he olivat saaneet tukea enemmän kuin muut esimerkiksi rajojen asettamiseen, yksinäisyyteen sekä tukiverkoston puuttumiseen. Lisäksi ydinperheiden vanhemmat olivat saaneet tukea useampaan asiaan kuin muut perheet. Vähiten kaikki vanhemmat olivat saaneet tukea oman lapsen kiusaamiseen, läheisen ongelmiin, tukiverkoston puuttumiseen ja yksinäisyyteen. Kukaan vanhempi ei ollut saanut tukea parisuhteen haasteisiin.

Tutkimuksessa selvisi, että yli puolet vanhemmista oli sitä mieltä, että päiväkodin henkilökunnalta saatu tuki oli ollut riittävää. Kolmasosan mielestä tuki oli melko riittävää. Ainoastaan yksi vanhempi oli sitä mieltä, että tuki oli melko riittämätöntä. Hänen mielestään tuen riittämättömyyteen vaikuttivat työntekijöiden kiire ja se, että työntekijät eivät olleet ottaneet asiaa todesta. Kukaan vanhempi ei pitänyt saa-

maansa tukea täysin riittämättömänä. Suurin osa vanhemmista ei ollut saanut tarvittaessa tietoa muista vanhemmuutta tukevista palveluista päiväkodin henkilökunnalta.

Perheiden tyytyväisyys päiväkodin toimintaan: Täysin samaa mieltä olleet vanhemmat

77,4%	Päiväkodin ja perheemme yhteistyö on sujunut hyvin
64,9%	Päiväkoti ottaa huomioon perheemme toiveet ja tarpeet
45,8%	Pystyn ottamaan puheeksi vanhemmuuteen liittyviä haasteita päiväkodin henkilökunnan kanssa
57,1 %	Tiedonkulku päiväkodin ja perheeni välillä on ollut riittävää
45,2 %	Mielipiteeni otetaan huomioon päiväkodissa tehtävissä päätöksissä ja toiminnan kehittämisessä
56,5%	Päiväkodissa keskustellaan tarpeeksi lapsen kasvusta ja kehityksestä
51,8%	Päivähoidon henkilökunnalla on riittävästi aikaa esim. keskustella lapseeni liittyvistä asioista

Kuvio 13. Perheiden tyytyväisyys päiväkodin toimintaan: Täysin samaa mieltä olleet vanhemmat.

Vanhemmista suurin osa oli täysin samaa mieltä siitä, että päiväkodin ja perheen välinen yhteistyö on sujunut hyvin. Tämä näkyi niin naisten kuin miestenkin vastauksissa. Vanhemmista alle prosentti oli täysin eri mieltä yhteistyön sujuvuudesta. Yli puolet vanhemmista koki, että päiväkodissa otetaan huomioon perheen toiveet ja tarpeet. Vanhemmista alle prosentti oli täysin eri mieltä tästä asiasta. Vanhemmista lähes puolet oli täysin samaa mieltä siitä, että he pystyvät ottamaan vanhemmuuteen liittyvät haasteet puheeksi päiväkodin henkilökunnan kanssa. Vanhemmista lähes kaksi prosenttia oli täysin eri mieltä ja he kokivat, etteivät he voi ottaa vanhemmuuden haasteita puheeksi. Yli puolet vanhemmista oli täysin samaa mieltä siitä,

että tiedonkulku on ollut riittävää. Jokseenkin samaa mieltä tästä oli naisista yli kolmasosa ja miehistä lähes puolet. Vanhemmista alle prosentti oli täysin eri mieltä ja he kokivat, ettei tiedonkulku ole ollut riittävää päiväkodissa.

Vanhemmista lähes puolet oli täysin samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä siitä, että heidän mielipide huomioidaan päiväkodissa tehtävissä päätöksissä ja toiminnan kehittämisessä. Vanhemmista kuitenkin vähän yli prosentti oli täysin eri mieltä tästä. Vähän yli puolet vanhemmista oli täysin samaa mieltä, että päiväkodissa keskustellaan tarpeeksi lapsen kasvusta ja kehityksestä. Vanhemmista vähän yli prosentti oli täysin eri mieltä tästä. Vanhemmista vähän yli puolet oli täysin samaa mieltä, että päiväkodin henkilökunnalla on riittävästi aikaa esimerkiksi keskustella lapseen liittyvistä asioista. Vanhemmista lähes kaksi prosenttia koki, ettei päiväkodin henkilökunnalla ole riittävästä aikaa.

Avoimista vastauksista nousi esiin viisi keskeistä teemaa perheiden tukemiseen liittyen sekä muita kehitysehdotuksia. Teemat liittyivät toiveisiin keskustella enemmän lapsen asioista sekä lapsen kasvatukseen liittyvien neuvojen lisäämiseen. Seuraavat teemat olivat hoitajien vaihtuvuus, ajanpuute päiväkodin arjessa sekä joustamattomuus. Vanhemmat toivat myös esiin tyytyväisyyttään päivähoitoon sekä muita ajatuksia.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Taustatiedot. Tutkimukseen osallistui enemmän naisia kuin miehiä. Syynä tähän voi olla se, että naiset hoitavat usein lapsen päivähoitoon liittyviä asioita. Aihe on todennäköisesti sellainen, joka kiinnostaa enemmän naisia kuin miehiä. Vanhemmat ovat voineet vastata kyselyyn yhdessä, jonka takia naisten ja miesten vastausmäärissä voi olla nähtävissä eroja.

Tämän tutkimuksen kyselyyn vastanneiden yleisin perhemuoto oli ydinperhe ja toiseksi yleisin oli yksinhuoltajaperhe. Kaikki yksinhuoltajaperheistä oli äidin ja lapsen tai lasten muodostama perhe. Myös Tilastokeskuksen (28.5.2015) mukaan vuonna 2014 yleisempää oli äidin ja lapsen muodostama, kuin isän ja lapsen muodostama yksinhuoltajaperhe. Tämän tutkimuksen kyselyssä kukaan vanhemmista ei valinnut vaihtoehtoja: ”kaksi samaa sukupuolta olevaa aikuista ja lapsi/lapsia” tai ”puhutaan useampaa kuin yhtä kieltä”. Tilastokeskuksen (28.5.2015) raportista oli myös nähtävissä, että perheitä, joissa on samaa sukupuolta olevat vanhemmat, oli huomattavasti vähemmän verrattuna muihin perheisiin. Tässä tutkimuksessa vanhemmat saivat valita perhemuodoista yhden tai useamman vaihtoehdon, joten se on voinut vaikuttaa prosenttimääriin. Vanhempi on voinut valita vaihtoehdoksi ydinperheen, vaikka ei olisi sitä virallisten määritelmien mukaan. Määtä ja Rantalan (2010, 68–70) mukaan ydinperheellä tarkoitetaan perhettä, jossa on kaksi biologista vanhempaa sekä yksi tai useampi lapsi.

Tilastokeskuksen (28.5.2015) tiedotteen mukaan vuonna 2014 yksilapsisia perheitä oli eniten (43 %), kaksilapsisia perheitä oli toiseksi eniten (38 %) ja kolmilapsia perheitä oli kolmanneksi eniten (13 %). Vähiten oli nelilapsisia perheitä (5 %). Tulokset eroavat hieman tästä tutkimuksesta. Puolella perheistä oli kaksi alle 18-vuotiasta lasta. Kolmilapsisia perheitä oli toiseksi eniten (23,2 %). Yksilapsisia perheitä oli 16,1 prosenttia ja vähiten oli perheitä, joissa oli neljä lasta tai enemmän (10,7 %). Nähtävissä olevien erojen perusteella voidaan tehdä sellainen johtopäätös, että Seinäjoen alueella monilapsiset perheet ovat yleisiä.

Vanhemmuuden kokeminen. Suurin osa vanhemmista koki vanhemmuuden antoisana, koki onnistuvansa siinä jotenkin ja koki jaksavansa ihan hyvin vanhempana.

Tästä voidaan päätellä, että suurin osa vanhemmista kokee pärjäävänsä suhteellisen hyvin vanhempana. Kyselyyn vastanneiden vanhempien kuvausten perusteella he pystyvät arvioimaan omaa vanhemmuuttaan. Vilén ym. (2006,102) tuovat esille, että vanhemman on välillä pysähdyttävä ja tarkasteltava omaa vanhemmuuttaan. Toivottavasti kysely antoi vanhemmille mahdollisuuden pohtia omaa vanhemmuuttaan ja huomata vanhemmuudessaan sekä hyviä että kehitettäviä asioita.

Miehet kokivat jaksavansa paremmin vanhempana ja onnistuvansa paremmin vanhemmuudessa kuin naiset. Tähän voi olla syynä se, että miehet eivät välttämättä niin helposti vertaa itseään esimerkiksi median luomaan ihannevanhempaan ja muihin vanhempiin. Miesten ja naisten eroa voi selittää myös se, kuten Lammi-Taskula ja Salmi (2009, 44) toteavat monen äidin jäävän kotiin lapsen kanssa ja jättäytyvän pois ansiotyöstään, jolloin perheen isä käy töissä ja vastaa perheen toimeentulosta. Voi olla, että miehen käydessä töissä, perheelle ei jää niin paljon aikaa. Jos miehet eivät ole kotona niin paljon, voivat he pitää omaa vanhemmuuttaan hyvänä ja kotona olevia asioita ei pidetä yhtä kuormittavina. Tähän voi olla syynä se, että usein naisilla on isompi vastuu kodinhoitamisesta ja lastenkasvatuksesta kuin miehillä.

Yksilapsisten perheiden vanhemmat kokivat jaksavansa paremmin ja he kokivat onnistuvansa vanhemmuudessa paremmin kuin muut vanhemmat. Yksilapsisten perheiden vanhemmat kokivat arjenhallinnan vähemmän kuormittavana verrattuna muihin vanhempiin. Nämä voivat selittyä sillä, että monilapsisten perheiden vanhemmilla on huolehdittavanaan useamman lapsen perustarpeet, hoiva ja huolenpito. Se voi kuluttaa vanhempien voimavaroja ja vaikuttaa jaksamiseen. Vilén ym. (2010, 126–130) toteavat, että vanhemmat voivat tuntea epävarmuutta, jos heillä ei ole paljon kokemusta lapsista. Sen takia tulos oli yllättävä, koska usein ensimmäisen lapsen saaminen voi tehdä vanhemmista epävarmoja kaiken ollessa uutta.

Vanhemmat kokivat vanhemmuuden enemmän haasteelliseksi kuin kuormittavaksi tai epävarmaksi. Miehet kokivat vanhemmuuden kuormittavampana ja epävarmempana kuin naiset. Se on ristiriidassa siihen, että miehet kuitenkin kokivat jaksavansa paremmin vanhempana ja onnistuvansa paremmin vanhemmuudessa kuin naiset. Yksilapsisten perheiden vanhemmat kokivat vanhemmuuden vähemmän haasteelliseksi ja kuormittavaksi kuin muut vanhemmat. Tästä voidaan tehdä sellainen johtopäätös, että mitä useampi lapsi perheessä on, sitä enemmän vanhemmuus voi

haastaa ja kuormittaa. Voi olla, että monilapsisten perheiden vanhemmat tarvitsisivat enemmän tukea vanhemmuuteensa.

Vanhemmuutta tukevat asiat. Useaa vanhempaa tuki eniten perhe ja parisuhde. Se on ymmärrettävää, koska usein läheisille ihmisille kerrotaan huolia ja heiltä saadaan myös tukea. Miehet saivat eniten tukea perheeltä ja muilta läheisiltä. Lisäksi harrastukset tuki miehiä paljon. Brinkin (2013,172) mukaan äideille on hyväksi vertaistuki muilta äideiltä, koska silloin heillä on mahdollisuus keskustella ja vaihtaa neuvoja lastenhoitoon liittyen. Tämä asia nousi esille myös tässä tutkimuksessa. Naiset saivat tukea muilta lapsiperheiltä ja päiväkodin henkilökunnalta. Voi olla, että naiset pystyvät helpommin kertomaan omista ja perheeseen liittyvistä huolista perheen ulkopuolisille henkilöille. Lisäksi voi olla, että naiset hakevat helpommin apua sekä tukea muilta henkilöiltä, jos läheisiltä saatu tuki ei ole tarpeeksi riittävää. Naisille vertaistuki muilta lapsiperheiltä oli tärkeää, joten siihen tulisi luoda edellytyksiä esimerkiksi päivähoidossa. Tutkimuksen mukaan miehiä ei tukenut vertaistuki, mutta siitä huolimatta heillä tulisi olla mahdollisuus saada sitä.

Vilén ym. (2010, 11–12) huomauttavat, että niin sanottujen luonnollisten tukiverkostojen puuttuessa, voi viranomaisverkostoista löytyä tarvittavaa tukea. Tässä tutkimuksessa se voi olla yksi syy siihen, että yksinhuoltaperheiden vanhempien vastauksissa korostui vertaistuki muilta lapsiperheiltä ja päiväkodin henkilökunnalta saatu tuki. Lisäksi yksinhuoltajaperheiden vanhemmat olivat saaneet tukea useampaan asiaan kuin muut perheet. Tähän syynä voi olla se, että yksinhuoltajat vastaavat pitkälti yksin lapsen kasvatuksesta ja hoidosta. Lisäksi yksinhuoltajilla ei välttämättä ole kotona toista aikuista, kenelle voisi asioista jutella. Sen takia varmasti moni kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaperheiden vanhemmista sai tukea päiväkodin henkilökunnalta ja muilta lapsiperheiltä. Tästä voidaan päätellä, että lapsen kasvattaminen yksin voi olla haastavaa ja varsinkin silloin, jos tukiverkosta ei ole riittävästi.

Vanhemmuutta kuormittavat asiat. Tuloksista saatiin selville, että kotityöt kuormittivat osaa vanhemmista. Suurin ero oli nähtävillä perheiden vanhempien, joilla oli neljä lasta tai enemmän sekä yksilapsisten- ja yksinhuoltajaperheiden vanhempien kesken. Heitä kotityöt kuormittivat vähemmän verrattuna muihin perheisiin. Voi

olla, että he eivät kanna huolta niin paljon kotitöiden teosta, eikä se kuormita niin paljon heitä kuin jotkin muut asiat.

Malisen ja Kumpulan (2005, 43–49) mukaan parisuhde nähdään toimivan tukena vanhemmuudessa. Tässä tutkimuksessa parisuhde tuki vanhempia, mutta sen tuomat haasteet kuormittivat osaa vanhemmista. Merkittävä ero oli nähtävillä naisten ja miesten vastauksissa, sillä se kuormitti huomattavasti enemmän miehiä kuin naisia. Mies voi joutua jäämään ulkopuolelle äidin ja lapsen tiiviistä suhteesta ainakin silloin, kun lapsi on pieni. Äidit voivat tällöin keskittyä lapsen kasvatukseen enemmän ja parisuhde voi jäädä taka-alalle. Teoriaosuudessa Malinen ja Sevón (2009, 150–153) tuovat esille, että lapsen tultua perheeseen vanhempien välistä suhdetta jakaa kolmas osapuoli, eikä aikaa välttämättä jää parisuhteen hoitamiseksi. Lapsen tarpeiden laittaminen puolison tarpeiden edelle ja puolisoitten erilaiset näkemykset parisuhteesta voivat aiheuttaa riitoja.

Kinnusen ym. (2009, 138–139) mukaan Paletti -tutkimuksessa havaittiin työaikojen stressaavan vanhempia eniten. Pitkät työajat ja väsymys vaikuttivat vanhemman jaksamiseen ja perheelle löytyvän ajan vähyyteen. Lisäksi työelämän vaativuus on yhteydessä vanhempien jaksamiseen (Salmi & Lammi-Taskula 2014, 38–42). HYPA -lapsiperhekyselyssä (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 39–43) selvisi, että työ kuormitti perhe-elämää. Sama tulos oli nähtävissä myös tässä tutkimuksessa. Tuloksista nähtiin, että työ kuormitti osaa vanhemmista, eivätkä he myöskään kokeneet työn tukevan heitä paljoa. Tähän voi olla syynä työn kuormittavuus esimerkiksi ylityöt, pitkät päivät, työuupumus tai urapaineet.

Vanhemmista osa koki haastavan lapsen kuormittavan heitä. Melkein puolet perheiden vanhemmista, joilla oli neljä lasta tai enemmän koki haastavan lapsen kuormittavana. Voi olla, että monilapsisissa perheissä, joku lapsista jää vähemmälle huomiolle ja sen takia hakee huomiota eri keinoin. Tuloksista myös selvisi, että kaikki adoptio- ja sijaisperheiden vanhemmat piti haastavaa lasta heitä kuormittavana. Niin sijais- kuin adoptiolapset ovat voineet syntyä vaikeissa oloissa ja heitä on voitu kohdella kaltoin. Mahdolliset kulttuurierot voivat vaikuttaa, jolloin lapsi reagoi haastavalla tavalla.

Vanhemmista osa koki rahahuolien kuormittavan heitä. Muihin perheisiin verrattuna yksinhuoltajaperheiden vanhemmat koki rahahuolien enemmän heitä kuormittavana asiana. Teoriaosuudessa tuodaan myös esiin, että erityisesti taloudelliset vaikeudet korostuvat yksinhuoltajilla (Törrönen 2012, 58). Usein yksinhuoltaja joutuu yksin huolehtimaan perheen taloudellisesta tilanteesta. Lisäksi perheet, joissa on pieniä lapsia ja monilapsiset perheet voivat kuulua pienituloisiin lapsiperheisiin (Sauli, Salmi & Lammi-Taskula 2011, 539; Lapsiköyhyys on Suomessa kasvussa, 2015). Tämä näkyi myös tässä tutkimuksessa, mutta ei kuitenkaan niin selkeästi.

Tuloksista nousi esiin, että lähes puolet yksinhuoltajaperheiden- ja yli kolmasosa uusperheiden vanhemmista koki muutosten perhesuhteissa kuormittavan heitä. Yksinhuoltaja- ja uusperheiden vanhemmilla voi olla taustalla monenlaisia elämäntilanteiden muutoksia, kuten avioero ja muutto uudelle paikkakunnalle. Avioero ja muut siihen liittyvät järjestelyt voivat olla yksi kuormittavin muutos elämässä. Reilu kolmasosa yksinhuoltaja- ja uusperheiden vanhemmista koki omat huolet kuormittavana. Lisäksi yksinhuoltajaperheiden vanhemmat kokivat selvästi enemmän yksinäisyyttä verrattuna muihin perheisiin. Erilaisten muutosten myötä heillä voi olla monia huolia liittyen esimerkiksi muuton myötä vähentyneeseen tukiverkostoon ja perheen taloudelliseen tilanteeseen. On tärkeää, että päiväkodissa huomioidaan yksilöllisesti nämä asiat ja tarjotaan tukea.

Tuloksista saatiin selville, että tiedonpuute lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä muutokset perhesuhteissa koettiin vain vähän vanhemmuutta kuormittavina asioina. Voi olla, että vanhemmat kokevat, että heillä on hyvin tietoa lasten kasvusta ja kehityksestä, sillä he eivät koe sitä kuormittavana asiana. Tämä voi johtua siitä, että nykyään vanhemmilla on paljon tietoa saatavilla digitalisaation myötä. Lisäksi vanhemmat saivat paljon tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä kasvattajilta, joten se voi vaikuttaa sen vähäiseen kuormittavuuteen. Kysymyksen avoimessa vastausvaihtoehdossa vanhemmat toivat esiin muita vanhemmuutta kuormittavia tekijöitä, kuten kiire ja ajanpuute, tukiverkoston suppeus ja kaiken yhteensovittaminen arjessa. Myös teoriaosuudessa tuodaan esiin, että lapsiperheissä arjen kiire ja erilaiset tilanteet rasittavat vanhempia ja vievät voimia (Malinen ja Sevón 2009, 173–176).

Tuki kodin ulkopuolisilta henkilöiltä. Tässä tutkimuksessa moni vanhempi sai tukea kodin ulkopuolisilta henkilöiltä ja he pitivät saamaansa tukea riittävänä. Sen takia voi olla, että päiväkodin henkilökunnan tuelle ei ole niin paljoa tarvetta. Syynä voi olla myös se, että kaikki vanhemmat eivät tiedä, millaista tukea päiväkodista voi saada esimerkiksi vanhemmuuden tukemiseen. Päiväkodissa on tietämystä ja osaamista vanhempien tukemiseen. Vanhemmille ei ehkä tarpeeksi kerrota siitä, että päiväkodin tuki on tarkoitettu koko perheelle. Yhteistyö usein keskittyy vain lapsen kasvuun ja kehitykseen. Vanhemmilla voi kuitenkin olla sellaisia ongelmia tai haasteita, joissa päiväkodin henkilökunta voisi auttaa.

Tutkimuksesta saatiin selville, että yleisin kodin ulkopuolelta saatu apu oli lastenhoito ja keskusteluapu. Naisten ja miesten kesken oli eniten eroja siinä, että naiset saivat enemmän keskusteluapua ja kasvatusneuvoja kuin miehet. Voi olla, että miesten kesken keskustelut lasten kasvatuksesta eivät ole niin yleisiä kuin naisilla. Päiväkodin on hyvä muistaa vanhemmuuden tukemisessa tällaiset erot miesten ja naisten kesken. Miehet voivat kaivata päiväkodilta enemmän kasvatusneuvoja kuin naiset, koska eivät saa sitä kodin ulkopuolisilta henkilöiltä. Erilaiset ryhmät voisivat tarjota miehille mahdollisuuksia keskusteluille.

Vanhemmat saivat hyvin vähän tietoa palveluista kodin ulkopuolisilta ihmisiltä. Suurin osa vanhemmista ei myöskään ollut saanut tarvittaessa tietoa muista vanhemmuutta tukevista palveluista päiväkodin henkilökunnalta. Päiväkodissa ei yleensä ole aikaa tukea vanhempia kovin kauaa ja syvällisesti. Jos päiväkodissa ei pystytä tukemaan ja auttamaan perhettä, tulisi henkilökunnalla olla tietoutta muista palveluista, joihin perhettä voi ohjata. Voi olla, että päiväkodin henkilökunnalla ei ole tarpeeksi tietoa kaupungin lapsiperheiden palveluista. Sen takia olisi hyvä lisätä henkilökunnan tietoutta lapsiperheille tarkoitetuista palveluista.

Tuki päiväkodin henkilökunnalta. Vanhemmista pieni osa hakisi päiväkodin henkilökunnalta tukea erittäin todennäköisesti. Heistä melkein puolet hakisi tukea melko epätodennäköisesti päiväkodin henkilökunnalta. Miehet hakisivat tukea epätodennäköisemmin kuin naiset. Miehet eivät välttämättä koe päiväkodin henkilökuntaa sellaisina henkilöinä, joille kerrotaan huolista. Usein perheen äiti pitää yhteyttä päi-

väkodin henkilökuntaan. Lisäksi päiväkodin henkilökunta on usein naisvaltaista, joten voi olla, että miehet eivät lähesty naisia yhtä helposti kuin miehiä perheen ongelmatilanteessa.

Tuloksista voidaan päätellä, että päiväkodinhenkilökunnalta on saatu pääosin hyvin tukea. Pieni osa vanhemmista toi kuitenkin esiin, että he eivät ole saaneet tukea, vaikka olisi tarvinnut sitä. Vastaajan valitessa tämän kohdan ei voida varmistua siitä, että onko hän pyytänyt tukea vai ollut pyytämättä. Tutkimuksesta nähtiin, että yli puolella vanhemmista ei ole ollut tarvetta tukeen. Tähän voi vaikuttaa se, että vanhemmat eivät välttämättä ajattele päiväkodin henkilökuntaa sellaisena, johon voi tukeutua.

Päiväkodin henkilökunnalta oli saatu tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä tukea työn ja päivähoitoaikojen yhteensovittamiseen. Tämä varmasti nähdäänkin yhtenä päiväkodin ydintehtävistä. Kuten Koivunen (2009, 11–12) tuo esiin, päivähoidon perustehtäviin kuuluu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostama kokonaisuus. Näihin asioihin on luultavasti helppo pyytää apua ja tukea päiväkodista, koska ne ovat hyvin arkisia asioita. Voi olla, että vanhemmat ajattelevat päiväkodin henkilökunnalla olevan taitoa ja tietoa tällaisiin asioihin. Sen takia päiväkodin henkilökuntaa voi olla helppo lähestyä varsinkin lapseen liittyvistä asioista ja samalla pyytää niihin tukea sekä keinoja.

Vanhempia kuormitti vain vähän lapsen kiusaaminen, yksinäisyys ja läheisen ongelmat. He olivat saaneet vain vähän tukea päiväkodin henkilökunnalta näihin asioihin. Lisäksi vanhemmat olivat saaneet vähän tukea päiväkodin henkilökunnalta tukiverkoston puuttumiseen. Kukaan vanhempi ei ollut saanut tukea parisuhteen haasteisiin. Tuloksissa on hyvä huomioda se, että ei voida tietää, ovatko vanhemmat hakeneet näihin asioihin ollenkaan tukea. Päiväkotia ei välttämättä mielletä paikaksi, josta saisi tukea esimerkiksi yksinäisyyteen ja parisuhteen haasteisiin. Jos vanhemmat eivät kuvittele saavansa tukea tällaisiin asioihin, ei niitä myöskään oteta puheeksi ja haeta niihin tukea päiväkodin henkilökunnalta. Niin kuin yksi vanhempi sanoi, että hän ei ole ajatellut päiväkotia vanhempien henkilökohtaisena tukipaikkana. Tästä voidaan päätellä, että päiväkodeissa ei välttämättä ole paljoa vanhemmuutta tukevaa toimintaa. Syynä voi olla myöskin se, että vanhemmat eivät tiedä, että päiväkodissa voidaan tukea vanhempia. Varhaiskasvatuslaissa (L

19.1.1973/36) kuitenkin määritellään yhdeksi varhaiskasvatuksen tavoitteeksi tukea vanhempia.

Monen vanhemman mielestä päiväkodin henkilökunnalta saatu tuki oli ollut riittävää. Kolmasosan mielestä tuki oli melko riittävää. Tuloksista voidaan tehdä sellainen johtopäätös, että tuki on ollut pääosin riittävää, mutta parantamisen varaa olisi. Kyseeseen ei välttämättä vastanneet ne vanhemmat, jotka tarvitsisivat tukea enemmän kuin muut. Jos päiväkodin henkilökunnalla ei ole tarpeeksi resursseja tukea perheitä, yksi vaihtoehto heidän tukemiseen voisi olla päivähoidon perhetyöntekijä. Hän voisi tukea perheitä yksilöllisemmin ja etsiä yhdessä perheen kanssa ratkaisuja eri haasteisiin. Järvinen ym. (2012, 78–80) kertovat perheiden hakevan apua päivähoidon perhetyöstä ensisijaisesti lasten kasvatukseen ja arjen hallintaan, mutta myös esimerkiksi vanhempien jaksamiseen ja parisuhteeseen. Perhetyöntekijän on oltava perheiden saatavilla ja usein hän on tavoitettavissa päivähoidon läheisyydessä, jolloin perheillä on pienempi kynnys hakeutua asiakkaaksi. Jokilan (2013) mukaan työskentely perheiden kanssa on lyhytkestoista, eikä siitä jää merkintää mihinkään asiakastietoihin.

Vanhempien tyytyväisyys päiväkodin toimintaan. Tuloksista nähdään, että vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä päiväkodin toimintaan väittämien perusteella. Suurin osa vastasi väittämiin täysin samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Heikkilä ym. (2007,11) kertovat päivähoidon perustehtävään kuuluvan myös yhteistyö vanhempien kanssa. Aiemmin kerrottiin Lehtipään (2007) pro gradu -tutkielmasta, jossa hän kartoitti muun muassa vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välistä yhteistyötä. Tutkimuksesta selvisi, että vanhemmat olivat yleisesti tyytyväisiä päivähoidon ja vanhempien väliseen yhteistyöhön sekä päivähoitoon. Myös tässä tutkimuksessa vanhemmat kokivat päiväkodin ja perheen välisen yhteistyön sujuneen hyvin. Vanhemmista suurin osa vastasi väittämään täysin samaa mieltä.

Tuloksista selvisi, että vanhemmat pystyvät pääosin ottamaan päiväkodin henkilökunnan kanssa vanhemmuuteen liittyvät haasteet puheeksi. Kuitenkin osa vanhemmista koki, etteivät he voi ottaa vanhemmuuden haasteita puheeksi. Tuloksista ei voida tietää, onko esimerkiksi perheen ja kasvattajien välinen luottamuksen puute tai kasvattajien vaihtuvuus vaikuttanut tähän. Vanhemmat toivat avoimessa vas-

tausvaihtoehdossa esiin, että kasvattajien vaihtuvuus heikentää perheiden ja päiväkodin välistä yhteistyötä. Kasvattajien vaihtuvuuteen on kuitenkin vaikea vaikuttaa, koska esimerkiksi epidemiat leviävät päiväkodeissa helposti, jolloin sairaspotilaat lisääntyvät. Tämä ei kuitenkaan saisi vaikuttaa merkittävästi päivähoidon laatuun.

Lehtipään (2007) pro gradu -tutkielmassa vanhemmat olivat tyytyväisiä tiedonkulkuun ja jokapäiväisiin keskusteluihin sekä avoimeen vuorovaikutukseen. Aiemmin kerrotussa Vaikuta vanhempi -kyselyssä puolestaan vanhemmat ilmaisivat tyytymättömyyttä tiedonsaantiin ajankohtaisista varhaiskasvatusasioista (Kekkonen 2009, 163–167). Tämän tutkimuksen tuloksista selvisi, että suurin osa vanhemmista kuitenkin koki, että tiedonkulku päiväkodin ja perheen välillä on ollut riittävää.

Lehtipään (2007) tutkielmasta selvisi, että vanhemmat pitivät päiväkodin ja perheiden yhteistyön ongelmakohtina keskusteluiden puutetta ja lapsen yksilöllistä huomioimista. Myös Vaikuta vanhempi -kyselyn tuloksista selvisi, että vanhemmat kokivat, että kasvatustilanteita oli niukasti (Kekkonen 2009, 163–167). Nämä eroavat tämän tutkimuksen tuloksista. Vähän yli puolet vanhemmista oli täysin samaa mieltä, että päiväkodissa keskustellaan tarpeeksi lapsen kasvusta ja kehityksestä. Osa vanhemmista kuitenkin toivoi enemmän keskusteluja lapsen asioista. Niin päivittäiset, kuin kasvatustilanteetkin lapsesta ovat vanhemmille tärkeitä. Tämän tutkimuksen perusteella kehitys on menossa parempaan suuntaan.

Tuloksista selviää, että vanhemmista vähän yli puolet oli täysin samaa mieltä, että päiväkodin henkilökunnalla on riittävästi aikaa esimerkiksi keskustella lapseen liittyvistä asioista. Vanhemmista yli kymmenesosa oli jokseenkin eri mieltä tästä ja lähes kaksi prosenttia oli täysin eri mieltä tästä. Vanhemmat toivat esiin, että ajanpuute vaikuttaa kielteisesti perheiden ja päiväkodin väliseen yhteistyöhön. Heidän kokemusten perusteella päiväkodeissa tulisi panostaa kiireettömyyteen ja ajan antamiseen. Jos esimerkiksi tuen riittämättömyyteen on vaikuttanut kasvattajien kiire tai se, että he eivät ottaneet vanhemmat asiaa todesta, tulisi asialle tehdä jotain. Näin ollen tiedonkulku perheiden ja kasvattajien, mutta myös päiväkodin kasvattajien välillä tulisi olla sujuvampaa. Vanhempien vastauksista voidaan nähdä, että he kokivat tarvitsevänsä lisää perheen yksilöllisten tarpeiden huomioimista ja toimivia vinkkejä lapsiperheiden arjen sujumiseen. Jokaisen perheen tilanne on ainutlaatuinen ja heitä tulisi auttaa mahdollisuuksien mukaan.

Vaikuta vanhempi -kyselyyn vastanneista vanhemmista lähes neljäsosa oli sitä mieltä, että kunnan päivähoitopalvelut eivät vastaa riittävästi perheiden tarpeisiin (Kekkonen 2009, 163–167). Tässä tutkimuksessa vanhemmat kokivat joustamattomuuden olevan yksi kehittämiskohdista. Jotkut vanhemmista koki, että päiväkodin toiminnan tulisi olla joustavampaa sekä vastata paremmin perheiden tarpeisiin esimerkiksi hoitoajoissa ja hoitopäivävaihtoehtoissa. Jotkut vanhemmista puolestaan oli sitä mieltä, että päiväkotitoiminta on joustanut tarvittaessa ja ymmärrystä on löytynyt aina.

Iso-Kuuselan (2008, 61–63) pro gradu -tutkielmassa selvisi, että vanhemmat arvostivat päivähoitoa ammattilaisten työtä ja luottivat heidän ammattitaitoonsa. Myös tässä tutkimuksessa muutama vanhemmista toi esiin, että he pitivät päiväkodin henkilökuntaa ammattitaitoisina. Vanhempien tyytyväisyys kasvattajien ammattitaitoon kertoo esimerkiksi siitä, että varhaiskasvatukseen liittyvät koulutukset vastaa työelämän tarpeisiin. Tuloksista selviää, että vanhemmat kokivat, että heidän mielipide huomioidaan päiväkodissa tehtävissä päätöksissä ja toiminnan kehittämisessä sekä päiväkodissa otetaan huomioon perheen toiveet ja tarpeet. Päiväkodin toiminta sai positiivista palautetta ja siihen oltiin tyytyväisiä, mutta kuitenkin oli myös vanhempia, jotka olisivat kaivanneet enemmän tukea.

8 POHDINTA

Vanhemmuus on haastavaa, mutta myös antoisaa. Vanhemmuuteen vaikuttavat monet asiat esimerkiksi elämäntilanne ja kokemukset. Jokainen on kuitenkin vanhempi omalla tavallaan. Vanhempien ei tarvitse selviytyä haasteista yksin, vaan tukea voi saada läheisiltä ja muilta eri tahoilta esimerkiksi päivähoidosta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia vanhemmuuden tukemista Seinäjoen kunnallisissa päiväkodeissa vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyössä perehdyttiin, mitä vanhemmuus on, mikä sitä haastaa ja miten sitä voidaan tukea päivähoidossa. Tutkimuksen tavoitteena oli saada vähintään 100 vastausta ja tutkimuksella saatiin 168 vastausta. Tavoitteena oli saada kattava aineisto, jota Seinäjoen varhaiskasvatus voi mahdollisesti hyödyntää. Tutkimustulokset ovat suuntaa-antavia, eikä niitä voi myöskään yleistää koskemaan koko Seinäjoen varhaiskasvatusta, koska vastausprosentti jäi noin 24 prosenttiin. Tuloksista kuitenkin nousi esiin asioita, joihin voisi kiinnittää huomiota.

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada selville Seinäjoen kunnallisten päiväkotien asiakkaina olevien vanhempien kokemuksia päiväkodista saamastaan tuesta sekä jaksamisesta vanhempana. Ensimmäinen tutkimuskysymys oli: Miten Seinäjoen päiväkotien asiakkaina olevat äidit ja isät kokevat vanhemmuutensa? Tutkimuksesta selvisi, että suurin osa Seinäjokelaisista äideistä ja isistä koki vanhemmuutensa antoisana sekä onnistuvansa siinä. He myös kokivat jaksavansa suhteellisen hyvin vanhempana. Vanhemmuus koettiin enemmän haasteelliseksi, kuin kuormittavaksi. Vanhemmat kokivat vanhemmuudessa jonkin verran epävarmuutta. Miehet kokivat onnistuvansa vanhemmuudessa sekä jaksavansa vanhempana paremmin kuin naiset. Naiset kokivat vanhemmuuden vähemmän kuormittavana ja epävarmana verrattuna miehiin. Tutkimuksesta selvisi, että vanhemmuutta tuki eniten perhe ja parisuhde sekä vastaavasti vanhempia kuormitti eniten arjenhallinta ja kotityöt.

Opinnäytetyön tavoitteena oli myös saada vanhemmilta kehitysehdotuksia perheiden tukemiseen. Toinen tutkimuskysymys oli: Miten päiväkodit pystyvät vastaamaan perheiden tarpeisiin ja tukemaan paremmin vanhemmuutta? Tutkimuksen perusteella päiväkodit pystyvät pääosin tukemaan tähän tutkimukseen osallistuneita vanhempia ja vastaamaan heidän tarpeisiin. Vanhempien mielestä päiväkodissa

voisi paremmin tukea perhettä ja vanhemmuutta keskustelemalla enemmän lapsen asioista sekä antamalla neuvoja kasvatuksesta. Lisäksi päiväkodissa tulisi vanhempien mukaan kiinnittää enemmän huomiota hoitajien vaihtuvuuteen ja ajanpuutteeseen päiväkodin arjessa sekä joustamattomuuteen. Tutkimuksemme perusteella enemmistö vastanneista vanhemmista oli tyytyväisiä Seinäjoen varhaiskasvatukseen. Tästä voidaan päätellä, että Seinäjoen varhaiskasvatus on pääosin laadukasta.

Pohdimme, että kyselyyn eivät välttämättä vastanneet ne vanhemmat, jotka tarvitsivat tukea enemmän kuin muut. Tämä on voinut vääristää tutkimustuloksia. Kysely ei myöskään välttämättä tavoittanut perheen kaikkia aikuisia. Emme voi olla varmoja siitä, että lähetettiinkö kysely erikseen perheen kaikille aikuisille vai vastasivatko he yhdessä kyselyyn. Olisi pitänyt enemmän painottaa sitä, että perheen molempien vanhempien erillinen vastaus on tutkimuksen onnistumisen kannalta tärkeä. Lisäksi päiväkoteihin olisi pitänyt ottaa yhteyttä aikaisemmin. Otimme heihin yhteyttä vasta silloin, kun kysely oli jo melkein valmis. Emme olleet huomioineet sitä, että jotkut päiväkodit voivat vielä kieltäytyä ja yhteydenpito on hidasta.

Tiesimme molemmat, että opinnäytetyön tekeminen on vaativa ja pitkä prosessi. Huomasimme tämän työn tekemisen edetessä. Koimme hyvänä, että opinnäytetyön tekijöitä oli kaksi, koska silloin oli helpompi pitää kiinni sovituista aikatauluista. Yksin tehdessä olisi varmasti ollut helpompi siirtää opinnäytetyön tekemistä myöhemmälle. Yhteistyömme toimi vaivattomasti ja kannustimme molemmat toisiamme. Olimme molemmat joustavia, joten aikaa löytyi hyvin opinnäytetyön tekemiselle. Onnistuimme jakamaan teoriaosuuden tasapuolisesti ja saimme yhteensovitettua tekstit helposti, koska olemme samantyyllisiä kirjoittajia. Opinnäytetyöhön oli välillä vaikea löytää sopivia lähteitä, mikä vaikutti motivaatioon. Motivaatio kuitenkin säilyi pitkälti sen takia, että aihe on mielenkiintoinen ja odotimme innolla tutkimustuloksia. Tutkimustuloksien analysointi oli vaikeaa, koska emme olleet varmoja, miten se kannattaa toteuttaa. Lisäksi haasteita toi tulosten esittäminen ymmärrettävällä tavalla, koska määrällinen aineisto sisältää paljon lukuja.

Kyselyn tekeminen oli pitkä ja aikaa vievä prosessi. Kysymykset oli suunniteltava huolellisesti saadaksemme vastaukset tutkimuskysymyksiin. Määrällisessä tutki-

muksessa ei myöskään ole mahdollisuutta tehdä jälkeinpäin esimerkiksi tarkentavia kysymyksiä, vaan kysymykset tulee olla valmiiksi kattavia. Tutkimuksen vastausprosentti jäi melko pieneksi, mutta siitä huolimatta olemme tyytyväisiä vastausten määrään. Arvontaan osallistui 116 vanhempaa, joten todennäköisesti lahjakortit lisäsivät vastausprosenttia. Lisäksi uskomme, että mainokset ja vastaamisesta muistuttaminen lisäsivät vanhempien motivaatiota vastata kyselyyn. Jäimme pohtimaan, olisiko lahjakortin arvon kertominen vanhemmille lisännyt vastausprosenttia.

Opinnäytetyö on merkittävä tekijä ammatillista kasvuamme ajatellen. Tulevina sosiaalialan ammattilaisina tulemme tarvitsemaan opinnäytetyöstä saatuja tietoja. Aiomme työllistyä varhaiskasvatukseen, joten opinnäytetyöstä on hyötyä työelämään. Voimme huomioida opinnäytetyöstä saatuja tietoja omassa sekä muiden toiminnassa työelämässä. Olemme saaneet hyvän muistutuksen siitä, kuinka tärkeää yhteistyö päiväkodin ja vanhempien välillä on. Lisäksi opimme, kuinka monimuotoista vanhemmuus on ja millaisia haasteita se pitää sisällään.

Jatkotutkimusaiheena voisi olla tutkimus päivähoidon henkilökunnan näkemyksistä vanhemmuuden tukemisesta. Heiltä voisi kysyä, miten vanhemmuuden tukeminen toteutuu käytännössä ja miten vanhempia voisi paremmin tukea. Samalla voisi selvittää, mikä vaikeuttaa vanhemmuuden tukemista arjessa. Tästä aiheesta voisi tehdä myös kasvattajien oppaan, jossa olisi vinkkejä vanhempien tukemiseen. Siinä voisi olla esimerkiksi neuvoja hyvästä vuorovaikutuksesta ja huolen puheeksi ottamisesta.

Ennako-oletuksenamme oli, että päivähoidosta saatu tuki ei ole sitä tarvitseville vanhemmille riittävää. Oletus osoittautui osittain oikeaksi. Tutkimuksesta selvisi, että vanhemmista suurin osa hakisi tukea päiväkodin henkilökunnalta melko epätodennäköisesti. Lisäksi vanhempien joukosta löytyi niitä, jotka ei ollut saanut tukea, vaikka olisi tarvinnut sitä. Kuitenkin suurin osa tukea saaneista vanhemmista piti tukea riittävänä. Kolmasosa vanhemmista piti saamaansa tukea melko riittävänä, joten tästä voidaan päätellä, että jotain parannettavaa olisi.

Tutkimustuloksista nousi esiin asioita, joihin olisi hyvä kiinnittää huomioita päiväkodin arjessa. Lisäksi olemme pohtineet muita keinoja, joilla vanhempia ja koko perhettä voisi paremmin tukea. Kasvattajien on hyvä huomioida yksilöllisesti perheiden

eri elämäntilanteet ja niiden muutokset sekä tarvittava tuki. Päiväkodin on hyvä muistaa, että vanhemmuuden tukemisessa on huomioitava erot miesten ja naisten kesken. Vanhemmille voisi antaa konkreettisia neuvoja arjen sujumiseen. Olisi hyvä, että vanhemmille mahdollistetaan enemmän keskusteluja esimerkiksi lapsen ja perheen asioista. Heille voisi sanoa, että he voivat luottamuksellisesti kertoa kasvattajille mieltä askarruttavista asioista. Kasvattajilla tulisi olla enemmän tietämystä kaupungin palveluista, joihin perheitä voisi tarvittaessa ohjata. Jos päiväkodin henkilökunnalla ei ole tarpeeksi resursseja tukea perheitä, voisi yksi vaihtoehto olla päivähoiton perhetyöntekijä. Päiväkodeissa tulisi panostaa vielä enemmän kiireettömyyteen, vaikka se ei aina ole mahdollista esimerkiksi kasvattajien poissaolojen takia. Päiväkodeissa tulisi panostaa vielä lisää tiedonkulkuun perheiden ja päiväkodin välillä. Kasvattajien välinen tiedonkulku tulisi olla sujuvampaa, esimerkiksi lapsen päivänselitystä tiedottaminen. Lisäksi vanhemmille suunnattuja vertaistukiryhmiä voisi olla enemmän.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyö oli opettava kokemus, eikä sen tekeminen tuntunut ylittsepääsemättömältä. Mielestämme onnistuimme tekemään hyvän kyselyn, joka vastasi tutkimuksen tavoitteita ja sen avulla saatiin vastaukset tutkimuskysymyksiin. Toivomme, että tutkimuksesta saadut tulokset ovat hyödyllisiä Seinäjoen kaupungille. Loppujen lopuksi olemme tyytyväisiä koko opinnäytetyöhön.

LÄHTEET

- Brink, S. 2013. Fourth Trimester. [Verkkokirja]. California: University of California Press. [Viitattu 14.2.2016]. Saatavana Ebrary-tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Cacciatore, R. & Janhunen, K. 2008. Täydelliset äidit: 11 myyttiä. Teoksessa: K. Janhunen & M. Oulasmaa (toim.) Äidin kielletyt tunteet. Helsinki: Väestöliitto, 12–27.
- Hänninen, K. 2007. Palveluohjaus: Asiakaslähtöistä täsmäpalvelua vauvasta vauriin. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Stakes. [Viitattu 3.10.2015]. Saatavana: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75697/R20-2007-VERKKO.pdf?sequence=1>
- Heikkilä, M., Välimäki, A-L. & Ihalainen, S-L. 2007. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Helsinki: Stakes.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15 uud. p. Helsinki: Tammi.
- Ijäs, K. 2009. Arvot asuvat kotona: Ajatuksia perhearvoista. Helsinki: Kirjapaja.
- Iso-Kuusela M. 2008. Vanhempien ja päiväkodin ammattilaisten välinen yhteistyö: Yhteen hiileen puhaltamista vai vain kaunis ajatus? [Verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteenlaitos, varhaiskasvatuksen yksikkö. Pro gradu. [Viitattu 1.11.2015]. Saatavana: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/19422/URN_NBN_fi_jyu-200812206014.pdf?sequence=1
- Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen A. 2012. Perheen parhaaksi: Perhetyön arkea. Helsinki: Edita.
- Jokila, K. 2013. Päivähoidon perhetyöntekijä. Lempäälän kunta. Keskustelu 11/2013.
- Juvakka, E. 2000. Omalla tavallani äiti. Helsinki: WSOY.
- Juvakka, E. 2005. Riittävän hyvä riittää. Teoksessa: J. Syrjälä (toim.) Vahva vanhemmuus: Paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: Väestöliitto, 21–28.

- Kaimola, K. 2005. Koti terveen itsetunnon harjoittelukenttä. Teoksessa: J. Syrjälä (toim.) Vahva vanhemmuus: Paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: Väestöliitto, 11–19.
- Kaimola, K. 2008. Lähtöperheen perintö: Aarrearkku vai rasite äitiydelle? Teoksessa: K. Janhunen & M. Oulasmaa (toim.) Äidin kielletyt tunteet. Helsinki: Väestöliitto, 62–71.
- Kalland, M., Hiila-O'Brien, H. & Kurttila, T. 7.3.2012. Varhaiskasvatukseen tarvitaan kokonaisnäkemyksiä. [Verkkoartikkeli]. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto. [Viitattu 15.9.2015]. Saatavana: <http://www.mll.fi/?x34302=14963443>
- Kananen, J. 2008. Kvantti: Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitat opinnäytetyön alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Oppaita 63. Helsinki: Stakes.
- Kaskela, M. 2005. Kasvatuskumppanuus tuo kodin ja päivähoidon lähelle toisiaan. Lastentarha (3), 16–18.
- Kekkonen, M. 2009. Vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuksen kehittämiseksi. Teoksessa: J. Lammi-Taskula, S. Karvonen & S. Ahlström (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009, 162–171. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL). [Viitattu 11.9.2015]. Saatavana: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80047/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f.pdf?sequence=1>
- Kinnunen, U., Malinen, K. & Laitinen, K. 2009. Työn ja perheen yhteensovittaminen: Perheiden kokemuksia ja ratkaisuja. Teoksessa: A. Rönkä, K. Malinen & T. Lämsä (toim.) Perhe-elämän paletti: Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 125–147.
- Kivijärvi, S., Rönkä, A. & Hyväluoma, J. 2009. Vanhemmuus arjessa: Neuvottelua, hässäköitä ja hassuttelua. Teoksessa: A. Rönkä, K. Malinen & T. Lämsä (toim.) Perhe-elämän paletti: Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 47–68.
- Koivunen, P.-L. 2009. Hyvä päivähoido: Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kumpusalo, E. 1991. Sosiaalinen tuki, huolenpito ja terveys. Helsinki: Vapokustannus.

Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2010. Lapsen hyvä arki. Helsinki: Kirjapaja.

L 13.1.2015/11. Isyyslaki

L 13.4.2007/417. Lastensuojelulaki.

L 1301/2014. Sosiaalihuoltolaki.

L 19.1.1973/36. Varhaiskasvatuslaki.

Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2009. Työ, perhe ja hyvinvointi. Teoksessa: J. Lammi-Taskula, S. Karvonen & S. Ahlström. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi. 2009, 38–47. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). [Viitattu 11.9.2015]. Saatavana: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80047/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f.pdf?sequence=1>

Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2009. Vanhemmuuden ilot ja murheet. Teoksessa: J. Lammi-Taskula, S. Karvonen & S. Ahlström (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009, 60–67. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). [Viitattu 11.9.2015]. Saatavana: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80047/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f.pdf?sequence=1>

Lapsiköyhyys on Suomessa kasvussa. 2015. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos (THL). [Viitattu 11.9.2015]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/stop-ko-yhyys/nakokulmia-teemaan/lapsikoyhyys-on-suomessa-kasvussa>

Lehtipää, R. 2007. Päivähoidon ja vanhempien kasvatuskumppanuus pikkulapsiperheiden arjessa. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Psykologian laitos. Pro gradu. [Viitattu 1.11.2015]. Saatavana: https://www.jyu.fi/ytk/laitokset/perhetutkimus/tutkimus/paletti/gradu_lehtipaa

Määttä, P. & Rantala, A. 2010. Tavallisen erityinen lapsi: Yhdessä tekemisen toimintamalleja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Malinen, K. & Rönkä, A. 2009. Mihin aika riittää? Teoksessa: A. Rönkä, K. Malinen & T. Lämsä (toim.) Perhe-elämän paletti: Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 179–202.

Malinen, K. & Sevon, E. 2009. Parisuhteen hoitaminen: Suhteiden arkea vai irtiotoja arjesta? Teoksessa: A. Rönkä, K. Malinen & T. Lämsä (toim.) Perhe-elämän paletti: Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 149–176.

Malinen, V. & Kumpulainen, S. 2005. Terve ja toimiva parisuhde: Vanhemmuuden kivi-jalka. Teoksessa: J. Syrjälä (toim.) Vahva vanhemmuus: Paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: Väestöliitto, 43–49.

- Meirän vasu. 2012. Varhaiskasvatus. Hyvä varhaiskasvatus Seinäjoella. [Pdf]. Seinäjoen kaupunki. [Viitattu 4.4.2016]. Saatavana: https://www.seinajoki.fi/material/attachments/seinajokifi/paivahoitajakoulutus/varhaskasvatus/6JERt-Ckub/2_Meiran_vasu.pdf
- Milgrom, J., Ericksen J., Leigh, B., Romeo, Y., Loughlin, E., McCarthy, R. & Saunders, B. 2009. Towards Parenthood: Preparing for the changes and challenges of a new baby. [Verkkokirja]. Heidelberg, Australia: Parent–Infant Research Institute. [Viitattu 6.1.2016]. Saatavana Escbo-tietokannasta. Vaati käyttöoikeuden.
- Miller, S. 2010. Supporting Parents: Improving Outcomes for Children, Families and Communities. [Verkkokirja]. Maidenhead: McGraw-Hill Education. [Viitattu 6.1.2016]. Saatavana Escbo-tietokannasta. Vaati käyttöoikeuden.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ei päiväystä. Varhaiskasvatus. [Verkkosivu]. Helsinki. [Viitattu 20.2.2016]. Saatavana: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/varhaskasvatus/?lang=fi>
- Peruspalvelujen tila -raportti. 2014. [Verkojulkaisu]. Kunnallistalouden ja –hallinnon neuvottelukunta. Valtionvaraisministeriön julkaisuja 9/2014. Osa 2. [Viitattu 16.3.2016]. Saatavana: http://vm.fi/documents/10623/307653/Peruspalvelujen_tila-raportti_9_2014_II_osa.pdf/4d39ad7b-2372-4ce6-a57d-da436508792e
- Pietiläinen, E. & Seppälä, H. 2003. Palveluohjaus: Asiakastyössä ja organisaatiossa. Helsinki: Kehitysvammaliitto.
- Poikonen, P-L. & Lehtipää, R. 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: Kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Teoksessa: A. Rönkä, K. Malinen & T. Lämsä (toim.) Perhe-elämän paletti: Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 69–88.
- Raijas, A. & Sailio, M. 2012. Arjen ristiriitoja pikkulapsiperheissä: Nettikeskustelun analyysi. Janus (4) 2012, 316–333.
- Raijas, A. 2014. Yhteisen talouden ristiriidat ja ratkaisut nuorissa lapsiperheissä. [Verkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 12.9.2015]. Saatavana: http://tilastokeskus.fi/artikkelit/2013/art_2013-12-09_011.html?s=0
- Rönkä, A., Malinen, K., Sevón, E., Kinnunen, U., Poikonen, P-L. & Lämsä, T. 2009. Arki elämänalueiden leikkauspisteessä: Johtopäätökset ja ehdotuksia perheiden arjen tukemiseksi. Teoksessa: A. Rönkä, K. Malinen & T. Lämsä (toim.) Perhe-elämän paletti: Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 273–295.
- Rönkkö, L. & Rytkönen, T. 2010. Monisäkeinen perhetyö. Helsinki: WSOY.

- Säkkinen, S. 2010. Lasten päivähoito 2010: Kuntakyselyn osaraportti. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (THL). [Viitattu 16.1.2015]. Saatavana: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80052/Tr37_11.pdf?sequence=1
- Salmi, M. & Lammi-Taskula, J. 2014. Työn ja perheen yhteensovittaminen hyvinvoinnin tekijänä. Teoksessa: J. Lammi-Taskula & S. Karvonen (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL), 38–51.
- Sauli, H., Salmi, M. & Lammi-Taskula, J. 2011. Kriisistä kriisiin: Lapsiperheiden toimeentulo 1995–2009. Yhteiskuntapolitiikka 76 (2011):5, 535–543.
- Scales, S., Potthast, A. & Oravec, L. 2010. The Ethics of the family. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing. [Viitattu 5.1.2016]. Saatavana Ebsco-tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Sihvola, S. 2002. Voimaa vanhemmuuteen. Jyväskylä: Gummerus.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 30.7.2015. Palveluohjaus. [Verkkosivu]. Helsinki: Talentia. [Viitattu 17.9.2015]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/vam-maispalvelujen-kasikirja/palvelujen-jarjestamisprosessi/palveluohjaus>
- Tilastokeskus. 28.5.2015. Perheitä on 1,5 miljoonaa. [Verkkosivu]. [Viitattu 28.11.2015]. Saatavana: http://www.stat.fi/til/perh/2014/perh_2014_2015-05-28_tie_001_fi.html
- Törrönen, M. 2012. Onni on joka päivä: Lapsiperheen arki ja hyvinvointi. Helsinki: Gaudeamus.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Varhaiskasvatuspalveluiden linjaukset. 2009. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Talentia. [Viitattu 15.9.2015]. Saatavana: http://www.talentia.fi/files/90/Varhaiskasvatuspalveluiden_linjaukset.pdf
- Vilén, M., Seppänen, P., Tapio, N. & Toivanen, R. 2010. Kohtaamisia lapsiperheissä: Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.
- Vilén, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Sivén, T., Neuvonen, S. & Kurvinen, A. 2006. Lapsuus: Erityinen elämänvaihe. Helsinki: WSOY.
- Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet. Tammi: Helsinki.

Ylitalo, P. 2011. Roolikartta vanhemmuuden, parisuhteen ja itsenäistymisen tueksi. Suomen kuntaliitto: Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa

Liite 2. Saatekirje

Liite 3. Kysely

LIITE 1 Tutkimuslupa

PÄÄTÖS / varhaiskasvatusjohtaja

Päivämäärä 29.09.2015 Pykälä 356/2015

Asia	Tutkimuslupa / Holttinen Kaisa ja Hunnako Sanna-Kaisa Kaisa Holttinen ja Sanna-Kaisa Hunnako opiskelevat Seinäjoen ammattikorkeakoulussa sosionomeiksi ja anovat tutkimuslupaa opinnäytetyötään varten. Tutkimuksen aiheena on vanhemmuuden tukeminen päivähoitossa. Tarkoituksena olisi selvittää Seinäjoen päivähoiton piirissä olevien vanhempien kokemuksia päivähoitosta saamastaan tuesta, jaksamisesta vanhempana sekä kehitysehdotuksia perheiden tukemisesta. Aineisto kerättäisiin keväällä 2016 tammi - maaliskuun aikana 6 – 8 päiväkodin hoitolaisten vanhemmilta. Tavoitteena olisi saada vähintään 100 vastausta. Kyselyt lähetettäisiin vanhemmille sähköpostitse. Mikäli vastauksia ei tulisi riittävästi, tutkijat kertoisivat päiväkodeissa erikseen tutkimuksesta. Tutkimuksen arvioitu valmistumisaika huhtikuu 2016.		
Päätös	Myönnän tutkimusluvan edellyttäen, että tutkijat noudattavat vaitiolovelvollisuutta tutkimuksessa saamiensa tietojen suhteen ja että yksi kappale tutkimuksesta luovutetaan sen valmistuttua varhaiskasvatukselle. Tutkimusluvan ehtona on myös, ettei tutkimukseen osallistuvia voida indentifioida. Tutkimus tullaan julkaisemaan sähköisessä muodossa Seinäjoen kaupungin kotisivuilla.		
Allekirjoitus	Aija-Marita Näsänen, varhaiskasvatusjohtaja, p. 06 416 2151, aija-marita.nasanen@seinajoki.fi		
Oikaisu-vaatimusohje	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen osoitteella: Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta, Kirkkokatu 6, PL 215, 60101 Seinäjoki, neljentoista (14) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava.		
Julkisesti nähtävänä	Varhaiskasvatustoimisto 5.10.2015		
Tiedoksianto	Kenelle Kaisa Holttinen, Sanna-Kaisa Hunnako, päivähoiton aluejohtajat, Maija Harjunpää Miten ☐ Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan ☐ Luovutettu ☒ Lähetetty sähköpostissa Tarja Siik, toimistos sihteeri	Päivämäärä 29.9.2015 ☐ Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä ☐ Lähetetty sisäisessä postissa Vastaanottajan allekirjoitus	

LIITE 2 Saatekirje

HYVÄ VANHEMPI!

Olemme kaksi Sosionomi (AMK) -opiskelijaa Seinäjoen ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä vanhemmuuden tukemisesta päivähoidossa. Opinnäytetyön tutkimuksen tavoitteena on saada selville Seinäjoen päivähoidon piirissä olevien vanhempien kokemuksia päivähoidosta saamastaan tuesta, jaksamisesta vanhempana sekä kehitysehdotuksia perheiden tukemiseen. Toteutamme tutkimuksen yhteistyössä Seinäjoen varhaiskasvatuksen kanssa. Tulosten avulla saamme arvokasta tietoa Sinun kokemuksista, joten vastauksesi on tärkeä tutkimuksemme onnistumisen kannalta.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja yksittäisen henkilön vastauksia ei voi erottaa tuloksista. Keräämämme aineisto hyödynnetään ainoastaan opinnäytetyössämme. Käsittelemme tulokset luottamuksellisesti ja opinnäytetyön valmistuttua hävitämme aineiston. Vastaaminen vie noin **5** minuuttia. **Sinulla on aikaa vastata kyselyyn 18.2. klo 23.00 saakka.** Voit vastata kyselyyn nimettömänä, mutta halutessasi voit jättää yhteystietosi ja osallistua arvontaan. Arvomme vastaajien kesken neljä lahjakorttia Seinäjoen Touhutaloon.

Jos sinulla on kysyttävää tutkimukseemme liittyen, voit olla yhteydessä meihin.

Kiitos ajastanne ja vastauksistanne!

Sanna-Kaisa Hunnako

sanna-kaisa.hunnako@seamk.fi

Kaisa Holttinen

kaisa.holtтинен@seamk.fi

Tästä pääset vastaamaan kyselyyn:

LIITE 3 Kysely

SeAMK
SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Vanhemmuuden tukeminen päivähoidossa

1. Vastaaajan sukupuoli *

☐ Nainen

☐ Mies

2. Valitse seuraavista parhaiten perhettäsi kuvaavat vaihtoehdot. Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon. Perheessämme on.. *

☐ Äiti, isä ja yhteiset lapsi/lapsia

☐ Yksi aikuinen ja lapsi/lapsia

☐ Äiti- tai isäpuoli ja lapsi/ lapsia edellisestä suhteesta

☐ Adoptiolapsi/lapsia

☐ Sijaislapsi/lapsia

☐ Kaksi samaa sukupuolta olevaa aikuista ja lapsi/lapsia

☐ Puhutaan useampaa kuin yhtä kieltä

☐ Jokin muu, mikä?

3. Kuinka monta alle 18-vuotiasta lasta on perheessänne? *

☐ 1

☐ 2

☐ 3

☐ 4 tai enemmän

4. Kuinka moni lapsistanne on tällä hetkellä päivähoidossa? *

☐ 1

☐ 2

☐ 3

☐ 4 tai enemmän

5. Miten kuvailisit vanhemmuuttasi tällä hetkellä? *

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Koen vanhemmuuteni antoisana	☐	☐	☐	☐
Koen onnistuvani vanhemmuudessa	☐	☐	☐	☐
Koen jaksavani hyvin vanhempana	☐	☐	☐	☐
Koen vanhemmuudessani epävarmuutta epävarmuutta	☐	☐	☐	☐
Koen vanhemmuuteni haasteellisenä	☐	☐	☐	☐
Koen vanhemmuuteni kuormittavana	☐	☐	☐	☐

6. Mitkä seuraavista tukevat Sinua vanhempana? Valitse yksi tai useampi vaihtoehto. *

- ☐ Parisuhde
☐ Perhe
☐ Muut läheiset
☐ Harrastukset
☐ Työ
☐ Vertaistuki muilta lapsiperheiltä
☐ Päiväkodin henkilökunta
☐ Jokin muu,
 mikä?

7. Mitkä asiat kuormittavat jaksamistasi vanhempana? Valitse yksi tai useampi vaihtoehto. *

- ☐ Tiedonpuute lapsen kasvusta ja kehityksestä
☐ Vaikeus asettaa rajoja
☐ Haastava lapsi
☐ Omaa lasta kiusataan
☐ Arjen hallinta
☐ Kotityöt
☐ Parisuhteen haasteet
☐ Muutokset perhesuhteissa (esim. avioero, lapsen syntymä)
☐ Tukiverkoston puuttuminen
☐ Yksinäisyys
☐ Omat huolet
☐ Oma terveys
☐ Läheisen ongelmat
☐ Työn kuormittavuus
☐ Työttömyys
☐ Rahahuolet
☐ Jokin muu,
 mikä?
☐ Minua ei kuormita mikään

8. Saatko tukea kodin ulkopuolisilta henkilöiltä? (esim. ystävät, sukulaiset) *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

9. Millaista tukea saat kodin ulkopuolisilta henkilöiltä? (esim. ystävät, sukulaiset) *

- ☐ Keskusteluapua
- ☐ Kasvatusneuvoja
- ☐ Apua lastenhoitoon
- ☐ Apua arjen sujumiseen
- ☐ Yhteinen kiva tekeminen
- ☐ Tietoa palveluista

☐ Jokin muu,
mikä?

10. Onko heiltä saamasi tuki ollut riittävää? *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

11. Jos tarvitset tukea, hakisitko sitä päiväkodin henkilökunnalta? *

- ☐ Erittäin todennäköisesti
- ☐ Melko todennäköisesti
- ☐ Melko epätodennäköisesti
- ☐ Erittäin epätodennäköisesti

12. Oletko saanut tukea päiväkodin henkilökunnalta? *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei, mutta olisin tarvinnut
- ☐ Ei, koska ei ole ollut tarvetta

13. Mihin seuraavista asioista olet saanut tukea päiväkodin henkilökunnalta? Valitse yksi tai useampi vaihtoehto. *

- ☐ Tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä
- ☐ Keinoja haastavan lapsen kanssa toimimiseen
- ☐ Lastani kiusataan
- ☐ Rajojen asettamiseen
- ☐ Keinoja arjen sujumiseen
- ☐ Työn ja päivähoitoaikojen yhteensovittamiseen
- ☐ Parisuhteen haasteisiin
- ☐ Muutoksiin perhesuhteissa (esim. avioero, lapsen syntymä)
- ☐ Tukiverkoston puuttumiseen
- ☐ Yksinäisyyteen
- ☐ Omiin huoliin
- ☐ Läheisen ongelmiin

☐ Jokin muu.

☐ mikä?

14. Saamani tuki päiväkodin henkilökunnalta oli... *

- ☐ Riittävää
☐ Melko riittävää
☐ Melko riittämätöntä
☐ Riittämätöntä

15. Mitkä asiat vaikuttivat siihen, että tuki oli riittämätöntä? Valitse yksi tai useampi vaihtoehto. *

- ☐ Työntekijöiden vaihtuvuus
☐ Työntekijöiden kiire
☐ Työntekijät eivät ottaneet asiaani todesta
☐ Luottamuksen puute
☐ Vaikeus ottaa henkilökohtaisia asioita puheeksi
☐ Pelko leimatuksi tulemisesta
☐ Tuki ei ollut sitä, mitä olisin tarvinnut
☐ Jokin muu,
 mikä?

16. Oletko saanut päiväkodin henkilökunnalta tarvittaessa tietoa muista palveluista, jotka tukevat sinua vanhempana? (Esim. Perheneuvola, MLL:n perhekahvila) *

- ☐ Kyllä
☐ Ei

17. Valitse seuraaviin väittämiin parhaiten mielipidettäsi kuvaava vaihtoehto. *

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Päiväkodin ja perheemme välinen yhteistyö on sujunut hyvin.	☐	☐	☐	☐
Päiväkoti ottaa huomioon perheemme toiveet ja tarpeet.	☐	☐	☐	☐
Pystyn ottamaan puheeksi vanhemmuuteen liittyviä haasteita päiväkodin henkilökunnan kanssa.	☐	☐	☐	☐
Tiedonkulku päiväkodin ja perheen välillä on ollut riittävää.	☐	☐	☐	☐
Mielipiteeni otetaan huomioon päiväkodissa tehtävissä päätöksissä ja toiminnan kehittämisessä.	☐	☐	☐	☐
Päiväkodissa keskustellaan tarpeeksi lapseni kasvusta ja kehityksestä.	☐	☐	☐	☐
Päivähoidon henkilökunnalla on riittävästi aikaa esimerkiksi keskustella lapseeni liittyvistä asioista.	☐	☐	☐	☐

18. Miten päivähoito voisi paremmin tukea perhettänne? Voit myös tuoda esiin muita kyselystä nousseita ajatuksia.

19. Jos haluat osallistua arvontaan, lisää yhteystietosi. Arvomme vastaajien kesken neljä lahjakorttia Seinäjoen Touhutaloon. Ilmoitamme voittaneille henkilökohtaisesti.

Etunimi
 Sukunimi
 Puhelinnumero
 Osoite
 Postinumero
 Postitoimipaikka

TouhuTalo